

GERMANDAT DEL MONESTIR CISTERCENC DE SANTA MARIA DE POBLET

P BLET

II època,

Any XII, número 25,

Desembre 2012

Sumari

EDITORIAL	1
EL PÒRTIC DE L'ABAT PARAULES SOTA SOSPITA PALABRAS BAJO SOSPECHA Josep Alegre, Abat	2
GERMANDAT LA TROBADA ANUAL Cristòfol-A. Trepat	5
MEMÒRIA ANUAL Joan Baptista Farré	10
L'HORA DEL RELLEU Antoni Garrell	15
LES PRIMERES PARAULES Llibert Cuatrecasas	19
MEDALLA	20
ESCOLA DE PREGÀRIA EL DEUTERONOMI Lluís Solà	21
DEL CLAUSTRE AL CARRER L'HOSTATGERIA AHIR I AVUI Francesc Martínez-Soria	29
A FONTS LA CRISI ACTUAL I EL REFERENT DE POBLET Norbert Bilbeny	36
EL SACRIFICI D'ISAAC Josep Oton	41
ESPIRITUALITAT DE JACQUES I RAÏSSA MARITAIN Jordi Giró	45
MÓN MONÀSTIC EL NOU ORGUE METZLER DE POBLET Josep-Antoni Peramos	50
L'ENTREVISTA MARIA JOSEPA GUIU I RIUS, MESTRA Octavi Vilà	58
LA PORTADA NOTA ESPIRITUAL Josep-Antoni Peramos	66
NOTA HISTÒRICA Jesús Maria Oliver	67
CRÒNICA DE LA COMUNITAT De maig a l'octubre de 2012 Xavier Guanter	68
LA RODA DELS DIES • IN MEMORIAM DR. JOAN BASSEGODA NONELL • CLAUSTRE MAJOR I RETAULE DE POBLET • PRESENTACIÓ DEL LLIBRE: ÉS INTEL·LIGIBLE LA NOSTRA FE AL SEGLE XXI? • II TROBADA DE PROFESSIONALS I INTEL·LECTUALS CATÒLICS • CURSOS DE ICONOGRAFIA EN EL MONASTERIO DE POBLET	74-80
• PER SOMRIURE Fer	77
INVITACIÓ A LA LECTURA BREUS COMENTARIS D'ALGUNS LLIBRES PER A CONVIDAR A LA LECTURA Lina Zulueta / Cristòfol-A. Trepat	81
DÉU A LA XARXA LES MONGES TRINITÀRIES CONTEMPLATIVES DE SUESA (CANTÀBRIA) Cristòfol-A. Trepat	84

Director: Cristòfol-A. Trepat
Consell de Redacció: Josep Alegre, Abat
Xavier Alonso
Xavier Guinovart
Jesús M. Oliver
Josep M. Recasens
Francesc M. Tulla
Lina Zulueta
Tomàs Bataller

Portada: El nou orgue Metzler de Poblet
(fotografia: Sam Soler)

Edita:

Germandat del
Monestir Cistercenc
de Santa Maria
de Poblet.

Realització: T.G.A.,
Técnicas Gráficas Aplicadas, S.L.
Tel. 629 831 307
t.g.a.sl@telefonica.net

Disseny-Maquetació: Pau Benito

Preu subscripció (2 números): 25 €

Número solt: 15 €

Dipòsit legal: T-60/2001 - ISSN 1577-4104

Benet XVI, a través de la carta apostòlica *Porta Fidei*, ha convocat un any de la fe per a tota l'Església. Ha començat el dia 11 d'octubre, aniversari de l'inici del concili Vaticà II i es clourà el 24 de novembre de 2013, solemnitat de Jesucrist Rei de l'univers. En una densa i rica carta plena de matisos, com ja ens té acostumat aquest papa teòleg, convoca els catòlics d'arreu del món a redescobrir la pròpia fe, a alimentar-la i a testimoniar-la de paraula i d'obra.

No és cap descobriment que la vella Europa pateix, entre d'altres, una crisi de fe. La secularització i la ruptura de la tradició juntament amb les dificultats de transmissió i les pròpies febleses i els propis defectes eclesials —ens hem de preguntar sempre si hem estat a l'alçada de les circumstàncies— han anat minant en les darreres dècades la cultura cristiana que amarava la xarxa de referències vitals en les quals s'enquadraven els principis i el to de la vida quotidiana occidental. Com ens diu el Papa *no podem deixar que la sal perdi el gust i la llum romangui oculta* (cf. Mt 5,13-16).

Diverses són les vies que Benet XVI ens indica per treballar aquest any de la fe. En primer lloc reflexionar i aprofundir en el seu coneixement, tot participant d'una manera especial en el pa d'Amor que és l'eucaristia. En segon lloc amb una dedicació més intensa a la pregària. I, finalment, amb un testimoniatge públic i conseqüent en les obres. Només les obres i la recerca de la justícia pot fer creïble la fe que professem. En aquest sentit és de destacar una llarga cita de la *Porta Fidei* que no renunciem a transcriure sencera: *Amb paraules encara més fortes —que sempre afecten els cristians—, l'apòstol Jaume diu: «De què servirà, germans meus, que algú digui que té fe si no ho demostra amb les obres? ¿Pot salvar-lo, potser, aquesta fe? Si un germà o una germana no tenen vestits i els falta l'aliment de cada dia, i algú de vosaltres els diu: "Aneu-vos-en en pau, abrigueu-vos bé i alimenteu-vos", però no els dona allò que el seu cos necessita, de què serviran aquestes paraules? Així passa també amb la fe: si no es demostra amb les obres, la fe tota sola és morta. Potser algú replicarà: "Tu tens fe i jo tinc obres, mostra'm, sense les obres, que tens fe, i jo, amb les obres, et mostraré la meua fe"» (Jm 2,14-18).* Tot plegat, fe i obres, s'han de viure en l'única dimensió de l'amor, en el goig de ser estimats gratuïtament per Déu. Fent-nos ressò de la convocatòria del Sant Pare us encoratgem a viure aquest any de la Fe amb la màxima intensitat possible i a partir d'una fecunda conversió de vida.

En un altre ordre de coses no podem obviar que el nostre país ha viscut en el darrer trimestre de l'any unes eleccions especials. Enllà de les opinions que cadascú sostingui en política voldríem recordar aquí que cap partit tradueix en la seva totalitat el missatge cristià. I que totes les opcions pacífiques i democràtiques, com ens han recordat els bisbes catalans, són lícites. Si es compleixen aquestes condicions els cristians a Catalunya podem ser de dretes o d'esquerres, sobiranistes o unionistes. Les nostres opinions polítiques pertanyen a l'autonomia del nostre compromís civil. Els partits polítics, amb tots els seus defectes, són els instruments necessaris de què ens dotem perquè les diverses "parcialitats" presents en la societat estiguin representades en la gestió dels afers públics. L'únic que ens és inexcusable és mantenir sempre una actitud de respecte per les opinions diferents a les nostres i ser conscients que hem de mostrar-nos units en la fe del Crist i en el respecte a la veritat.

Aquest número de la revista coincideix amb les festes nadalenques. Aprofitem l'avinentsa per desitjar-vos un bon Nadal i un any nou ple de fe renovada.

PARAULES SOTA SOSPITA

En la nostra vida habitual, en la convivència social, solem utilitzar paraules que tenen o haurien de tenir una incidència important en la nostra vida personal i en la nostra relació amb els altres. Paraules que tenen una gran transcendència, que desborden la persona individual per la riquesa i profunditat del seu contingut, però que valorem segons com les contemplem encarnades o realitzades en les persones. Algunes d'aquestes paraules no arriben a tenir la incidència que exigeixen per la seva mateixa naturalesa i, per això mateix, desperten recel i desconfiança, tot i ser paraules que afecten la vida humana i tota persona en la seva existència individual i social. En cito una.

DÉU. *La segona trobada de professionals i intel·lectuals catòlics* celebrada a Poblet l'octubre passat va plantejar una reflexió sobre el tema *Creure en Déu al segle XXI*. A la primera ponència el Dr. Pere Lluís Font va fer una magistral exposició sobre les *Imatges de Déu en la història*. Va ser molt interessant descobrir la varietat de matisos en relació amb Déu. Tant és així que hom podia concloure que la imatge de Déu es va configurant al llarg de la història humana. Aquesta conclusió és interessant, al meu entendre, perquè posa de relleu el "parentiu" de Déu amb l'home. Un Déu que ha creat l'home i li manifesta el seu amor donant-li la capacitat de dir alguna cosa d'Ell i, per descomptat, de viure, al mateix temps, una profunda relació profunda mútua. Però també existeix el perill, molt real, que l'home no estigui a l'altura deguda en una relació de vida amb el seu Creador.

Està clar que la ressonància de Déu en la vida de l'home no pot ser igual en tots, perquè cada persona és un vas diferent, modelat amb profund amor pel Creador. A cadascun

PALABRAS BAJO SOSPECHA

En nuestra vida habitual, en la convivencia social, solemos utilizar palabras que tienen o deberían tener una incidencia importante en nuestra vida personal y en nuestra relación con los demás. Palabras que tienen una gran trascendencia, que desbordan a la persona individual por la riqueza y profundidad de su contenido, pero que las valoramos de acuerdo a como las contemplamos encarnadas o realizadas en las personas. Algunas de estas palabras no llegan a tener la incidencia que exigen por su misma naturaleza; y, por lo mismo, despiertan recelo y desconfianza, aun siendo palabras que afectan a la vida humana, a toda persona en su existencia individual y social. Cito una de ellas.

DIOS. *El Segundo encuentro de profesionales e intelectuales católicos* celebrado en Poblet el pasado Octubre, planteó una reflexión sobre el tema *Creer en Dios en el siglo XXI*. En la primera ponencia el Dr. Pere Lluís Font hizo una magistral exposición sobre las *Imágenes de Dios en la historia*. Muy interesante fue descubrir la variedad de matices referidos a Dios. Tanto que uno venía a concluir que la imagen de Dios se va configurando a lo largo de la historia humana. Esta conclusión es interesante, a mi juicio, porque viene a poner de relieve el "parentesco" de Dios con el hombre. Un Dios que ha creado al hombre y le manifiesta su amor dándole la capacidad de decir algo de Él, y por supuesto de vivir, a la vez, una profunda relación mutua. Pero también existe el peligro, muy real, de que el hombre no esté a la altura debida en una relación de vida con su Creador.

Está claro que la resonancia de Dios en la vida del hombre no puede ser igual en todos ellos porque cada persona es un vaso diferente, modelado con profundo amor por el Creador.

de nosaltres ens posa en unes circumstàncies personals i històriques diferents. Per això mateix seran tantes i tan diverses les resonàncies de Déu en la història i en la vida humana. Això fa comprensible l'existència de tan diverses opinions sobre Déu. Opinions que es recolzen sobre la relació personal que cadascú està cridat a viure i viu.

Ens trobem amb el fet que no tenim una "fotografia" de Déu que ens en pugui donar una versió fiable per a tota la condició humana. *A Déu ningú no l'ha vist mai*, ensenya sant Joan (1Jn 4,12). Déu es situa en l'àmbit del Misteri. Ara bé l'home està dotat d'una intel·ligència, d'una voluntat i d'una memòria, precisament per intentar penetrar en aquest Misteri que ens sobrepasa. En darrer terme, en aquesta relació amb el Misteri, i en l'intent vàlid de penetrar-hi i comprendre, l'actitud humana darrera, i la més correcta, és el silenci i l'adoració. I per aquí l'home troba una esclatxa oberta per a una relació existencial amb Déu que necessàriament haurà de tenir una implicació en la vida humana, si la nostra experiència de Déu ha de ser veritablement creïble.

Si tots tinguéssim consciència del que suposa la nostra relació amb la divinitat i del que aquest Déu Creador comporta per a la vida de la humanitat, per a tot ésser humà que el busca i que el desitja com a sentit últim de l'existència, l'home creient hauria de tenir un tarannà més desenvolupat per al diàleg i la tolerància en la seva relació social. Déu hauria de ser un factor fort de més humanitat, de més comunió fraterna.

No sempre ha estat així. Tampoc avui és així. Per això la paraula **Déu** és una **paraula sota sospita** ja que tot contemplant la relació dels homes amb el qui diuen que és el seu Déu observem que aquesta paraula és una de les paraules més sobrecarregades del llenguatge humà. Cap paraula tan embrutada i lacerada. Generacions d'homes hi han descarregat el pes de la seva vida angoixada. Han matat o han mort, o segueixen matant per

A cada uno nos pone en unas circunstancias personales e históricas distintas. Por esto mismo serán tantas y tan diversas las resonancias de Dios en la historia y en la vida humana. Esto hace comprensible la existencia de tan diversas opiniones sobre Dios. Opiniones que se apoyan sobre la relación personal que cada uno está llamado a vivir y vive.

Nos encontramos con el hecho de que no tenemos una "fotografía" de Dios, que nos pueda dar una versión fiable de Él para toda la condición humana. *A Dios nadie lo ha visto nunca*, enseña san Juan (1Jn 4,12). Dios se sitúa en el ámbito del Misterio. Ahora bien el hombre está dotado de una inteligencia, una voluntad, una memoria, precisamente para intentar penetrar en ese Misterio que nos sobrepasa. En último término en esa relación con el Misterio, y en el intento válido de penetrar en él y comprenderlo, la actitud humana última, y la más correcta, es el silencio y la adoración. Y por aquí el hombre encuentra una brecha abierta para una relación existencial con Dios que necesariamente tendrá que tener una implicación en la vida humana, si nuestra experiencia de Dios ha de ser verdaderamente creïble.

Si todos tuviéramos conciencia de lo que supone nuestra relación con la divinidad, y de lo que este Dios Creador comporta para la vida de la humanidad, para todo ser humano que lo busca, y que lo desea como sentido último de la existencia, el hombre creyente tendría que tener un talante más desarrollado de diálogo y de tolerancia en su relación social. Dios debería ser un factor fuerte de más humanidad, de más comunió fraterna.

No siempre fue así. Tampoco hoy es así. Por ello la palabra **Dios** viene a ser una **palabra bajo sospecha** ya que contemplando la relación de los hombres con quien dicen que es su Dios, observamos que esta palabra es una de las palabras más sobrecargadas del lenguaje humano. Ninguna palabra tan ensuciada y lacerada. Generaciones de hombres han descargado en ella el peso de su vida an-

aquesta idea, i el nom de Déu porta totes les emprentes digitals i les marques de la seva sang. Però com podem trobar una paraula millor per indicar l'Altíssim, de qui té necessitat l'home? Certament els homes s'assassinen uns als altres "en el nom de Déu". Però quan desapareix tota il·lusió i tot engany, quan queden davant seu en la solitud i ja no diuen *Ell, Ell*, sinó que imploren un *Tú*, es dirigeixen a aquest Ésser suprem i Creador. La paraula Déu és la paraula de la invocació. No podem rentar-la de totes les taques, ni fer-la inviolable; podem, però, aixecar-la de terra i, tacada i ferida com està, alçar-la ben amunt en l'hora d'un gran dolor.

Aquesta paraula, **Déu**, contemplada des del vessant humà és una paraula carregada de llum i d'ombra. Això aixeca la sospita en la nostra societat. Caldrà que el llampec d'aquesta llum, que mostra la seva dimensió transcendent, embolcalli la nostra dimensió fràgil i immanent a fi que pugui manifestar l'oferta de llum i de vida inscrita en aquesta paraula singular.

D'altra banda, per a nosaltres els creients, aquest Misteri es fa presència en Jesucrist. Veritablement Ell és la "fotografia" de Déu. Ell és qui confessem com a *Déu amb nosaltres*. Ell és el missatge joiós, l'"evangeli", la "bona notícia" del Déu que obra i salva. Sense Ell, el Misteri no ens seria perceptible. Incorporant el Misteri de Crist a la nostra vida, obrant com Ell va obrar, amb la nostra fidelitat, podem esvair aquesta sospita i viure la proximitat d'un Déu ardent, amable i benèvol.

Hi ha més "paraules sota sospita". Les deixo per a un altre moment.

Josep Alegre, abat.

gustiada. Han matado o han muerto, o siguen matando por esta idea, y el nombre de Dios lleva todas las improntas digitales y las marcas de su sangre. ¿Pero dónde hallar una palabra mejor para indicar al Altísimo, de quien tiene necesidad el hombre? Ciertamente los hombres se asesinan unos a otros "en el nombre de Dios". Pero cuando desaparece toda ilusión y todo engaño, cuando quedan frente a él en la soledad y no dice ya: *Él, Él*, sino que imploran a un *Tú*, se dirigen a ese Ser supremo y Creador. La palabra Dios es la palabra de la invocación. No podemos lavar todas las manchas la palabra Dios, ni hacerla inviolable; podemos sin embargo levantarla de la tierra y, manchada y herida como está, alzarla en alto en la hora de un gran dolor.

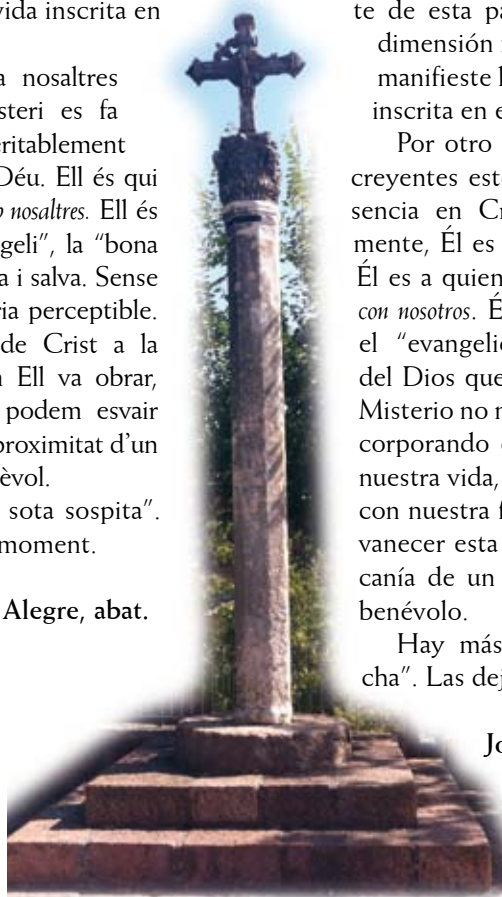
Esta palabra, **Dios**, contemplada desde la vertiente humana es una palabra cargada de luz y de sombra. Esto levanta la sospecha de cara a nuestra sociedad. Será preciso que la

luz que destella la dimensión trascendente de esta palabra envuelva nuestra dimensión frágil e inmanente y que manifieste la oferta de luz y de vida inscrita en esa palabra singular.

Por otro lado, para nosotros, los creyentes este Misterio se hace presencia en Cristo Jesús. Verdaderamente, *Él* es la "fotografía" de Dios. *Él* es a quien confesamos como *Dios con nosotros*. *Él* es el mensaje gozoso, el "evangelio", la "buena noticia" del Dios que obra y salva. Sin *Él*, el Misterio no nos sería perceptible. Incorporando el Misterio de Cristo a nuestra vida, obrando como *Él* obró, con nuestra fidelidad, podemos desvanecer esta sospecha y vivir la cercanía de un Dios ardiente, amable, benévolo.

Hay más "palabras bajo sospecha". Las dejo para otro momento.

José Alegre, abad.

LA TROBADA ANUAL

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA DE LA GERMANDAT

El P. Abat de Poblet va convocar l'assemblea de la Germandat per al dissabte dia 30 de juny. Ens en fa la crònica el director de la revista.

Introducció

El dissabte dia 30 de juny cap a les 10 del matí el sol escalfava de valent. L'estiu, estrenat de feia ben poc, ja era ben present. Cap a quarts de deu, al davant de l'església de Santa Caterina, hi havia un nombrós grup de germans que conversaven relaxadament. La comunitat monàstica, revestida amb la cogulla o amb la capa blanca els qui encara no eren professors, es va anar asseient silenciosament a l'interior de la capella. A les 10 en punt va començar la processó des de l'església de santa Caterina vers la basílica. La comunitat anava al davant en fila de dos i al seu darrera els germans. El cantor anava entonant les lletanies i, amb cadència lenta, la comunitat i els germans demanàvem als sants i santes de Déu que preguessin per nosaltres mentre avançàvem lentament cap a l'entrada de l'església abacial. Feia calor. El dia, climatològicament parlant, s'anunciava esplèndid. Ho va ser.

L'eucaristia

Un cop travessada la façana de la basílica la temperatura va canviar i la frescor desada al seu interior des dels freds de l'hivern va contrastar agradablement amb el pes del sol durant la processó. Un cop ocupats els bancs de l'església, situada ja la comunitat al cor, vàrem cantar els darrers precis de les lletanies: *Crist oïu-nos, Crist escolteu-nos...* Immediatament es va entonar el *Glòria* i la missa va seguir el seu curs litúrgic.

Cal destacar les dues lectures del dia a propòsit de les quals el P. Abat va articular la seva homilia. La primera pertanyia a les Lamentacions de Jeremies (2,2.10-14.18-19). En seleccionem el següent fragment:

*Lleva't i clama de nit,
a cada relleu de les guàrdies.
Que el teu cor es desbordi com l'aigua
davant el Senyor.
Alça les mans i suplica
per la vida dels petits,
que pels racons de les places
defalleixen de fam.*

A la Bíblia hi trobem, entre d'altres coses, tota mena d'experiències vitals i humanes, sempre relacionades amb l'amor de Déu i la seva insondable voluntat. Jeremies es re-

Foto Bedmar.

Processó cap a l'església

feria el desastre del regne d'Israel deportat a l'exili de Babilònia i descriu l'estat en què havia quedat la ciutat després de l'ocupació assíria i l'inici de l'exili babilònic. En aquests moments de desgràcia ens invita a no defallir i a pregar Déu per la vida dels infants. ¡A quants llocs dels nostres dies no se'ns demana encara una pregària tan dura com aquesta atesa la situació de pobresa absoluta de tants infants!! La segona lectura era un fragment de l'evangeli de sant Mateu (8, 5-17) on es relata la coneguda curació del servent del centurió. Les paraules d'aquest oficial de l'exèrcit romà les pronunciem encara avui abans d'acostar-nos a la comunió: *no sóc digne que entreu a casa meva.*

L'homilia

És un dels moments clau de la jornada. El P. Abat sol trobar una hermenèutica adequada dels textos en relació al sentit de la trobada dels germans. En aquest cas es va basar d'una manera especial en el text evangèlic. Pel seu interès i per a record de tots la reproduïm a continuació.

Celebració de l'Eucaristia

Foto Bedmar.

*Hem cantat en l'antifona d'entrada, "feliços els sants que han seguit les petjades de Crist". És el mateix pensament que recull la Regla benedictina quan li demana al monjo de no anteposar res al Crist. Aquest pensament val també per a vosaltres, membres de la Germandat, ja que quan demaneu d'entrar-hi habitualment ho justifiqueu perquè estimeu Poblet, perquè hi voleu romandre a prop o bé perquè voleu col·laborar amb el monestir. Aquestes raons suposen que en la vostra vida voleu viure els valors monàstics, valors que no són només importants per als monjos, sinó que ho són també per a la societat. Jo avui destacaria tres valors importants en la vida del monjo, tot tenint en compte la saviesa de la paraula de Déu que acabem d'escoltar. Són tres valors que la societat, avui, necessita i molt: el **silenci**, la **paraula** i la **humanitat**. No sembla pas que siguin valors fàcils de ser viscuts avui!*

Consideraria, en primer lloc, el misteri del silenci i de la paraula. Certament viure en equilibri entre aquests dos conceptes no és fàcil. Crec que el leprós de l'evangeli i el centurió ens donen un testimoni d'aquest equilibri. El leprós ha viscut el silenci, la soledat d'una malaltia que, a més suposava, un rebuig social molt dur. El centurió ha viscut durant un temps la malaltia greu d'un criat seu. Passar una malaltia greu porta sempre a una persona a viure un temps de silenci, de reflexió, de recerca de camins per sortir-se'n. Una sortida que es busca a través de la paraula. El centurió acudeix a aquella persona que pot donar-li una resposta positiva. Això comporta una confiança en l'altre o en els altres. Comporta una actitud de fe. Per això Jesús fa una lloança molt viva de la fe del centurió: 'no he trobat ningú que tingui tanta fe'. La fe suposa sempre una confiança en l'altre. Avui no és fàcil posar aquesta confiança plena en una altra persona o en els altres. La fe suposa també una relació profunda amb l'altre. Avui, més aviat sembla que visquem les nostres relacions en la superfície...

D'altra banda no és fàcil confiar en l'altre o en els altres en profunditat de relació perquè vivim un ritme de vertigen i aquest ritme és font de manca d'humanitat. La nostra vida té necessitat d'un altre

ritme més humà, que ens porti a més solidaritat i a més sobrietat. El ritme de Jesús és precisament un ritme humà, solidari i sobri. Per això Ell sempre està obert a l'escolta de qui se li apropa, sigui un leproso, un marginat o sigui un oficial de l'exèrcit d'ocupació. La seva acollida sempre és, a més, guarniment. Per això, a la fi, els deixebles quan anuncien l'evangeli del Ressuscitat diran que va passar fent el bé i curant els malalts...

La vida monàstica té cura d'aquests valors. Disposa d'un temps que ajuda a buscar aquest equilibri de silenci i paraula, molt necessari per a l'equilibri de la vida humana. Disposa d'un temps i d'un espai. Per això sempre ha tingut una presència i una importància gran per als monjos l'acolliment dels hostes. Per aquesta mateixa raó és important la Germandat de Poblet. I per això és fonamental que la Germandat, els seus membres, visquin aquests valors ja que, a més dels beneficis personals per a la vida de qui els viu, és un camí molt adient de col·laboració amb els monjos i la vida monàstica.

A més ens posarà en el camí d'enriquir a la nostra societat amb més humanitat. Que aquesta diada d'avui sigui una nova i bona oportunitat per contemplar l'exemple del Crist, per viure després amb ell, de manera que puguin dir de nosaltres: 'van passar fent el bé'.

Moment de la Comunió

L'Assemblea

Acabada l'eucaristia els assistents ens vàrem traslladar a la sala capitular on, presidits per l'abat, vàrem escoltar la Memòria de l'any en boca de l'antic Secretari de la Germandat, senyor Xavier Guinovart i, tot seguit, l'informe de l'estat de comptes a càrrec del senyor Lluís Poca. El P. Abat ens va informar que, havent acabat l'actual Junta de la Germandat el seu mandat, havia nomenat nou president el senyor Llibert Cuatrecasas, secretari el senyor Joan Baptista Farré i tresorer el senyor Josep de Haro. També va comunicar-nos els noms dels nous vocals: mossèn Pasqual Andrés, Carles Cuatrecasas, Juan María Martínez, Francesc Vidal i Joan Vinyes. Per aquesta raó en el decurs de l'Assemblea vàrem escoltar dos discursos presidencials: el del president que acabava el seu mandat, senyor Antoni Garrell, i el del nou president. Els dos discursos adreçats a l'As-

Lectura de la Memòria a càrrec del Sr. Xavier Guinovart

Foto Bedmar.

Lliurament del les medalles

semblea els hem reproduït a continuació en aquest mateix número com és habitual.

Acabats els discursos dels dos presidents es va procedir a l'acceptació i acolliment dels nous germans amb la cerimònia habitual: el secretari els cridava i, situats davant del P. Abat, rebien la medalla que els acreditava com a nous membres de la Germandat. El P. Abat els abraçava i els regalava un exemplar de la Regla de sant Benet. Acabada aquesta cerimònia es va concedir una estona de descans.

La conferència

Tal i com s'acostuma a fer en les jornades de l'Assemblea, abans de l'hora de dinar se sol dictar una conferència per part d'una personalitat especialment convidada per adreçar la paraula als assistents. Aquest cop la invitació va recaure en el senyor Joan Rigol que durant molts anys s'ha dedicat a la política activa i que va ser president del Parlament de Catalunya durant una legislatura. El tema proposat va ser: *L'espiritualitat avui*.

El conferenciant va començar comparant la situació de l'època del seu avi, un pagès modest i molt treballador a casa del qual cada dia es resava el rosari al capvespre, amb l'ambient actual dels seus néts. Resulta evi-

dent que els temps han canviat i, amb un to optimista, va postular que havien canviat a millor. Ara bé, l'espiritualitat també s'ha hagut d'adaptar. Això no impedia fer una crítica al nostre món actual i proposar camins de superació de les seves mancances. L'espiritualitat, ens va dir, no ha de ser un refugi individual, ni una fuga cap endavant ni un camí per viure una determinada emoció. En el context d'avui, caracteritzat per un progrés tècnic positiu però amb por al futur i amb el mercat com a última paraula de la convivència, cal construir un món més humà centrat en la persona. I un dels camins per aconseguir-ho, encara que no sigui l'únic, és l'aprofundiment en el coneixement i la pràctica de l'espiritualitat, de la llibertat creadora, de la capacitat de diàleg i del sentit responsable del treball, de la cultura, del civisme i de la política. Aquest reforçament axiològic també ens remet a la família com a cèl·lula viva d'una societat més humanitzada. Per això l'espiritualitat avui ha de donar suport sense excuses als valors de la intimitat, la fidelitat i la projecció familiar.

Foto Bedmar.

Conferència del Sr. Joan Rigol

Tots aquests valors, però, comporten la realització d'un procés d'espiritualització. Això significa que hem de donar temps al silenci i al recolliment. El conferenciant va concloure dient-nos que una via particularment efectiva per al conreu de l'espiritualitat és la pregària, un vincle amb l'Amor absolut. L'amor supera l'espai i el temps i ens fa accessible l'eternitat. L'espiritualitat cristiana submergida i adreçada a un Déu que és alhora Pare, Paraula i Esperit ens pot precisament ajudar a ser presents en el món com a testimonis de l'Amor.

La pregària del migdia i el dinar

Acabada la conferència, que va ser càlidament aplaudida, hi va haver una estona de descans fins que a les 13:30 tots els presents van ser de nou convocats a la sala capitular del monestir on es va procedir a resar la pregària del migdia dirigida pel P. Josep Maria Recasens. A continuació, a l'antic celler del monestir, es va compartir un dinar de germanor.

Dinar de germanor a l'antic celler

El concert de la tarda

A la tarda a l'església abacial es va oferir un concert de piano a càrrec de Joan Manau Valor. Nascut a Sabadell va cursar estudis al Conservatori Superior Municipal de Barce-

Foto Bedmar.

Concert de piano per Joan Manau Valor

lona i els va perfeccionar amb el professor anglès Charles Spencer en el vessant d'interpretació de Lied. Ha fet nombrosos concerts amb la seva esposa, la violoncel·lista Liudmila Kojina.

Ens va oferir un concert centrat exclusivament en compositors russos, alguns força coneguts, com Mijail Glinka, Piotr Txaikovski, Sergei Rachmaninov o Moritz Moszkovski. Tanmateix la majoria de les composicions eren originàries de músics russos poc o gens coneguts en els concerts habituals, gairebé tots del segle XIX.

El concert va ser brillant, expressat amb un gran domini del matís i amb una excel·lent precisió tècnica. La densitat del sentiment rus, sempre intens i apassionat encara que s'expressi a través dels pianíssims, va ser perfectament dit en tot moment. Joan Manau va ser sincerament aplaudit i ens va oferir dos bisos.

Cloenda

La jornada va concloure, com sempre, amb el prec de vespres de la comunitat. Un cop més aquesta hora cantada amb la lentitud monàstica dels monjos pobletans va oferir als germans que hi van assistir un tast d'aquella espiritualitat que ajuda a implicar-se en el testimoniatge de l'Amor.

Cristòfol-A. Trepat

MEMÒRIA ANUAL

El P. Abat va dirigir als assistents uns mots de benvinguda, després va comunicar els canvis en la Junta de la Germandat i i va donar la paraula al senyor Xavier Guinovart que va llegir la Memòria anual en nom del senyor Joan Baptista Farré, nou secretari de la Germandat.

Donem lectura a la Memòria de les principals activitats dels darrers dotze mesos amb relació a la Comunitat, a Poblet com a monument, al patronat, a la Fundació i a la mateixa Germandat.

Comunitat

Professions

En primer lloc ens hem de referir a la professió solemne de fra Edwin Oblitas. El dia 15 d'agost de 2011, solemnitat de l'Assumpció de la Mare de Déu, fra Edwin Oblitas Vera ha fet la seva professió solemne com a monjo cistercenc de Poblet en el decurs de la missa conventual presidida pel P. Abat Josep Alegre i Vilas. Fra Edwin, nascut a Bolívia, va vestir l'hàbit cistercenc al nostre monestir el 8 de desembre de 2001 i va fer la professió temporal el 8 de desembre de 2002. A més de la comunitat monàstica, el van acompanyar els seus familiars i amics i, a més, va participar en la celebració un nombrós grup de joves italians que anaven cap a Madrid per participar en la Jornada Mundial de la Joventut.

També hem de ressenyar la professió temporal de dos novicis. El dia 20 d'agost de 2011, solemnitat de sant Bernat, després de Laudes, a la sala capitular, van fer la professió temporal els novicis fra Bernat Folcrà i fra Borja Peyra.

El 26 de gener de 2012, solemnitat dels sants abats fundadors del Cister, després de Laudes, a la sala capitular, van renovar la professió temporal per un any més fra Antoni Carles López Rubio i fra Ricard Salelles.

Activitats de la comunitat

Al mes d'agost i setembre fra Josep M. Cabañes va assistir a Roma al curs de Formació Monàstica que organitza des de fa anys la Casa General de l'Orde.

Ha continuat el cicle de conferències, impartides per Mn. Joan Torra, dedicades a l'estudi dels pares de l'Església, i en el qual ha participat la comunitat de Poblet i algunes monges de Vallbona. L'han seguit per internet els monestirs de Vallonzella i de Solius. S'hi ha estudiat la figura de sant Ambrós de Milà fins a finals de juny i al mes d'octubre es va reprendre amb el cicle sobre sant Joan Crisòstom.

Dilluns, dia 26 de març de 2012, ha començat la setmana d'exercicis espirituals de la comunitat de Poblet, dirigits pel pare Sebastià Bardolet, abat emèrit de Montserrat.

Diversos monjos han continuat amb tasques espirituals fora del monestir com són la predicació d'exercicis espirituals i el dictat de conferències a diversos monestirs, així com la participació en jornades sobre estudis monàstics.

Diversos grups de joves, de diferents escoles, moviments i associacions, han visitat el monestir i han participat al llarg de l'any en les seves activitats, ja sigui amb la pregària dels monjos, l'Eucaristia o bé amb la recepció de conferències sobre la vida monàstica impartides per monjos de Poblet.

Nou llibre de l'Abat General emèrit

El passat mes d'abril de 2012 s'ha publicat un nou llibre de la col·lecció *Scriptorium Populeti*

(és el número 20) que porta per títol *Intervenciones del Abad Mauro Esteva en los Capítulos Generales y Sínodos de la Orden Cisterciense (1974-2010)*, i per subtítol *Contribución a la evolución del fondo documental Cisterciense en la época actual*. N'ha estat la recopiladora la mare Eugenia Pablo Esteban, abadessa del monestir cistercenc de San Benito de Talavera de la Reina (Toledo), que és també l'autora de la introducció. L'obra consta de 664 pàgines en castellà, italià i llatí. És una important publicació que aplega les intervencions i aportacions del qui va ser durant quinze anys Abat General de l'Orde Cistercenc.

Poblet: monestir ecològic

Hem de ressenyar en particular les accions del monestir en la lluita per l'equilibri ecològic. L'11 de juliol de 2009, solemnitat de sant Benet, patró d'Europa, el pare Abat President de la Congregació Cistercenc de la Corona d'Aragó va promulgar, per Decret, la *Declaració de la Congregació Cistercenc de la Corona d'Aragó sobre la relació dels monestirs amb l'entorn natural*. El document és el resultat d'un temps llarg de reflexió conjunta dels monestirs de la Congregació Cistercenc de la Corona d'Aragó sobre la qüestió ecològica i recull els principis fonamentals d'allò que els monestirs i els seus habitants volen posar en pràctica amb un compromís seriós pel que fa a l'ús del medi natural i a la manera de relacionar-s'hi.

Els fruits d'aquest compromís no només són palesos sinó que han merescut un reconeixement social i un tractament informatiu als mitjans de comunicació. Així el dia 27 de gener de 2012, a Barcelona, es va atorgar al Monestir de Poblet el premi *Solar 2011*, concedit per EUROSOLAR, l'associació europea per a les Energies Renovables, en la seva Convocatòria Espanyola, per tal de reconèixer aquelles iniciatives i/o actuacions exemplars en el camp de la utilització de les energies renovables a l'estat espanyol.

Foto Bedmar.

Lectura de la Memòria a la Sala Capitular

El guardó es concedí a Poblet pel fet d'estar convertint el monestir en una comunitat monacal alimentada per energies renovables amb una instal·lació solar fotovoltaica (de 22'44 kw, 25.201 kwh/any), una instal·lació solar tèrmica (de 18 mòduls de 20 tubs de buit cadascun, 36 m2, 25 kw en total), per a la nova Hostatgeria que cobreix el 65'6% de les seves necessitats d'aigua calenta i per una instal·lació de 22 innovadors fanals solars fotovoltaics que generen més energia que la que necessiten els *Leds* que donen llum a la zona de la nova Hostatgeria, al camí d'accés al Monestir i a l'entrada del Palau de l'Abat de Poblet.

En el vessant dels mitjans d'informació cal dir que el diari *La Vanguardia* (a la seva separata "Viure") del 23 de gener de 2012 s'havia anticipat a l'esdeveniment publicant un ampli reportatge, amb plànol i fotos, que titulava *Poblet, Santuari ecològic. El monestir generalitza l'ús de l'energia solar i compleix un pla per deixar les energies contaminants*.

També la televisió se n'ha fet ressò. Al mes d'abril de 2012 un equip de RTVE va ser durant una setmana al monestir de Poblet per filmar un programa per a la sèrie *Crónicas*, que s'ha emès amb el títol *El siglo XXI según Poblet* a mitjans del mes de juny al segon canal de RTVE així com al canal 24h.

Els qui no hagin tingut ocasió de visionar-lo poden veure'l directament al web de RTVE.

Poblet, monument

A primers del mes d'abril de 2012 han acabat les obres de sanejament del claustre major i s'espera la inauguració "oficial" de la finalització dels treballs de restauració. Amb els treballs de restauració s'ha realitzat un nou enjardinament amb plantes autòctones, ja que la gespa perjudicava les pedres.

El dia 5 de desembre de 2011 es començà el desmuntatge de l'antic orgue de Poblet, que ha estat cedit a la Parròquia del Pi (Barcelona). Mentre no estigui construït el nou orgue s'utilitza un orgue virtual amb un teclat connectat a un programa informàtic.

A finals de novembre de 2011 es va començar l'excavació arqueològica, prèvia a la fonamentació del nou orgue. El dia 9 de febrer de 2012 es va començar a muntar la bastida al primer arc de la nau central de l'església per a la restauració d'aquest arc i de la rosassa, i per a la construcció de l'estructura que ha de sostenir el nou orgue, treball que s'enllestí a finals del mes d'abril.

Al mes de novembre de 2011, fra Josep Antoni Peramos va acudir a Suïssa, al taller de l'orguener Metzler, per a fer el seguiment de la construcció del nou orgue de Poblet. Al mes d'abril de 2012, per la seva part, l'orguener senyor Andreas Metzler va venir al monestir per controlar l'estat de les obres del nou orgue.

D'altra banda, el monestir de Poblet té en marxa un projecte ambiciós de transformació de les visites turístiques. Es tracta de facilitar i millorar el sistema de presentació del monestir de manera que es pugui doblar el volum actual de visitants, situat actualment al voltant dels 140.000 anuals.

Una realització material de la *Fundació Populus Alba* ha estat la construcció d'uns nous serveis sanitaris a l'arribada dels autocars i

visitants, al costat del lloc de recepció on han de començar les visites segons un nou projecte ambiciós de transformació de la presentació turística del monestir. És un edifici annex a la Torre del Rellotge d'accés a Poblet on abans hi havia la botiga de l'empresa Codorniu. S'han edificat on hi havia un garatge, un rentador de roba i una quadra d'animals, dependències que calia aprofitar.

Patronat de Poblet

El dia 27 de desembre del 2011, a la tarda, es reuní el Patronat del reial Monestir de Santa Maria de Poblet, presidit per primera vegada pel molt honorable senyor Artur Mas, president de la Generalitat de Catalunya. En venir per primera vegada com a president, el senyor Artur Mas va voler saludar la comunitat de monjos, els quals l'esperaven en el rebedor del monestir. Un cop intercanviats els obsequis i després de les salutacions de rigor amb cadascun dels monjos va signar en el Llibre d'Honor: «... per a un President de Catalunya sempre representa un honor i una emoció visitar Poblet i sentir-hi el ressò de la vella història del nostre país. I per a un creient, suposa un motiu de fonda espiritualitat i recolliment ...»

La reunió va tenir lloc al Palau de l'Abat. Entre d'altres membres del Patronat hi van ser presents el conseller de Cultura, senyor Ferran Mascarell, el director general del Patrimoni Cultural, senyor Joan Pluma, i l'arquebisbe de Tarragona, monsenyor Jaume Pujol. Es van tractar diferents temes com ara la reconversió de l'espai del recinte monàstic per tal de fer-lo més ecològic, el Pla director d'obres per completar la restauració de Poblet, el nou orgue i la millora de diferents espais per tal de fer més còmoda i entenedora la visita dels turistes al monestir.

Fundació Poblet

Amb el suport de la Fundació Poblet, els dies 21 i 22 d'octubre del 2011 es va cele-

brar la *Primera Trobada d'intel·lectuals i professionals catòlics a Poblet*. Amb el subtítol, *De vespres a vespres*, un grup de laics catòlics de diverses procedències pertanyents al món professional i intel·lectual –en sentit ampli– es van reunir a l'empara del monestir de Poblet per pregar i parlar sobre un dels temes de la religió que professen i que els preocupen.

El tema d'aquesta primera jornada va ser *la intel·ligibilitat de la fe al segle XXI*. Hi van participar una cinquantena de persones. La jornada començà a vespres del divendres dia 21. El dissabte al matí hi hagué dues ponències a càrrec del Dr. Francesc Torralba, professor de la Universitat Ramon Llull, sobre el tema "L'opció cristiana: intel·ligibilitat, paradoxa i límits", i del Dr. David Jou, catedràtic de física a la Universitat Autònoma de Barcelona sobre el tema "Intel·ligibilitat de la fe i intel·ligibilitat científica". A la tarda es van exposar quatre comunicacions a càrrec del Dr. Josep Oton –en l'àmbit de l'ensenyament–, la Dra. Maria Cambray –en l'àmbit de la salut–, el periodista Oriol Domingo –en l'àmbit mediàtic– i, finalment, el doctor Josep Maria Carbonell –en l'àmbit polític–. A continuació va tenir lloc una estona de debat entre els assistents i els comunicadors coordinats pel Dr. Francesc Grané. La jornada es va cloure amb la participació a la pregària de Vespres. Les ponències i comunicacions de la jornada s'han publicat a la col·lecció *Scriptorium Populeti*.

Germandat

Amb l'objectiu de potenciar l'obertura del monestir a la societat en general per tal de divulgar i incrementar el coneixement del seu patrimoni arquitectònic i cultural, així com els valors cistercencs, el dia 6 de juliol de 2011 es va atorgar la pertinent Carta fundacional de la *Fundació Civil Privada "Populus Alba"*, inscrita amb el número 2.707 al Registre especial de Fundacions del De-

partament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

Tal com es va explicar a la darrera Assemblea, la Fundació ha estat promoguda per la Germandat com a entitat sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica pròpia i capacitat d'obrar plena, que té afectat permanentment el seu patrimoni (inicialment amb una dotació de 60.000'00 euros), els rendiments que obtingui i els seus recursos a la realització de les finalitats d'interès general que ens ocupen i que gaudeix de certs avantatges també fiscals. Es beneficiaran de les activitats de la Fundació totes aquelles persones físiques, institucions i col·lectius d'arreu vinculats al Reial Monestir de Santa Maria de Poblet, per finalitats espirituals, socials, culturals, educatives i turístiques, ja que entre les activitats en projecte a desenvolupar per la Fundació hi ha l'organització de cursos especialitzats, conferències o seminaris i la reordenació de l'espai als visitants (establint un nou indret de Centre de recepció de públic i botiga; modernització tecnològica de la visita al monestir i museu, etc...).

Així mateix, indirectament, també se'n beneficiarà la pròpia comunitat cistercenca, que veurà alleugerida no sols la seva gestió directa i més personalista en assumir la Fundació aquesta gestió de forma més professionalitzada, sinó també les seves despeses ordinàries necessàries per al manteniment de les condicions d'habitabilitat de la zona monàstica de clausura.

El mes de novembre se celebrà, tant a Poblet com a Barcelona, la missa en sufragi dels germans difunts traspassats el darrer any.

El dia 27 de novembre de 2011 es va celebrar al monestir de Poblet el tradicional recés d'Advent de la Germandat convocat pel pare abat. Després de l'Eucaristia el pare Maties Prades va dictar una conferència que duia per títol *Que l'estel de l'esperança il·lumini el teu camí*. Els germans van dinar amb la co-

munitat al refetor en silenci i a la tarda hi hagué una estona de *lectio divina* i presentació dels *Comentaris a les antífofes de la O* a càrrec del P. Abat. El recés finalitzà amb les Primeres Vespres del primer diumenge d'Advent.

El pare Abat ha nomenat com a nous membres de la Junta de la Germandat de Poblet el senyor Llibert Cuatrecasas, el doctor Joan Viñas, el senyor Juan María Martínez Oncina, el senyor Joan Josep de Haro i el senyor Francesc Vidal així com el senyor José Luis Andrés Pascual d'Alzira. Els nous membres rellevaran el president, senyor Antoni Garrell, el secretari, senyor Xavier Guinovart, el tresorer, senyor Lluís Poca i el vocal, senyor Josep Herreros, als quals agraim la seva dedicació i encert en aquests darrers anys al capdavant de la Junta.

Un any més la Germandat ha donat una ajuda a la Casa Generalícia perquè pugui assistir algun monestir de l'Orde amb necessitats materials i per tal d'enviar algun estudiant a participar, a Roma, al curs de Formació Monàstica que organitza la Casa General de l'Orde.

El dia 1 de març de 2012 s'ha inaugurat oficialment l'Escola de Restauració de l'hostatgeria externa de Poblet. Es tracta d'una iniciativa social amb l'objectiu de convertir l'escola-restaurant de l'hostatgeria de Poblet en un referent nacional i internacional, tant per la qualitat i el nivell de la seva cuina com per la tasca formativa i d'inserció laboral de les persones amb risc d'exclusió social.

Per voluntat de la comunitat monàstica de Poblet, la Nova Hostatgeria no havia de ser un equipament més que s'incorporava a l'oferta de serveis turístics de la comarca, sinó que havia de mantenir la seva singularitat com a servei integrat en el conjunt de les funcions tradicionals del monestir des de la seva fundació cap a mitjans del segle XII. Per això es va optar per una gestió directa des del propi monestir amb la creació d'una direcció executiva del conjunt de l'Hostatgeria i l'es-

Foto Bédmar.

El Sr. Lluís Poca

tabliment d'un conveni de col·laboració amb la Fundació Santa Teresa del Vendrell, una entitat amb una llarga trajectòria en l'atenció a joves amb necessitats educatives especials i a persones amb discapacitat, per a la gestió dels serveis de cuina i menjador.

Tasta Poblet-escola restaurant és un projecte educatiu valent, innovador i de qualitat per a la Conca de Barberà. La comunitat de Poblet i la Fundació Santa Teresa han apostat per una Escola de nivell inicial amb un programa que faciliti la formació teòrica i pràctica per aprendre l'ofici d'auxiliars de cuina i de menjador. Una formació que té la seva continuïtat en la realització d'un període de pràctiques en empreses del sector. La finalització d'aquest procés de formació ha de posar els alumnes en disposició de poder-se inserir laboralment o reincorporar-se a l'ensenyament reglat per cursar els cicles formatius de grau mitjà.

Per acabar renovem la nostra pregària perquè augmentin les vocacions a la vida monàstica a Poblet i a l'Orde del Cister, així com la difusió del patrimoni espiritual amb què ens hem vinculat, com a familiars de l'Orde, i que hem de difondre entre els nostres amics i persones amb qui ens relacionem.

Joan Baptista Farré

L'HORA DEL RELLEU

L'ALEGRIA EN CONSTATAR LA FORTALESA DE LA GERMANDAT

Acabada la lectura de la Memòria anual el P. Abat va donar la paraula al president sortint de la Germandat, el senyor Antoni Garrell que ens va dirigir el darrer discurs.

Reverendíssim Pare Abat, pare prior, monjos de la comunitat cistercenca de Poblet, president Llibert Cuatrecasas, companys de la junta que avui finalitzem el nostre mandat, germans que configurareu la nova junta, germans que avui rebent l'abraçada fraternal del pare abat heu esdevingut membres de la nostra Germandat, germans i germanes,

Agraïments de tot cor

El 2 de juliol de 2005 les primeres paraules que us vaig dirigir van ser per agrair l'honor de presidir la Germandat de Poblet. Ho feia amb el convenciment de dues arrels: els anys d'adolescent que vaig viure a Poblet i les ensenyances de la Mare Teresa de Calcuta; en especial quan aquesta última afirmava que *no ha de donar gràcies qui rep sinó qui dóna*. Aquestes paraules no poden ser considerades de cortesia. Jo les vaig descobrir en família i sempre les he fet meves. Avui que finalitza el meu mandat, constatant amb joia novament la capacitat renovadora de la nostra Germandat i dirigint-me per darrer cop a tots vosaltres, vull també iniciar la meva intervenció dient-vos: gràcies per aquests anys que m'heu fet confiança i per la vostra comprensió, el vostre recolzament i el vostre escalf! Sincerament, gràcies!

Gràcies a tots aquells que m'heu fet arribar aspectes que, des de la discrepància, consideràveu que havíem de millorar o em comunicàveu desafiaments que calia ento-

mar. Gràcies també a tots els que us heu apropat i amb les vostres paraules m'heu fet sentir el vostre escalf i el vostre encoratjament enfront dels problemes o desencerts. També gràcies a tots els que al llarg d'aquests set anys, amb el vostre silenci i l'escalf de la vostra mirada, m'heu tramès la voluntat d'ajudar i actuar quan calgués, en favor del Cister i de la comunitat de monjos que dóna vida a Poblet. I també vull deixar constància del meu record, ple de gratitud, a tots i cadascun dels germans que aquests anys ens han deixat per retornar a la casa del Pare. Una gratitud que vull personalitzar en el meu pare, i germà de la Germandat des dels anys 60, en Josep Maria Garrell i Roselló, que ens va deixar al desembre de 2009 i que em va inculcar, conjuntament amb la meva mare, avis i padrinet (la mestra de l'escola de Poblet), els valors de l'esforç, el compromís, l'honestetat, l'entrega. I també, no caldria ni dir-ho, l'estima amb determinació per, en paraules del pare Abat, aquest espai de bellesa que és el monestir de Poblet. Gràcies, doncs, a tots vosaltres, germans i germanes de la Germandat i gràcies a tota la comunitat, i especialment a l'abat Alegre per les seves ensenyances i consells.

Aquestes paraules d'agraïment requereixen una menció específica del Dr. Tófol Trepal per la seva imprescindible tasca enfront de la nostra revista *Poblet*, i també l'esment concret de tots els germans amb els quals he compartit la Junta: en Lluís, en Josep, en

Carlos, en Joan Baptista, en Pasqual i, d'una manera especial, amb el nostre secretari, en Xavier Guinovart amb qui al llarg d'aquests anys s'ha forjat una amistat que, de ben segur, perdurarà per sempre. Gràcies Xavier pel tot els que has fet i pel que sé que faràs per Poblet i per deixar-me compartir amb tu l'amistat, el debat i els projectes al Monestir.

Un agraïment que es completa amb plenitud en fer-lo extensiu a la nova junta. Els qui avui us incorporeu evidencieu la vitalitat i capacitat de renovació de la nostra Germandat; això ens omple de joia i d'esperança, tot rearmant-nos en les nostres conviccions. Gràcies, doncs, a vosaltres, germans que a partir d'avui configureu la nova junta i entomareu els reptes d'aquesta nova etapa per donar continuïtat a la nostra centenària Germandat. Un agraïment a tots vosaltres que vull personalitzar especialment en el nou President, en Llibert Cuatrecasas, un exemple d'honestat i d'estimació a Poblet, i amb el nou secretari, en Joan Baptista Farré, amb qui he compartit els meus anys en la junta i amb qui he pogut comprovar la seva vàlua professional i la seva passió envers el nostre monestir. Gràcies Llibert i Joan Baptista per acceptar la petició del pare abat. Sabeu el molt que valoro la vostra capacitat i entrega.

Germandat, compromís i joves

El sentiment de gratitud que m'envaeix en aquest darrer moment de la meva pertinença a la junta, no ofega l'anàlisi rigorosa de les actuacions d'aquests anys, enquadrant-la en les enormes dificultats que omplen la societat actual i que fan trontollar els pilars del seu benestar. Certament cada cop més es certifica amb més força que hem de fugir de tot cofoisme, que ens hem d'apartar de la inacció esclavitzant i que hem d'estar sempre disposats a assumir el risc que calgui, per vertebrar un esdevenidor millor, tot capgirant les tendències predeterminades.

És des d'aquesta anàlisi introspectiva que vull demanar-vos disculpes per tots aquells aspectes que no he o no hem sabut entomar o portar a bon port. Certament sempre es pot fer més, i hem de fer més, i a ser possible ho hem de fer amb menys recursos i amb més cooperació. És per això que, com un germà més, vull reafirmar el meu compromís amb la comunitat, la Germandat i la nova junta. President Cuatrecasas saps, sabeu, que teniu el meu suport i compromís per a tot allò que us pugui ser d'utilitat.

Certament som en una època extremadament complexa en la qual cal que tots exercim la nostra activitat amb compromís. Aquest és un aspecte que he intentat recordar-vos any rere any en la meua intervenció en l'assemblea, i avui, —quant arreu es certifica que les dificultats són enormes—, en la meua darrera intervenció voldria fer-ho de nou. Vull fer-ho amb les mateixes paraules que vaig emprar en l'assemblea del 2006: *ens cal enfortir la germandat potenciant els valors que ens apleguen amb projectes de futur i obrint-la als joves*. Obrir la germandat als joves és una assignatura pendent que no hem assolit encara i que hauríem d'entomar amb determinació tots i cadascun de nosaltres ajudant la nova junta a assolir-ho. Crec que hem de mirar el futur sense por, assumint cadascun de nosaltres les obligacions com a germans de Poblet, tal com us he dit en altres ocasions.

Aprofundir en els valors, obrir-la als joves escoltant la veu interior, aquella que ens diu el que hem de fer com a conseqüència de la necessitat d'observar, d'analitzar i contrastar les informacions. D'agafar distància, reflexionar i prendre les decisions més escaients amb una conducta fonamentada en l'esforç i el poder de la raó, en la línia del pensament del filòsof grec Sòcrates quant indicava "*en el nostre cor existeixen dos principis d'acció, un d'amor i d'instint que ens condueix cap als plaers dels sentits, i l'altre el de la raó, que ens porta cap l'excel·lència i la perfecció*".

Discurs del Sr. Antoni Garrell

Foto Bedmar.

Sols actuant d'aquesta manera superarem els entrebancs d'aquest món ple de contradiccions i farcit de les pors que ens ancoren al passat i que impedeixen els joves desenvolupar el seu futur, tot desplegant l'enorme potencial de força, il·lusió i coneixements de què disposen. En aquest aspecte d'apropar-nos als joves vull fer una proposta concreta que poso a la consideració de la nova junta: obrim un període de reflexió i debat, liderat per la junta, amb la participació de joves de la Germandat, o que sense ser-ne membres hi estiguin propers, -ja sigui per via familiar o d'amistat amb membres de la Germandat-. Crec que ens ajudaria a identificar el desllorigador per identificar activitats estrictament adreçades als problemes, motivacions i preocupacions dels joves d'avui.

L'humanisme cristià

Aquests valors no són altres que aquells que estan arrelats en l'humanisme cristià nascut a l'ombra de les ensenyances de Crist quan deia *estima i tracta els altres com vulguis que els altres et tractin a tu*, tal i com vaig exposar-vos el 2008, any en què celebràrem els 10 anys de mandat del Pare Abat. Un humanisme que ens ajuda a viure la Germandat caminat junts, tot entenent el sentit transcendent de la vida: un servei a l'altre i un camí cap al Pare. Recordo sovint les paraules del pare abat en la seva homilia del 24 de juny de 2009 quan va recordar-nos que ser cristià és continuar l'obra dels apòstols, caminant i assumint riscos ja que Crist, *és la llum, la torxa que hem d'agafar per fer veritat la seva paraula en la nostra vida*: "el qui em segueix no camina a les fos-

ques...". Un caminar junts en el qual no es pot ignorar que vivim un període complex, ple de dificultats que posa en perill la convivència i l'estat inclusiu que vertebrava la societat del benestar.

Un període que exigeix de sobrietat i solidaritat, ja que com us deia en l'assemblea de l'any passat *ara tots percebem que estem escrivint les darreres línies d'un període i que s'inicia un de nou, de transició, que ens portarà a un nou cicle que no acabem de visualitzar*. Dificultats per saber què passarà demà i com serà la quotidianitat; ara com ara el que avui observem –i no podem ser-hi insensibles– és que *creixen les desigualtats i s'incrementa la distància entre rics i pobres, també es relaxen els principis ètics i els valors morals, conjuntament amb un increment del menyspreu per la vida humana*.

Certament són èpoques de sacrifici, d'esforç, d'aplicar talent i d'allunyar l'egoisme, tot fugint de donar solucions pretèrites als problemes nous; i és en aquest context que, abans de finalitzar les meves paraules, vull recordar-vos que en la meva opinió, tal com he insistit al llarg de les meves intervencions, els germans tenim l'obligació d'estar a la vora de la comunitat. Estar a prop per conèixer-nos amb autenticitat, per compartir valors i inquietuds, i per ser conjuntament testimonis vius dels valors que ens apleguen. Un testimoni de compartir uns valors que ens fan progressar plegats en el camí de la recerca de la veritat i de la justícia. Valors que creixen aprenent uns dels altres i es reafirmen al realimentar-se gràcies a la relació entre els monjos i els germans.

Conclusió

Plegats, complementant-nos, podrem afrontar totes les dificultats que puguin sorgir al monestir i, a la vegada, els desafiaments, inquietuds i pautes socials existents més enllà d'aquests murs que ens protegeixen. Ho hem de fer per facilitar la

implantació de les solucions requerides als problemes de milions de persones amb qui compartim els carrers de les nostres ciutats de procedència.

Jo crec que no serem dignes de formar part de la Germandat si som insensibles al sofriment del germà. Una actitud que ens obliga a fugir de l'immobilisme i a acceptar el risc que ens pot apartar de la comoditat desitjada. Ho hem de fer recordant el que ens va dir san Agustí: *qui mai no ha suportat tribulacions és que no ha començat a ser cristià de veritat*.

Una actitud de vigília i lluita permanent que em fan recordar els versos de Bertolt Brecht, emprats també en finalitzar la meva primera intervenció com a president de la Germandat i que també vull dir novament avui:

Hi ha homes que lluiten un dia i són bons.

Hi ha d'altres que lluiten un any i són millors.

N'hi ha que lluiten molts anys i són molt bons.

Però n'hi ha que lluiten tota la vida: aquests són els imprescindibles.

Uns versos que em permetem afirmar novament, com ho vaig fer el 2005, que tots el que configurem la Germandat de Poblet estem convençuts que la prova de la nostra existència rau en l'acció de pensar, en la d'assumir compromís i en lluitar i actuar; i que el que és autènticament imprescindible és la comunitat de monjos, la qual, resant i treballant, dóna vida a Poblet. Ells són per a nosaltres la llum necessària per conèixer la veritat i trobar el sentit definitiu de la nostra existència.

Germans, germanes: moltes gràcies

Antoni Garrell

29 de juny de 2012

LES PRIMERES PARAULES

El senyor Llibert Cuatrecasas, nou president de la Germandat, en acabat el discurs del president sortint ens va adreçar per primer cop la paraula.

Estimats Pare Abat, pare Prior, monjos, germans i germanes de Poblet,

Succeir el president Garrell, per la seva voluntat, és tot un repte. Per a mi, a més, comporta reviu records molt estimats. Les meves arrels familiars paternes són a Montblanc, on vaig passar molts estius de la meva infantesa i adolescència. Més d'una tarda, amb una bicicleta llogada, empenia la meua visita a aquell Poblet de finals dels anys 40 que m'omplia dels seus silencis. Ja a la Universitat de Barcelona vaig coincidir en els estudis amb el pare Alexandre Masoliver i després vaig establir una molt bona amistat amb el pare Agustí Altisent.

Van sovintejar, per això, les meves visites a Poblet, sol o acompanyat d'amics amb qui compartia les mateixes inquietuds democràtica-cristianes, ben acollits per la cordial i discreta hospitalitat del pare Prior d'aleshores, Robert Saladrigues. D'ell sempre he recordat amb gust els seus sermons de la Vetlla Pasqual, als anys en què fou administrador del Monestir.

Avui vivim en una altra època. Poblet restaurat llueix en tota la seva esplendor i convida qui el visita a fer un exercici que no és fàcil en el ritme atrafegat de la vida dels nostres dies. Et convida a fer una estona de reflexió sobre la pròpia persona, sobre el nostre país i sobre la seva història. Fruit d'aquesta pròpia reflexió, voldria compartir amb els germans alguns aspectes.

Quan ponderes el sistema de valors que predomina a la societat catalana (parlo de valors i no desig de major benestar o de diners) t'adones que són d'arrel cristiana. És més: no

Foto Bedmar.

El nou president de la Germandat, el Sr. Llibert Cuatrecasas

sembla que hi hagi una proposta alternativa, mínimament estructurada. Un primer aspecte d'aplicació d'aquests valors és que jutgem els altres pels seus actes, més que no pas per les seves grans paraules. Això em porta a una primera conclusió. Pel testimoni del seu actuar, quanta gent hi ha que és cristiana i no ho sap! Quan l'Església ens convida a establir un diàleg a "l'Atri dels Gentils" penso que en bona mesura s'està referint a això.

En aquest sentit, a la nostra Germandat, per la seva sensibilitat, fruit de l'espiritualitat del Cister, se li obre una àmplia perspectiva d'actuació individual i col·lectiva. La nostra atenció preferent als que passen necessitats de tot ordre pot ser una bona manera d'encetar aquestes actuacions.

Germans i germanes, que tingueu un molt bon dia d'estada a Poblet!

Llibert Cuatrecasas

MEDALLA

Els fou imposada la "medalla", com a nous membres que esdevenien de la Germandat de Poblet, als següents:

- (1) Sr. Samuel Soler i Gangonells, de Reus
- (2) Sra. Montserrat Maré i Romeu, de Vimbodí i Poblet
- (3) Sr. Juan Sardà i Sampietro, de Barcelona
- (4) Sr. Joan Josep Cardona i Ivars, de Benissa (València)
- (5) Sr. Josep Carles Rubio i Laínez, de València
- (6) Sra. Alida Rubio i Ruiz, d'Alzira (València)
- (7) Sr. Xavier Garcia i Sancho, de Barcelona
- (8) Sr. Vicenç Cabré i Brugulat, d'El Vendrell (Baix Penedès)
- (9) Sra. Montserrat Catalan i Benavent, de Barcelona

Poblet, 30 de juny del 2012.

Foto Bedmar.

EL DEUTERONOMI

LA SEGONA LLEI (Dt 5,1-22)

En el número anterior, fra Lluís Solà, monjo de Poblet, ens feia una proposta de "lectio divina" a propòsit d'un text del llibre dels Nombres. Avui, seguint per ordre els llibres de la Bíblia, ens en proposa una altra sobre un fragment del Deuteronomi.

1. El Deuteronomi

Presentem en aquest nou exercici de lectura de la Bíblia el cinquè llibre del Pentateuc o Torà, que ara ja coneixem una mica, després d'haver-ne fet el recorregut en lectures anteriors. El nom amb què el coneixem els cristians, *Deuteronomi*, prové de la traducció grega dels LXX, i significa literalment «la segona Llei». El nom original del llibre, en hebreu, és «Debarim», o sigui «les Paraules», ja que és així com comença el llibre: *Aquestes són les paraules que Moisès va dir* (Dt 1,1).

Aturem-nos en el nom grec. Segona Llei. Què vol dir? Parlem d'una Llei supeditada a la primera? De rang inferior? D'una còpia de la Llei? No. Hem de llegir-ho més aviat com a relectura, meditació i actualització de la Llei. Aquesta seria la clau justa per a abordar correctament el nostre llibre. Hem parlat ja alguna vegada de la importància d'aquests termes: rellegir, meditar, quan ens enfrontem amb la Bíblia. Precisament el Deuteronomi és fruit d'un exercici de relectura i de meditació de la Torà amb la finalitat d'encarnar-la en la història del poble que és a punt de començar, és a dir, amb la finalitat de posar en exercici l'Aliança, d'establir un veritable diàleg entre la història dels homes i la història de Déu.

Convé que ens fixem en l'inici del llibre, en les primeres paraules, que ens donen la clau: *Paraules que Moisès va adreçar a*

tot el poble d'Israel a l'altra banda del Jordà, en el desert (Dt 1,1). Acabat el llarg pelegrinatge pel desert, el lloc on el poble, alliberat de l'esclavatge, ha fet coneixença íntima amb el Senyor a l'Horeb o muntanya del Sinaí, d'on n'ha rebut la Llei, la Torà; el lloc on ha après a forjar la seva identitat profunda, es troba ara a les ribes del Jordà, a punt de travessar-lo, a punt d'endinsar-se en la història, el lloc teològic on haurà d'encarnar el projecte de Déu contingut en la Torà. És en aquesta perspectiva, simbolitzada geogràficament, que Moisès i el poble rellegeixen els continguts de la Llei, els mediten i els actualitzen. Algú va dir que era com els *exercicis espirituals que Moisès va predicar al poble abans d'entrar a la Terra Promesa*.¹ És la preparació del que farà Josuè més endavant, quan, precedit per l'Arca de l'Aliança, travessarà el Jordà guiant el poble cap a la conquesta del seu destí i del seu sentit (Js 3).

És per això, que fins i tot en la seva situació dins el conjunt de la Bíblia, aquest llibre té una funció interpretativa o hermenèutica molt important. Ocupa el cinquè lloc dins la Torà, és a dir, és el cinquè rotlle de la Llei, i alhora, fa de pont, de frontissa de la nova secció de la Bíblia, els Profetes (*Nebimim*), que comença amb el llibre de Josuè, i que és precisament la relectura de la Torà i la seva en-

¹ Frase del Dr. Jordi Latorre en uns exercicis predicats a Poblet.

carnació en la història del poble. L'estructura literària és quasi perfecta. Fixeu-vos-hi:

Gènesi-Èxode-Levític-Nombres
Deuteronomi
Josuè - Jutges - Samuel - Reis

Quatre llibres (Gn, Ex, Lv i Nm), Dt, quatre llibres (Js, Jt, Sm i Re). Aquests darrers són els anomenats profetes primers o anteriors, que obren la segona secció de la Bíblia, els Profetes, i que nosaltres coneixem més aviat com a llibres històrics. El Deuteronomi els relliga, els articula i els interrelaciona, i la seva funció és tan important que fins i tot, en la redacció i organització del Llibre de la Bíblia, ha impregnat amb la seva teologia els llibres de la primera part o Torà, i els de la segona, o Profetes, fins al punt que els entesos parlen de la història deuteronomista quan es refereixen als llibres de Josuè, Jutges, Samuel i Reis, aquests darrers subdividits cadascun en dues parts.

L'estil d'aquest redactor o escola deuteronomista, que ha relligat perfectament aquesta primera part de la Bíblia, és molt exhortatiu, amb el to del mestre que parla al seu deixeble, o del pare que parla al seu fill. Un tret que fa del Deuteronomi un llibre particularment amable, proper a la nostra sensibilitat espiritual. La teologia deuteronomista rellegeix la història del poble i el seu sentit en clau de fidelitat o d'infidelitat a l'Aliança, i esbossa ja el camí, el pelegrinatge espiritual cap a Jerusalem, que serà el centre de la segona secció, com a únic lloc d'articulació i expressió de la identitat teològica del poble, és a dir, com únic lloc del culte i de l'encontre amb el Senyor (el Temple), que s'esdevindrà sobretot de la mà d'un personatge, que serà central en la segona secció de la Bíblia, que és el messiès, encarnat en la figura del rei David, i del qual haurem de parlar en lectures properes, i que

ja ens anticipava la Torà amb l'atractiva figura de Josep, del qual també varem parlar en la nostra incursió al Gènesi.

Per confirmar la importància d'aquest llibre en la tradició i la vida del poble d'Israel i també de l'Església, basti dir que d'ell procedeix un dels textos principals amb els quals la fe d'Israel s'expressa i s'identifica, el «Shemà», que tot jueu piadós i temorós de Déu recita tres vegades al dia i amb el qual professa el Credo de la seva fe, que no és tant l'expressió d'un conjunt de veritats o dogmes, com l'articulació d'un diàleg fonamentat en l'escolta: *ESCOLTA, Israel: el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'ÚNIC. Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb totes les forces. Grava en el teu cor les paraules dels manaments que avui et dono. Inculca-les als teus fills; parla'n a casa i tot fent camí, quan te'n vagis al llit i quan et llevis. Lliga-te-les a la mà com un distintiu, porta-les com una marca entre els ulls. ESCRIU-LES ALS MUNTANTS DE LA PORTA DE CASA TEVA I DELS PORTALS DE LA CIUTAT* (Dt 6,4-9).

També l'Església se'l fa seu en tant que es tracta d'un llibre especialment citat i estimat pel Nou Testament, que Jesús assumeix plenament com a fonament i punt de partida del seu seguiment (Mc 12,28-34). Un dels cànctics més estimats de la litúrgia de l'Església, el de les Laudes de la segona setmana, és manllevat del Deuteronomi (32,1-12), i comença quasi amb les mateixes paraules del llibre: *Escolta cel, que parlaré. Sant Benet, a la seva Regla, sembla fer-se ressò del to exhortatiu i alhora tendre del deuteronomista: Escolta, fill, les prescripcions del mestre, para-hi l'orella del cor, i acull de bon grat l'exhortació del pare amorós i posa-la en pràctica* (RB, Pròleg 1), invitant el candidat a la vida monàstica a establir aquest diàleg personal amb el Senyor fonamentat en l'escolta.

2. «Lectio» del text: una relectura del Decàleg (Ex 20,1-17 – Dt 5,1-22)

Èxode 20,1-17

1 Déu va donar al poble d'Israel aquests manaments: 2 «Jo sóc el Senyor, el teu Déu, que t'he fet sortir del país d'Egipte, la terra on eres esclau. 3 No tinguis cap altre déu fora de mi. 4 No et fabriquis ídols; no et facis cap imatge del que hi ha dalt al cel, aquí baix a la terra o en les aigües d'aquí baix. 5 No els adoris ni els donis culte, perquè jo, el Senyor, el teu Déu, sóc el Déu-gelós: demano comptes als fills de les culpes dels pares fins a la tercera i la quarta generació dels qui no m'estimen. 6 Però, per als qui m'estimen i guarden els meus preceptes, mantinc el meu amor durant un miler de generacions. 7 No juris en fals pel nom del Senyor, el teu Déu, perquè jo, el Senyor, no tinc per innocent el qui jura en fals pel meu nom. 8 Recorda't de consagrar-me el repòs del dissabte. 9 Tens sis dies per a treballar i fer totes les feines que calgui, 10 però el dia setè és el dia de repòs, dedicat al Senyor, el teu Déu. No facis cap treball ni tu, ni el teu fill, ni la teva filla, ni el teu esclau, ni la teva esclava, ni cap dels teus animals, ni l'immigrant que resideix a la teva ciutat. 11 Perquè en sis dies el Senyor va fer el cel, la terra, el mar i tot el que s'hi mou, però el dia setè va reposar: per això el Senyor ha beneït el dissabte i l'ha consagrat.

Deuteronomi 5,1-22

1 Moisès va convocar tot el poble d'Israel i els digué: «Escolta, Israel, els decrets i les prescripcions que avui us comunico. Apreneu-los i mireu de posar-los en pràctica. 2 El Senyor, el nostre Déu, va fer una aliança amb nosaltres a l'Horeb. 3 No la va fer solament amb els nostres pares, sinó també amb tots nosaltres que avui som vius. 4 A dalt de la muntanya, el Senyor us va parlar cara a cara, des del mig del foc. 5 Jo em trobava llavors entre ell i vosaltres, per comunicar-vos els seus manaments, perquè teníeu por d'aquell foc i no vau pujar a la muntanya. El Senyor digué: 6 "Jo sóc el Senyor, el teu Déu, que t'he fet sortir del país d'Egipte, la terra on eres esclau. 7 No tinguis cap altre déu fora de mi. 8 No et fabriquis ídols; no et facis cap imatge del que hi ha dalt al cel, aquí baix a la terra o en les aigües de sota la terra. 9 No els adoris ni els donis culte, perquè jo, el Senyor, el teu Déu, sóc el Déu-gelós: demano comptes als fills de les culpes dels pares fins a la tercera i la quarta generació dels qui no m'estimen. 10 Però, per als qui m'estimen i guarden els meus preceptes, mantinc el meu amor durant un miler de generacions. 11 No juris en fals pel nom del Senyor, el teu Déu, perquè jo, el Senyor, no tinc per innocent el qui jura en fals pel meu nom. 12 Observa el repòs del dissabte, consagra-me'l, com t'ha manat el Senyor, el teu Déu. 13 Tens sis dies per a treballar i fer totes les feines que calgui, 14 però el dia setè és el dia de repòs, dedicat al Senyor, el teu Déu. No facis cap treball, ni tu, ni el teu fill, ni la teva filla, ni el teu esclau, ni la teva esclava, ni el teu bou, ni el teu ase, ni cap dels teus animals, ni l'immigrant que resideix a la teva ciutat. Així el teu esclau i la teva esclava podran reposar igual que tu. 15 Recorda't que eres esclau al país d'Egipte i que el Senyor, el teu Déu, te'n

12 Honra el pare i la mare. Així tindràs llarga vida en el país que et dona el Senyor, el teu Déu. 13 No matis. 14 No cometis adulteri. 15 No robis. 16 No acuis ningú falsament. 17 No desitgis la casa d'un altre. No desitgis la seva dona, ni el seu esclau, ni la seva esclava, ni el seu bou, ni el seu ase, ni res del que li pertany.»

va fer sortir amb mà forta i braç poderós: per això el Senyor, el teu Déu, et mana de respectar el repòs del dissabte. 16 Honra el pare i la mare, com t'ha manat el Senyor, el teu Déu. Així tindràs llarga vida i seràs feliç en el país que et dona el Senyor, el teu Déu. 17 No matis. 18 No cometis adulteri. 19 No robis. 20 No acuis ningú falsament. 21 No desitgis la dona d'un altre. No cobegis la casa d'un altre, ni el seu camp, ni el seu esclau, ni la seva esclava, ni el seu bou, ni el seu ase, ni res del que li pertany." 22 Aquests són els manaments que el Senyor va promulgar amb veu forta davant tota la vostra assemblea, des de dalt de la muntanya, enmig del foc, de fosc i de nuvolades. No va afegir res més a aquests manaments. Després els escriví en dues taules de pedra i me les donà.

Hem triat precisament aquest text per subratllar la noció de relectura, que considerem tan important. El Decàleg, com a compendi de tota la legislació israelita, nucli i eix de l'articulació escrita de l'Aliança és, sens dubte, un dels textos fonamentals de la Bíblia, i alguns el consideren únic en el marc més general de la legislació oriental. Ens fixarem, doncs, en la nostra lectura del text, com el Deuteronomi rellegeix la primera versió del decàleg, que trobem a Èxode 20,1-17.

a) Introducció al Decàleg

Notem d'entrada la presentació o introducció que fa el Deuteronomi al decàleg sinàitic: Dt 5,1-5. Moisès s'hi presenta com a mitjancer entre Déu i el poble: *jo em trobava entre Déu i vosaltres*, diu Moisès. És una manera d'expressar què és la Torà per al poble. La Torà —i el Decàleg és el compendi de la Torà— és aquest «entre Déu i nosaltres», és la mediació a través de la qual Déu es fa

present en la història, i la tasca del poble, destinatari de la Torà i interlocutor de l'Aliança, serà la d'articular correctament aquesta mediació en la història que està a punt de començar.

Un altre tret important d'aquesta introducció és l'afirmació rotunda de l'actualitat de la Llei per a la generació present. D'ací, un cop més, la importància i el significat de la relectura com actualització del passat: *El Senyor, el nostre Déu, va fer una aliança amb nosaltres a l'Horeb. No la va fer solament amb els nostres pares, sinó també amb tots nosaltres que avui som vius*. Allò que va ser dit en el passat afecta igualment el present: és el «nosaltres» que abasta el passat, el present i el futur de la història, i el fil que dona continuïtat al «nosaltres» és la fe i la història del poble. La funció de la relectura és precisament aquesta actualització, que ha de ser viva, capaç de fecundar novament la vida del poble. Aquesta relectura es fa aprenent la Torà i posant-la en pràctica. Interioritzant-la i actuant-la, verificant-la

en el concret i en la realitat: *Escolta, Israel, els decrets i les prescripcions que avui us comunico. Apreneu-los i mireu de posar-los en pràctica* (Dt 5,1). Dos verbs decisius: «aprendre (escoltar)» i «posar en pràctica (actuar)», sense els quals no es podria comprendre l'Israel teològic, la seva relació amb Déu i la seva articulació com a poble.

Moïses de Miquel Àngel

b) Els manaments «per a Déu»

El primer grup de manaments del Decàleg (Dt 5,6-15), que atenyen la unitat de Déu i el compromís de consagrar-li tota l'existència, no presenta cap diferència respecte a la primera redacció. Déu hi és presentat com l'alliberador del poble, com aquell que ha actuat en la història fent renéixer Israel amb una nova vida, arrencant-lo de l'esclavatge d'Egipte i invitant-lo a un camí, a un projecte de llibertat i de diàleg. Aquest fet és tan decisiu, que l'únic intermediari entre Déu i l'home serà la seva Paraula, la seva Torà, aquesta instrucció que cal aprendre,

escoltant-la, i posar en pràctica. Per això es prohibeix tota altra representació, qualsevol muntatge religiós que pretengui fer de pont entre l'home i Déu al marge de la seva Paraula viva: els ídols, en definitiva, i la utilització manipuladora del nom de Déu i de la seva voluntat.

La radicalitat d'aquest plantejament, el de la unitat de Déu i el seu valor absolut com a referent, pot explicar el fet que no hagi calgut retocar-ne la redacció ni rellegir-lo altrament. El poble pertany totalment a Déu, la seva identitat profunda és teològica, i aquesta pertinença radical a Déu parteix del fet únic de la seva intervenció en la història alliberant el poble, és més, fent-lo néixer com a poble, capaç d'establir una relació amb ell basada en el diàleg i en la llibertat: aquesta relació a la Bíblia rep el nom de «*berit*», és a dir, d'aliança.

El precepte del dissabte, en canvi, és interpretat des d'una perspectiva nova, enriquit amb un nou matís. La identitat teològica del poble, salvaguardada en els preceptes anteriors de la unitat divina i la prohibició dels ídols i del jurament, s'expressa i es nodreix en el culte. És en el culte on esclata magníficament la gratuïtat i la llibertat amb què s'ha d'articular aquesta identitat com a relació i diàleg amb Déu. El dissabte simbolitza aquell espai de lloança i de gratuïtat cap a on camina el destí de la creació i el destí de l'home, o, si es vol, el dissabte expressa el sentit de l'home i de la creació com a projecte comú de Déu. Per això, en la primera redacció del Decàleg, allò que justifica l'observança del dissabte és precisament el dissabte de la creació, i, amb ell, tota l'obra de la creació orientada cap al seu sentit, cap a la seva plenitud, com a primera actuació «ad extra», fora d'ell mateix, del Senyor de la creació. Amb l'observança del dissabte, fent descansar la creació i descansant ell mateix de tot treball, el creient s'insereix en aquest

dinamisme, el dinamisme del descans de Déu, de la glòria, de la gratuïtat i de la lloança. En la segona redacció del Decàleg, en canvi, el fonament teològic del descans sabàtic és la intervenció del Déu de la creació en la història del poble: *Recorda't que eres esclau al país d'Egipte i que el Senyor, el teu Déu, te'n va fer sortir amb mà forta i braç poderós: per això el Senyor, el teu Déu, et mana de respectar el repòs del dissabte* (Dt 5,15). D'aquesta manera, la llibertat i la dignitat de l'home assoleixen plena carta de ciutadania en el projecte de la gratuïtat i de la lloança, en el sentit i l'horitzó de la creació. La creació serà només un projecte acabat quan participi de la llibertat de Déu, de la llibertat de la Pasqua, de la llibertat de l'home que pot entonar el salm 8 amb ple dret: *Quan miro el cel que han creat les teves mans, la lluna i els estels que hi has posat, jo dic: "Què és l'home, perquè te'n recordis? Què és un mortal, perquè el tinguis present?" Gairebé n'has fet un déu, l'has coronat de glòria i dignitat, l'has fet rei de les coses creades, tot ho has posat sota els seus peus* (Sl 8,4-7).

c) *Els manaments «per a l'home»*

Després d'aquesta afirmació, el Decàleg ens introdueix en el pla de les relacions humanes, del compromís amb la realitat, del que avui en podríem dir concreció ètica de les virtuts teològals. En aquest nivell hi ha perfecta concordança entre les dues redaccions, entre el text base i la seva relectura. La redacció deuteronomista afegeix tan sols un matís en el manament d'honorar el pare i la mare: *Així tindràs llarga vida i seràs feliç en el país que et dona el Senyor, el teu Déu* (Dt 5,16b). Seràs feliç, literalment «t'anirà bé» o potser «Déu et farà bé». Es tracta de l'arrel «*tob*», la mateixa que trobem en el relat de la creació (Gn 1), quan Déu contempla la seva obra i hi posa el segell de la seva bondat i de la seva bellesa: *Déu veié que tot el que havia fet era molt bo (tob)* (Gn 1,31). El missatge és molt diàfan: l'home, inserit en el mateix dinamisme

Una imatge d'una Bíblia oberta pel Deuteronomi

me creador, en tant que fill engendrat per un pare i una mare, ha de col·laborar en el projecte de Déu, en la bondat i la bellesa de la creació. Ha de contribuir, tot donant-li continuïtat, a portar-la vers el dissabte, vers el seu sentit. És del tot lògic, doncs, que el manament d'observar, de consagrar el dissabte doni pas tot seguit al d'honorar el pare i la mare. Allò que és Déu en el pla teològic, ho són el pare i la mare en el pla creatural. El matís del deuteronomista, doncs, confereix al Decàleg, en el seu vessant ètic i humà, una gran profunditat. Es tracta d'aquesta complicitat profunda, implícita, entre la realitat divina i la realitat humana, una complicitat que salvaguarda alhora la transcendència de Déu i la seva immanència, això és, la seva proximitat, el seu compromís amb la història de l'home i el projecte de la creació indissolublement units.

Els preceptes subsegüents són la conseqüència lògica d'aquesta complicitat, d'aquest compromís: no matar, no atemptar contra el matrimoni (signe de l'Aliança de Déu amb el seu poble), no robar, no acusar falsament, no cobejar... fan referència al just equilibri en les relacions del creient amb la realitat, una justícia que assegura la màxima llibertat, la màxima obertura envers Déu i envers els altres. Per això Jesús podrà resumir feliçment el Decàleg en els dos

preceptes fonamentals, ja continguts en el Deuteronomi: *Estimar Déu i estimar els altres* (cf. Mc 12,29-31) en els quals es resumeix i es fonamenta tota la Llei.

Aquesta relectura del codi fonamental de la Torà mostra, doncs, com el poble ha aprofundit la seva pertinença radical a Déu com un compromís amb el seu projecte creador, un compromís que es verifica en la història i en la humanitat concreta en clau d'aliança, de llibertat i de diàleg.

3. «Meditatio» del text

Quina actualitat pot tenir per a nosaltres aquesta relectura deuteronomista del Decàleg? Com l'hem de rellegir al nostre torn? No podríem pas eludir la lectura de Marc per trobar-ne la resposta:

Llavors un dels mestres de la Llei, que havia sentit la discussió i havia trobat bona la resposta de Jesús, se li va acostar i li va fer aquesta pregunta: "Quin és el

primer de tots els manaments?" Jesús va respondre: "El primer és: Escolta, Israel: el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'únic. Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament i amb totes les forces. El segon és aquest: Estima els altres com a tu mateix. No hi ha cap manament més gran que aquests." Llavors el mestre de la Llei li digué: "És veritat, mestre. Amb tota la raó dius que ell és l'únic i que no n'hi ha d'altre fora d'ell, i que estimar-lo amb tot el cor, amb tot l'enteniment i amb totes les forces i estimar els altres com a si mateix val més que tots els holocaustos i sacrificis." Jesús, veient que havia parlat assenyadament, li digué: "No ets pas lluny del Regne de Déu." I ningú no s'atreví a fer-li cap més pregunta» (Mc 12,28-34).

Jesús, en diàleg amb un mestre de la Llei, un teòleg d'Israel, rellegeix la Torà anant precisament a l'arrel del seu fonament. Per a nosaltres és molt important adonar-nos de l'encontre radical, total, entre la fe d'Israel i el plantejament de Jesús. El mestre de la Llei

i Jesús coincideixen en la mateixa valoració, en la mateixa relectura de la Torà, i Jesús la proposa com a atri del Regne: *No ets pas lluny del Regne de Déu.*

«No ets pas lluny». Vol dir, tanmateix, que cal fer encara un pas per entrar al Regne. I és en aquest punt on la relectura del Deuteronomi esdevé crucial per a nosaltres, els deixebles de Jesús, empeltats en la mateixa fe d'Israel. En efecte, per a nosaltres ja no es tracta d'estimar els altres com a nosaltres mateixos, sinó com Jesús ens estima:

Vista del Sinai

Us dono un manament nou: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat. Així, doncs, estimeu-vos els uns als altres (Jn 13,34). La mesura de l'amor és Jesús mateix amb el seu amor concret, encarnat, fet història. El punt d'inflexió entre la realitat de Déu i la realitat humana, aquell «entre ell i nosaltres» de Moisès, ja no és la Torà, sinó Jesús mateix, amb la seva humanitat, encarnació perfecta de la Paraula, de la Torà de Déu. En Jesús la complicitat implícita entre l'obra de Déu i l'obra dels homes esdevé explícita i perfecta. La creu marcarà el cim de d'aquest trobament, d'aquesta explicitació divina en la història que, paradoxalment, amb l'absència que es produirà fruit de la consumació del misteri pasqual de Crist (resurrecció i ascensió), es tornarà novament un implícit diví.

Des de l'òptica de Jesús, doncs, però això ja era així en l'ortodòxia de la fe d'Israel, el «per a Déu» i el «per als homes» del Decàleg no es poden separar. Cal articular-los sempre correctament, tots dos, mai l'un prescindint de l'altre: és la clau de l'ètica cristiana i és també la plenitud i la perfecció de la seva litúrgia, com ho era per al culte d'Israel. I tan sols als peus de la Creu de Jesús, de la qual neix l'Església com a nou i definitiu Tabernacle de Déu enmig dels homes, el Decàleg assoleix la seva perfecció i la seva plenitud, capaç d'orientar i fecundar novament els camins de la història portant al dissabte de la gratuïtat i de la lloança el projecte de Déu.

4. Pregària

Després de la nostra lectura del Decàleg de la mà de Jesús i del Deuteronomi, serà bo fer-ne pregària: és a dir, situar correctament el nostre compromís amb la història en la perspectiva divina. La pregària, de fet, és això, una reorientació constant de la realitat cap a la seva perspectiva correcta, divina.

Hi ha un text, al Nou Testament, que els cristians van assumir molt aviat com el nou «Shemà» del nou poble, com la carta d'identitat de l'Església. És el Parenostre, que participa del mateix alè, del mateix dinamisme del Decàleg i, com ell, està estructurat en dos blocs, en el «per a Déu» i el «per als homes», estretament vinculats i interrelacionats. N'és, de fet, la síntesi perfecta, convertida en pregària, en súplica confiada a Déu, vist i acollit com a Pare bo que guia amb amor i amb força la història humana i el projecte de la creació.

*«Pare nostre del cel,
santifica el teu nom,
fes que vingui el teu Regne,
que es faci la teva voluntat
aquí a la terra com es fa en el cel.
Dóna'ns avui el nostre pa de cada dia,
perdona les nostres ofenses,
així com nosaltres perdonem els qui ens ofenen,
no permetis que caiguem en la temptació,
i allibera'ns del mal» (Mt 6,9-13).*

El pa i el perdó, que rebem com un do per a la nostra vida concreta, humana, però que també hem de treballar amb el nostre esforç, són la preparació del Regne, i són el mitjà que tenim per anar ajustant al nostre projecte al projecte de Déu i per no caure en la temptació d'erigir-nos nosaltres mateixos com a referència absoluta de la història i de la creació i per acceptar la mediació, ara no ja de la Torà, sinó de Jesús el Crist. El Parenostre, al capdavall, ens dóna la clau per fer aquell pas que encara no havia fet el mestre de la Llei interlocutor de Jesús en el relat de Marc. Amb el Parenostre passem de la proximitat a la possessió del Regne, millor dit, amb el Parenostre el Regne ens pren i ens assumeix en tota la nostra realitat.

Lluís Solà

L'HOSTATGERIA AHIR I AVUI

Un dels serveis tradicionals de tots els monestirs benedictins és l'hostatgeria. Sant Benet en la seva Regla fins i tot demana que s'hi atengui els hostes com si es tractés del mateix Crist. Ens parla d'aquest capítol de la Regla el P. Francesc Martínez-Soria que actualment és el P. Hostatger de Poblet.

Introducció

En aquestes paraules que m'han demanat del consell de redacció de la revista *Poblet* no pretenc pas redactar un estudi del passat monàstic sobre el tema dels forasters que han buscat i busquen actualment acolliment als monestirs en temps pretèrits i presents. No estic preparat per fer-ho. Sí, però, que em veig capacitat per fer-vos unes reflexions.

La Regla de sant Benet titula el capítol LIII *Com s'ha d'acollir els forasters*. Cal dir que ni és una genialitat del nostre pare sant Benet ni un fet exclusiu del monaquisme cristià. Altres cultures anteriors en el temps han practicat i practiquen aquest "acolliment", en llocs solitaris o en comunitat. Palesen de diverses maneres l'amor als germans que busquen el que necessiten i que no poden o no els és fàcil aconseguir amb altres formes de viure.

A l'Orient, en l'entorn del budisme i anteriorment al voltant de l'hinduisme, per citar algunes d'aquestes cultures religioses anteriors al cristianisme, hi ha monestirs que obren les portes al silenci, a la pregària, a la pau espiritual i còsmica i al treball com encara es pot veure a l'Himàlaia i en altres llocs del món actual.

La necessitat de "desert"

El cristianisme des de sempre ha viscut el desig de "desert", ja sigui en solitud eremítica o en comunitat cenobítica.

En temps de Jesús, els essenis van viure de forma comunitària en aspectes molt semblants al monacat posterior. El mateix Joan Baptista va fer opció per aquesta vida diguem-ne monàstica: sacrifici, austeritat en el vestir i en l'alimentació, en la pregària i en la predicació, sempre en recerca i testimoni de la Veritat de Déu. Joan Baptista, amb aquest seu testimoni de vida, preparà els camins del Senyor Jesús. El seu camí el va dur fins i tot al martiri, en denunciar l'adulteri d'Herodes.

El mateix Crist ens fa entendre que l'home necessita "retirar-se" al desert per contemplar en el silenci la sonoritat de la Veritat, escoltant la veu del Pare.

Després, ja els primers cristians, sols o en grup, van experimentar aquest desert en terres d'Egipte i altres llocs de l'Orient. S'organitzaven en el silenci, la pregària, l'ascetisme, el treball i l'acolliment dels qui a ells s'atansaven. Ens deixaren escrits referents a les diverses formes de vida, "regles", algunes de les quals foren fonament d'altres de posteriors. Pensem en homes com Cassià, Pacomi, Basili..., fins a culminar a l'Occident amb sant Benet. Si bé sant Benet no va ser el primer monjo, val a dir que va ser un autèntic mestre ja que va sublimar, humanitzar, abreujar i donar una peculiar forma de viure al seguiment de Crist. Va ser ell el qui, després d'experimentar la solitud de la vida eremítica i, posteriorment, la vida cenobítica, va excel·lir a explicar i organitzar de manera equilibrada, profunda i humana

Sant Basili

els valors del camí de la vida monacal. I en aquesta vida comunitària, presidida per l'abat amb l'ajut del prior i dels degans, dedicada al silenci, la pregària i el treball, és on l'acolliment dels forasters constitueix una de les actituds evangèliques pròpies de la vida monàstica.

L'acolliment dels hostes segons la Regla

El capítol LIII de la Regla de sant Benet, fonamentada en anteriors fonts d'inspiració, comença dient: *Tots els forasters que es presenten han de ser acollits com el Crist, ja que Ell un dia dirà: era foraster i em vau acollir (Mt. 25, 35).*

Aquesta és l'essència de l'acolliment evangèlic: veure el Crist en el germà i, si cal, veure'l malalt, pobre, marginat, víctima d'una societat mal orientada. L'acolliment és una resposta d'amor al Pare en Crist, el seu Fill, en bé dels necessitats.

El monjo és un cristià compromès de manera molt especial i concreta en el seguiment de Crist en el marc de la vida monàstica. La seva pregària, el seu silenci i el seu treball, fan que l'acolliment no sigui només un fet humà i altruista, que pot ser bo com a fet assistencial, sinó que adquireix un relleu especial pel fet de ser el mateix Crist

qui motiva la caritat vers l'hoste. Perquè és Crist qui ens alligona per ser bons samaritans, sense mirar qui és el malalt, el pelegrí, el sense sostre..., qui truca a la porta en hores intempestives, fins i tot. És en aquesta direcció com sant Benet, en la seva Regla, ens marca un camí de perfecció.

Vaja, deixeu-m'ho dir, com quan he volgut explicar-ho a noiets i joves... Els dic que l'acolliment és una actitud universal, com a fruit d'una bondat, de l'ètica... Una persona pot ser un excel·lent membre de la Creu Roja i fer mèrits heroics, però quan un és de la "Creu de Crist" la cosa canvia de tonalitat i aleshores l'acolliment dels hostes és pregària i l'hostatgeria esdevé altar i temple.

Considerem com la Regla indica l'inici d'aquest acolliment, sempre tenint en compte que va ser redactada en el segle VI. Diu: *Primerament que preguin junts, i llavors que s'agermanin en la pau. Que aquest bes de pau no es doni sinó després d'haver pregat (...) Que adorin en ells el Crist, que és el qui reben. Un cop rebuts els hostes, els duran a pregar, i després el superior, o aquell a qui ell ho encomani (l'hostatger) s'asseurà amb ells. Que es llegeixi davant l'hoste la llei divina, perquè s'edifiqui, i després d'això que el tractin amb tota humanitat.*

Diu el P. Cassià Just, abat que fou de Montserrat, i per a mi un dels millors comentaristes planers de la Regla: *Sant Benet, seguint la tradició, ofereix una visió molt rica, una síntesi de fe i d'humanitat pròpia del seu estil (Comentari al capítol LIII)*¹. És evident que cal acceptar una adaptació als temps actuals, però intentant no perdre aquest "veure Crist" que truca amb esperança de sentir-se acollit en la persona de l'hoste, sigui qui sigui.

L'hostatgeria a Poblet

Anem a considerar ara com intentem viure aquests punts de l'acolliment a Poblet.

¹ Regla de Sant Benet. Amb pròleg i glosses per a una lectura de l'abat Cassià M. Just. Publicacions de l'Abadia de Montserrat: 1996.

Vista general amb l'Hostatgeria externa a la dreta

El nostre monestir té quinze habitacions dins de la clausura monàstica i, com es pot comprendre, és només per a homes. Actualment a Poblet també disposem d'una hostatgeria mixta externa on es pot viure d'alguna manera un cert silenci i es pot participar dels actes litúrgics a l'església del monestir, sempre oberta, on es faciliten als assistents els llibres litúrgics a les hores canòniques i a l'eucaristia.

En el moment d'escriure aquestes ratlles, octubre del 2012, han passat per l'hostatgeria pels volts de cinc-cents persones. Crec que això obeeix a les circumstàncies socials i econòmiques en què vivim perquè en altres anys el màxim a què arribàvem era de quatre-cents cinquanta.

En rebre l'hoste sempre hi tinc una xerrada per tal de conèixer la persona que ve a conviure amb nosaltres. Sempre els dic que no els sobti que la resta dels monjos no parlin amb ells. No és en absolut una falta d'educació, ni de desinterès. L'abat Cassià

Just en el seu comentari diu: *Cal que la comunitat perseveri en el seu ambient de silenci i de treball. Sols aquells que en reben l'encàrrec s'han d'entretenir amb els hostes.* Fixeu-vos bé en les paraules que segueixen: *Els guies espirituals improvisats, que actuen pel seu propi compte, no donen mai bon resultat. Generalment es tracta de persones immadures, que sota l'aparença d'un zel pastoral cerquen instintivament un buit afectiu.* Segueix dient l'Abat Cassià: *Sant Benet és contundent, però no exclou de cap manera l'el·legància i la delicadesa envers els hostes.* És aquest un punt força delicat que avui tal volta no és del tot ben acceptat i que demana una certa acomodació.

Enzo Bianchi, fundador i prior de la comunitat monàstica de Bose (Itàlia), en el seu llibre *No som pas millors*² diu: *L'hospitalitat és vista només com a servei absolut a donar a l'hoste un servei absolut com si es tractés del Crist mateix, mentre no es diu res sobre el do que representa l'hoste per a la comunitat. Sobta l'absència total de qualsevol referència*

² ENZO BIANCHI: *No som pas millors*. Ed. Claret. Barcelona: 2008.

a l'hoste com a portador de dons per a la comunitat monàstica. Els legisladors monàstics no han aprofundit en aquesta reflexió fins afirmar que és l'hoste-Crist que ha vingut a dur-nos quelcom...

Quina diferència respecte als apotegmes dels Pares del desert... Quantes vegades el simple pelegrí, que havia vingut a veure l'ancià per rebre'n una paraula edificant ha marxat deixant en el cor del que l'havia rebut la marca indeleble del pas del Senyor!

L'hospitalitat no és un accident ni una moda —segueix dient Bianchi— és un ministeri eclesial en què hi ha d'haver encontre, debat, possibilitat de viure la fraternitat i la solidaritat humana.

Si hom es limita a fer una reverència i després passa de llarg... ¿com pot mostrar a l'hoste la més gran humanitat possible?

És cert que els cristians, i d'altres persones que són hostes de casa nostra, hi vénen per rebre quelcom, però tots són persones amb molts dons, experiències, ferides, sofriments, portadors de missatges i de valors que poden ser de consol, de testimoni i de confirmació per als monjos.

Veritablement aquestes paraules m'han fet pensar. És cert que l'hostatger s'enri-

queix sovint d'un Crist fet vida en l'hoste, però s'ho queda ell dins seu i poques vegades pot alligonar de les problemàtiques, realitats de vida familiar, social, etc. tant per a bé com per a mal a la resta de la comunitat.

Bé, anem per feina, i tornem al moment de rebre l'hoste. En el decurs de la xerrada que mantinc amb ell li solc fer tres preguntes per trencar el gel:

-Per què has vingut?

-Què penses trobar ací al monestir?

-Com has descobert aquest lloc?

Faig a continuació un llistat d'algunes de les respostes més sovintejades:

-Vinc a retrobar-me a mi mateix...

-Necessito silenci...

-Trencar amb el ritme de feina...

-Estic passant un mal moment en la família, res no m'il·lusiona, ho deixaria tot...

-He quedat sense feina als cinquanta anys, i vull passar uns dies de reflexió i pregària...

-He perdut la fe que tenia i necessito pensar la manera de creure en Déu...

Hostatgeria de la Casa del Patronat

-He vingut a veure la vida que feu els monjos...

-Passo mals moments, ha mort la meua esposa i em sento sol i lluny de Déu...

-Vull aclarir-me, estic fet un embolic, no veig on va la meua vida, voldria parlar amb algun monjo...

D'altres només tenen curiositat, volen conèixer el monestir, captar la bellesa del lloc, etc. També hi ha qui ve per tal d'entendre una feina d'estudis, de professionalitat, i necessita trencar amb el ritme que no li permet fer la tasca que ha de portar a terme. Sempre els dic que no podem garantir el que busquen, però que si es deixen penetrar per la Paraula de Déu en els moments litúrgics, si "escolten" el seu interior, tal volta descobriran el "silenci sonor", tal volta descobriran que per fora del monestir els falta alguna cosa essencial per sortir de les situacions que els angoixen: conèixer Jesús, pregar a Déu Pare, reflexionar sobre els anys viscuts...

És molt comú també escoltar el següent comentari: *Jo crec, però no practico*. D'altres no

han tingut formació catequètica i voldrien viure religiosament però no saben com fer-ho. Podria fer més llistes de situacions humanes conflictives que els condueixen a trucar a la porta del monestir. Puc dir que l'acolliment dels hostes els deixa sovint ganes de tornar i així ho fan molts i som molts els monjos que hem escollit aquest camí de vida consagrada essent abans hostes.

El monjo és un cristià que ha fet una opció lliure de seguir Crist amb una Regla de vida concreta, en el nostre cas la Regla de sant Benet. Sempre recordaré la definició de monjo que em va donar un noi de catorze anys (cal dir que ens visiten molts grups d'estudiants i els impacta el nostre ambient). Aquest noi em va dir: *Un monje es un tío que cree en Dios y se lo monta a su aire*. El vaig felicitar i vaig explicar-li el que és "montarse la vida a su aire". Ell, i els altres, van descobrir, el que suposa una Regla de vida monàstica.

Finalitzo aquest article tornant a pensar que si bé el silenci del monjo no ha de ser

Façana principal de l'Hostalgeria externa

Façana de darrera de l'Hostatgeria externa

Mostra d'habitació doble de l'Hostatgeria externa

Sala menjador de l'Hostatgeria externa

pertorbat pels hostes, tal com diu la Regla, d'altra banda el monjo, d'alguna manera – sota la direcció del pare Abat, que vol el millor per a tots, monjos i hostes–, hauria de poder rebre, conèixer i patir d'alguna forma les situacions que es viuen fora del monestir. Sempre, naturalment, amb respecte als moments de silenci, de pregària i als espais de clausura. Rebre l'hoste com el Crist, sí, per poder saber (a més de l'hostatger) un xic d'aquest Crist endinsat en el viure existencial de l'hoste que truca amb esperança a la porta del monestir. No podem defraudar-los.

M'acomio amb la consciència que em manca molt per ser el que demana sant Benet a l'hostatger en la seva Regla: *Un germà que tingui l'ànima plena del temor de Déu.*

Francesc Martínez-Soria

CAPÍTOL LIII

COM S'HA D'ACOLLIR
ELS FORASTERS

Tots els forasters que es presenten han de ser acollits com el Crist, ja que ell un dia dirà: "Era foraster i em va acollir". I que a tothom es tributi l'honor convenient, "sobretot als germans en la fe" i als pelegrins.

Tan bon punt, doncs, s'aviu que hi ha un foraster, el superior i els germans el sortiran a rebre amb tota l'atenció de la caritat. Primerament que preguin tots junts, i llavors que s'agermanin amb la pau. Que aquest bes de pau no es doni sinó després d'haver pregat, per evitar els enganys diabòlics.

En fer la salutació han de mostrar tota la humilitat a tots els hostes que arriben o que se'n van: amb el cap inclinat o amb tot el cos prostrat a terra, que adorin en ells el Crist, que és el qui reben. Un cop rebuts els hostes, els duren a pregar, i després el superior, o aquell a qui ell ho encomani, s'asseurà amb ells. Que es llegeixi davant l'hoste la llei divina, perquè s'edifiqui, i després d'això, que el tractin amb tota humanitat. El superior ha de trencar el dejuni en atenció a l'hoste, si no s'escau de ser un dia de dejuni principal que no es pugui violar; però els germans continuaran els dejunis de consuetud. L'abat donarà aigua mans als hostes, i tant l'abat com tota la comunitat els rentaran els peus a tots. Un cop rentats, que diguin aquest verset: "Hem rebut, o Déu, la vostra misericòrdia enmig del vostre temple".

Que es mostri la màxima sol·licitud en l'acolliment dels pobres i dels pelegrins, perquè és en ells que s'acull més el Crist; que el respecte que infonen els rics es fa honorar d'ell mateix.

La cuina de l'abat i dels hostes, que sigui a part, a fi que els forasters, que mai no manquen al monestir, en presentar-se a hores imprevistes no destorbin els germans. Es destinaran per tot l'any a aquesta cuina dos germans que compleixin bé l'ofici. Si ho necessiten, se'ls ha de procurar ajudants, perquè serveixin sense murmurar, i, en canvi, quan tinguin poca feina, que vagin a treballar allà on se'ls mani. I no sols en aquest, sinó també en tots els altres serveis del monestir s'ha d'observar aquesta norma: que quan ho necessitin se'ls proporcioni ajudants, i, en canvi, quan estan lliures, obeeixin en allò que se'ls mani.

Semblantment, que es confii l'hostatgeria a un germà que tingui l'ànima plena del temor de Déu. Que hi hagi llits parats en nombre suficient. I que la casa de Déu sigui administrada per homes de seny i assenyadament.

Que el qui no ho té manat no s'ajunti de cap manera ni parli amb els hostes; però si els troba o els veu, un cop saludats humilment, tal com hem dit, i després de demanar-los la benedicció, que passi de llarg dient que no li és permès de parlar amb els hostes.

LA CRISI ACTUAL I EL REFERENT DE POBLET

Molt sovint parlem i ens dolem de la crisi de valors. Hem demanat al doctor Norbert Billbeny, catedràtic d'Ètica a la Universitat de Barcelona i membre de la Germandat, que ens en parli.

He estat convidat per la revista *Poblet* a parlar sobre l'actual crisi de valors. Però no puc fer-ho sense parlar dels valors que el mateix Poblet representa, ara que ja fa més de quaranta anys que, de tant en tant, en sóc hoste. Perquè les estades a Poblet, i la coneixença de la vida al monestir, formen part, com suposo també per a d'altres hostes, del meu personal conjunt de valors.

Treball i mèrit

Deia Indira Gandhi que hi havia al seu voltant dues classes d'homes: els qui *feien mèrits i els qui treballaven*. Ella recomanava fer com aquests darrers, perquè *hi ha menys competidors*, afegia irònicament. Poblet ens ensenya a valorar el treball i no el mèrit. En el treball i el servei tots els monjos són iguals davant de l'abat i aquest és igual que els seus germans. Les diferències i el mèrit es deixen a banda. L'important és treballar i *posar-se al servei*, això últim altrament dit "pregar". Poblet ens ensenya la importància del treball i, al mateix temps, la de la permanent *disponibilitat*. Aquesta última impedeix associar el treball al mereixement i la distinció personal, com en canvi sol acompanyar la concepció burgesa del treball.

El treball capitalista i, avui, neoliberal, és concebut com una activitat, a part de productiva, orientada a l'èxit i la classificació personal superior, a través de la competició, sobretot, i del mèrit, a no gaire distància. Ni tan sols pensem en el treball orientat a la felicitat

mundana; el neoliberalisme s'ha oblidat del vell objectiu il·lustrat de consagrar el treball a les finalitats del benestar i de la realització personal. Així, i deixant de banda l'esport competitiu, avui a l'empresa, als partits polítics i a la universitat, i fins i tot en organitzacions on se suposa que el treball és desinteressat, el sistema "meritocràtic" ha acabat sent consubstancial, com si fos la contrapartida social al sistema productivista del capitalisme, el de l'esforç competitiu generalitzat.

Quan, a propòsit de l'actual crisi, fem esment de la necessària "emprenedoria", ajuntem elements clau dels dos sistemes: els de la competició i els del mèrit. Al mateix temps potser cal recordar que des de Calví fins als grups catòlics elitistes actuals, una part del cristianisme es complau en aquesta visió meritocràtica i competitiva del treball, oblidant-se igualment de la històrica recerca, a través del treball, de la salvació personal o del donar major glòria a Déu. Al Cister i a Poblet, en canvi, s'ensenya la idea del treball humil i en igualtat. Tot treball és necessari i ningú és més que ningú, ni pel seu lloc de feina ni pels seus resultats. És una concepció del treball amarada de sentit moral i religiós, com a activitat que iguala i alhora ens posa al servei dels altres.

Què és un valor?

Però ara pensem: un valor no és un valor. És clar que no és un "fet", o sigui res tangible,

verificable. I just perquè no és això, ni tampoc, per contra, una estricta idea (la idea de "llibertat", per exemple), ni un concepte definit (la "llibertat de comerç", posem per cas, segons el dret mercantil), parlem en rigor dels "valors". Que no són fets, ni representacions abstractes. En realitat, el valor no és res: per començar, el valor no pertany al conjunt de coses que diem que "són" —un fet, una representació—, sinó al món supraempíric, no quantificable, de les coses que "valen". Un valor no és el resultat d'una percepció ni és estrictament una noció; és, singularment, una "estimació", el procés i el resultat d'una *avaluació*.

El valor tampoc no és res que tingui una realitat pròpia, res substantiu: la seva entitat rau en l'acte mateix de l'"estimació" recentment esmentada. Amb tot, la interpretació teològica i metafísica dels valors —de Plató a Max Scheler, i d'aquest a alguns moralistes catòlics actuals— concedeix que els valors tenen una realitat subsistent. Són "essències", i tenen, doncs, una naturalesa indepen-

dent de nosaltres, separada del nostre acte de valorar. Per això es pensa que amb els valors hi tenim una "relació"; que aquesta ve donada amb el tenir-los "al davant"; i que allò propi de la nostra relació és l'"obertura" envers ells i una subsegüent presa de "posició". Així, podem dir que, fet i fet, davant dels valors les persones estem sempre en condicions de descobrir-los, copsar-los, i finalment assimilar-los a les nostres vides. Aquesta, com deia, és la interpretació metafísica i teològica dels valors —interpretació "transcendentalista": els valors transcendeixen l'acte de la valoració—, la qual, però, no ignora avui les motivacions humanes i les circumstàncies socials i culturals a l'hora de descobrir els valors, sospesar-los i prendre una o altra opció.

Valors, creences i hàbits

A parer meu i d'altres, allò fonamental dels valors és el fet mateix de la valoració o avaluació, i admetre que els valors no són com es-

sències amb una realitat a part. La llibertat no és enlloc, sinó en la nostra preferència de ser lliures. Un valor és una representació, cert, però impregnada de sentit estimatiu i basada en aquest. Per això un valor no seria un valor, ni seria res en concret; no té entitat pròpia de cosa de fet ni de pensament, sinó que tota la seva entitat és la valoració mateixa. Els valors no en transcendeixen la percepció. No són, doncs, "extrínsecs" a l'esperit humà, sinó "intrínsecs" a aquest, en tant que corresponen i es fan amb les nostres preferències i estimacions. Els valors són, en la seva estructura formal, i reconegudament, *creences*, i són creences que solen correspondre a *hàbits*, pràctiques culturals reiterades que els valors tracten de consolidar. El valor de la "solidaritat", per exemple, és la creença que ser habitualment solidari és millor que no ser-ne. I així amb tots els altres valors. Desapareguts, doncs, els hàbits, desapareixen els valors, tot i que hi ha valors, com per exemple alguns de religiosos, morals i polítics, que creen, al seu torn, nous hàbits.

En resum, els valors són creences, i en aquest sentit no deixen de ser representacions mentals i culturals. I són, acabo de dir, creences que arrelen en hàbits. Atenció, però: la saba que alimenta i fa créixer els valors són les *motivacions* que provenen del nostre fons personal i social proper a l'instint, l'emoció i l'afectivitat, més que no pas als interessos o a les convencions. Allò que fa el valor, allò que li dóna vida, és, en una paraula, la valoració, l'*estimació* com a capacitat i efecte d'avaluar i preferir, segons aquest fons personal i social tan lligat a la nostra naturalesa afectiva. Els valors, per tant, són creences i sentiments que evolucionen i es transformen. Sempre, per consegüent, hi ha "crisi" o, literalment, *canvi* de valors, tot i que uns canvien més que d'altres. El valor de la caritat cristiana, per exemple, perdura, però encara és més antic el de la compassió, i encara més, evolutivament, el de l'altruisme. El valor de la "responsabilitat", en un altre exemple, és relativament modern, i no pas tradicional, perquè és en la societat moderna que els treballs i els càrrecs, a part dels vots, es multipliquen, i per tant creix el nombre de requeriments de "responsabilitat".

La crisi dels valors

L'actual "crisi de valors" es deu primer de tot a una crisi del capitalisme en una part del món occidental. Ve, tanmateix, de més lluny: d'una transformació de la societat industrial en una altra on la tecnologia automatitza i facilita moltes relacions de producció i d'intercanvi, alhora que les aliena del control humà i ens aliena a nosaltres mateixos. Si més no, ens aliena de la comunicació humana presencial i directa. És la progressiva transformació de la cultura proximal en cultura distal, amb els seus avantatges i les seves pèrdues evidents, com notem a la família, l'escola, l'empresa, la política, la informació i, per descomptat, al carrer, on veiem la gent cada vegada més

aïllada, amb el seu mòbil o els seus auriculars. Amb tot, els valors que menys canvien són els que associem amb les necessitats elementals de supervivència, adaptació i convivència, i per tant amb les nostres més pregoneres demandes afectives, com els valors de salut, amistat, justícia o felicitat. Avui, aquests valors i alguns més resten vàlids, enmig d'altres que ja no ho són. Ningú no pot negar que, per exemple, l'obediència, la fidelitat, l'heroisme, la castedat o el sacrifici ja no són valors arrelats a Occident, perquè ni responen a hàbits vigents ni semblen tan propers al fons emocional del subjecte modern com aquells altres.

Educar en valors: dir i fer

Es desprèn de tot això que acabo d'apuntar que els valors, en haver de pouar el seu aliment en el fons de la subjectivitat humana, no són simplement res que, amb la raó que els identifiqui i l'ensenyament que els transmeti, n'hi hagi prou perquè els asimilem i els apliquem realment a la nostra conducta. Educar en valors és educar amb i pels valors, no merament donar-los a conèixer i

defensar-ne el respecte. O, en dues paraules: és una educació que *necessita exemples*. I aquí és on més flaqueja la cultura actual dels valors: que no en donem prou exemple. Els nens i els joves, especialment, només s'obligaran a respectar els valors, i els adults mantindrem aquesta pulsio, si comptem amb l'exemple de les persones, els actes, les conductes i les institucions amb valors, i realment, a la pràctica, valuosos. Però avui constatem prou sovint la deserció dels pares, la desafecció dels mestres, la corrupció dels polítics, la cobdícia dels poderosos, i la frivolitat de molts personatges mediàtics, amb els professionals que els encimbellen. També és un fet la multitud de ciutadans que abdiquen de les seves responsabilitats i no els importa donar una imatge egoista i grollera d'ells mateixos. Tot plegat no fa més que mostrar als qui vénen al món, o hi comencen el seu camí, que som una societat que paga ben poc la pena i, sobretot, hipòcrita, defensant unes bondats que després refreguem per terra amb els nostres mals exemples. L'amoralitat i la doble moral conviuen en un món en què diem, però, que els valors importen. Ens hem de prendre més

seriosament el paper i l'eficàcia que tenen els exemples de la conducta davant dels altres, sobretot dels menors, perquè és amb l'observació d'allò que es fa, i no tan sols escoltant allò que es diu, com s'arriba a una comunicació i implantació real dels valors.

Conèixer i sentir

La raó i els processos abstractius de la ment ens ajuden a descobrir els valors. Ens els fan conèixer, i ens permeten discutir al seu voltant. Tanmateix també serveixen per convèncer. Una cosa, però, és conèixer i una altra persuadir i commoure, i aquí l'abstracció tota sola es queda curta. Per això disposem, a més de la raó, de la sensibilitat i els processos emocionals de la ment humana. Si el raciocini permet descobrir els valors, el nostre fons sensible i emocional ens fa culta per a fer-los perceptibles i elevar-los per damunt d'altres interessos o objectius de la conducta. Ens permet valorar, respectar i transmetre efectivament tot allò en què profundament creiem. De fet, almenys en els àmbits de la moral, la política, l'art o la religió, no es pot arribar a conèixer cap dels seus aspectes si no hi tenim, al mateix temps, un viu i sentit interès. De la mateixa manera, resulta clar que no es pot arribar a valorar i estimar res sobre el qual no hi tinguem un bon coneixement.

Humilitat i fraternitat

Per tot plegat és tan important l'exemple de Poblet. Ja he parlat més amunt del treball i del servei. Ara vull referir-me a un tercer valor: la humilitat. El treball fet al marge del mèrit i de l'èxit, amb esperit de servei, ens porta amb probabilitat cap al treball i la personalitat humils. La humilitat ens fa raonables més que la raó ens fa humils. Amb la humilitat ens fem amables i tolerants davant dels altres, aprenem dels propis errors i a viure millor amb nosaltres mateixos, i a la llarga ens

fem savis. La crisi actual prové també de la falta d'humilitat i de la profusió, per contra, de l'arrogància i de les conductes prepotents, tan ridícules com socialment nocives.

Per últim, al costat i en relació amb el treball, la disposició i la humilitat, vull destacar què més he après i què més crec que es pot aprendre de la vida monàstica de Poblet: el valor de la fraternitat. Els monjos treballen, pregunten i viuen com a germans. M'impresiona veure, per exemple, com els més joves vetllen pels més grans i ancians, o tanmateix com es viuen les jornades posteriors al traspàs d'algun germà, dedicant-li a aquest un record continuat. Malauradament, a l'actual vida de cada dia no sols no ens reconeixem com a germans en espècie i en destí –iguals davant la mirada de Déu, iguals vers la mort–, sinó que els vincles de la ciutadania, el civisme i la solidaritat són febles i inconstants.

Vet aquí, doncs, aquests quatre valors cistercencs –treball, servei, humilitat, fraternitat– que ens ensenya Poblet. Valors cristians però alhora seculars i universals, amb els quals ja n'hi hauria d'haver prou per ajudar a corregir-nos en aquesta crisi actual de l'economia i de la moral, o tanmateix poder evitar-ne una altra. Per descomptat són molts altres els valors que mostra l'ideal i el fet de la vida cistercenca. I molts altres els valors que haurien de concórrer per a la recuperació de la nostra societat: no he parlat, per exemple, de la responsabilitat. Però, al meu entendre, la persona que valora el treball, que l'entén en un sentit profund com a servei, i que per tant és humil, és una persona en la condició de la fraternitat. I no necessita pensar en gaires exigències morals. La resta ens vindrà donat a partir d'aquest esforç per part nostra.

Norbert Bilbeny

www.norbertbilbeny.com

EL SACRIFICI D'ISAAC

Tal i com vàrem fer en un número anterior amb la figura d'Abraham, presentem un dels possibles sentits actuals del patriarca Isaac. Ens ho exposa Josep Oton, doctor en Història i professor de l'ISCREB.

Introducció

Abraham està acostumat a rebre ordres de Déu que el desinstal·len de les seves seguretats. Viu un procés de maduració de la fe que es va concretant en actes de confiança. Però arriba un moment en què Déu li demana una renúncia que el traspasa: *Pren Isaac, el teu fill únic, que tant estimes, i vés-te'n al país de Morià. Allà, a dalt de la muntanya que jo t'indicaré, ofereix-me'l en holocaust.*¹

Quin pare és capaç de matar el seu propi fill? Com pot ser que els sentiments més pregons no silenciessin les conviccions religioses més descabellades? A més, en el cas d'Abraham aquesta situació s'agreuja per un fet que no podem oblidar. Matar Isaac comporta impedir el compliment de la promesa que el mateix Déu li havia fet. La fecunditat del patriarca passava per la supervivència del seu fill; ell era l'hereu de les promeses i, per tant, representava la continuïtat de la benedicció de Déu a través d'un llinatge. Sense ell retornava a la més absoluta esterilitat, es perdia tota l'esperança de ser pare d'un gran poble. Déu l'havia enganyat?

A Morià, lloc designat per portar a terme el sacrifici, Déu sembla un enemic de la seva pròpia obra. Ha engrescat Abraham en un projecte i, quan el patriarca comença a veure'n els fruits, el seu fill Isaac, li demana que hi renunciï. Es desdiu de les promeses fetes, tira enrere els seus compromisos. Podem confiar en aquest Déu? O hem de reconèixer que juga amb nosaltres?

¹ Gn 22,2.

El simbolisme de la litúrgia

El simbolisme de la litúrgia ens pot aclarir el significat d'aquesta escena tan desconcertant. No hi ha consens entre els experts per ubicar l'indret del sacrifici; tanmateix sabem que el rei Salomó va fer construir el temple de Jerusalem a una muntanya anomenada Morià.² És una coincidència? Ens trobem davant d'una narració destinada a justificar l'origen d'un santuari de la importància del Temple principal del judaisme? Es tracta d'una llegenda ideada per sacralitzar la roca que servia d'altar dels holocaustos?

D'altra banda, segons l'autor de la carta als Hebreus,³ el sacrifici d'Isaac seria una prefiguració de la crucifixió de Crist. L'infant que carrega la llenya de l'holocaust a les espatlles ens evoca el Jesús que carrega la creu camí del Calvari. La confiança d'Abraham en Déu malgrat la mort del fill seria un germen de la fe en la resurrecció, de l'esperança que no pot truncar la mort.

L'anàlisi històrica

L'anàlisi històrica del text ens pot aportar certa llum. Sembla que ens trobem davant d'un relat procedent del regne del Nord, Israel. En un moment de crisi, quan s'acostava la desaparició d'aquest reialme i, de retruc, es dubtava de la consistència de les promeses fetes per Déu referents a la continuïtat del poble d'Israel, aquest fragment de les Escripures és una crida a la confiança

² 2 Cro 3,1.

³ He 11,17-19.

en Déu en els moments de dificultat, a no desesperar malgrat que les aparences ens indiquin la proximitat del desastre: Déu té un pla B que nosaltres no coneixem.

A més l'estudi del context en el qual es va elaborar aquesta narració ens en pot aclarir el significat. Segurament les paraules del profeta Osees són de la mateixa època que el relat del sacrifici d'Isaac: *el que jo vull és amor i no sacrificis, coneixement de Déu i no pas holocaustos*.⁴ I el profeta Amós afirma una cosa similar: *Ni que m'oferiu holocaustos i ofrenes, no m'hi complac*.⁵

Dit amb altres paraules, el text relatiu al sacrifici d'Isaac està escrit en un moment històric en el qual els sacrificis, en general, estaven en entredit. En aquell moment es criticava l'excessiu ritualisme religiós. Es posava en boca del mateix Déu que no li plàien les ofrenes ni els holocaustos sinó que cercava l'autenticitat del cor. Tota la resta de formalismes religiosos podia derivar en un culte hipòcrita i allunyat de la fe vertadera.

El text de la construcció del vedell d'or mentre Moisès és dalt del Sinaí⁶ també està elaborat en el mateix context dels textos que acabem d'esmentar i el seu missatge és idèntic: la diferència entre el culte autèntic i el gust pels ritualismes més propis d'altres religions.

Els sacrificis humans

Ara bé, la dada que ens aporta la clau definitiva per entendre el significat del sacrifici d'Isaac ens pot sorprendre pregonament: els textos bíblics prohibeixen reiteradament els sacrificis humans. Efectivament, els profetes denuncien la realització de sacrificis d'infants com una pràctica idolàtrica que ofèn Déu.

Els fills de Judà m'ofenen amb les seves males obres, han profanat el temple que porta el meu nom posant-hi

⁴ Os 6,6.

⁵ Am 5,21-24.

⁶ Ex 32.

Sacrifici d'Isaac de Tiziano

ídols abominables. Ho dic jo, el Senyor. Han construït els recintes sagrats del Tófet, a la vall de Benhinom, per cremar-hi en sacrifici els seus fills i filles, cosa que jo no havia manat ni se m'havia acudit mai.⁷

En aquest fragment podem comprovar com el profeta afirma que Déu mai no ha demanat sacrificar nens. I, aleshores, què passa amb Isaac? Les paraules de Jeremies, són un cas aïllat? No, ni de bon tros! Ezequiel també es lamenta de la immolació d'infants per alimentar els ídols.⁸ I el profeta Miquees reitera que Déu no vol sacrificis d'aquesta mena, en té prou amb practicar la justícia, estimar la bondat i comportar-se humilment.⁹

Les diverses versions dels textos legislatius del Pentateuc també són clares pel que fa a aquest tema. S'equipara el sacrifici dels fills a la idolatria, a la prostitució i a la brujeria.¹⁰

Els llibres històrics de la Bíblia descriuen com el sacrifici d'infants era una pràctica habi-

⁷ Jr 7,30-31. Cf. Jr 19,5; 32,35.

⁸ Ez 16,20-21; 20,26; 23,29.

⁹ Mi 6,7-8.

¹⁰ Lv 18,21; 20,2-5; Dt 12,31; 18,10.

Sacrifici d'Isaac d'Alonso Berruguete

tual entre els pobles veïns d'Israel.¹ Per exemple, quan el rei de Moab va veure que perdia una batalla, va prendre el seu fill primogènit i el va oferir en holocaust, utilitzant la muralla com altar, en un ritual cruent que tenia per objectiu aconseguir la victòria.²

Probablement el sacrifici d'infants sigui un ritual molt antic. Els pobles agricultors ofe-

¹ 2 Re 3,27; 16,3; 17,17; 21,6.

² 2 Re 3,24-27.

rien les primícies de les collites a les deïtats corresponents. El pobles ramaders actuaven de forma similar sacrificant animals. No resulta gens estrany considerar els primogènits com les primícies i, per tant, és obligació dels pares oferir-los en holocaust. El sacrifici dels primogènits és, doncs, una reminiscència de les religions xamàniques convingudes de la possibilitat de fer transaccions amb els éssers sobrenaturals a través de la mort dels infants i d'altres ofrenes.

Tanmateix ens podem preguntar per què la Bíblia inclou aquests rituals atàvics. No es tracta d'un endarreriment cultural? En primer lloc, cal destacar les arrels xamàniques de la religió bíblica. Bona part dels elements rituals presents en l'Antic Testament provenen de cultes ancestrals propis de les religions tribals. La Bíblia no és aliena a pràctiques com els sacrificis, els tabús, les tècniques endevinatòries, els deliris extàtics o la utilització de talismans i de tòtems. Ara bé, els sediments religiosos més primitius són sotmesos a un procés gradual de purificació que dona lloc a formes més evolucionades d'espiritualitat en les quals predomina el sentit ètic per damunt de la dimensió màgica.

Una interpretació

Com hem d'interpretar el sacrifici d'Isaac? Com concorden les diverses prohibicions que es fan a la Bíblia amb l'ordre que Déu dona a Abraham? Es tracta d'una contradicció?

Sovint, sobretot en el regne del Nord, els israelites es deixaven influir pels costums dels pobles veïns i assimilaven algunes pràctiques religioses estrangeres que eren incompatibles amb la seva fe. Per aquest motiu la Llei i els Profetes prohibeixen reiteradament pràctiques com l'endevinació, la invocació dels difunts, la idolatria o la prostitució sagrada. I en aquest context, cal

entendre la narració del sacrifici d'Isaac. En realitat, és una denúncia d'aquesta pràctica abominable. El fill és substituït per un mol-tó agafat per les banyes a uns matolls. Així, el sacrifici dels infants és substituït, des del punt de vista ritual, per la cerimònia de consagració dels primogènits,³ un precepte que va haver de complir el mateix Jesús.⁴

Al capdavant, el text que en aparença ens presenta un Déu exigent fins a l'extrem, de fet està amarat d'una intuïció força innovadora: la defensa dels drets dels infants. En el fons és una denúncia explícita de l'infanticidi, una pràctica religiosa que els redactors de la Bíblia pretenen eradicar.

Els éssers humans, per tal de fer visibles les diverses deïtats, hem de recórrer a les imatges que ens proporciona la nostra existència. Aleshores és fàcil projectar sobre les divinitats les característiques dels poderosos que tiranitzen sobre els febles. I qui és més feble que un infant desprotegit? La Bíblia no és aliena a aquesta concepció distorsionada de Déu, present en tants relats de les Escripures, però no es conforma amb aquesta idea i l'acaba considerant com un ídol que allunya el creient del Déu veritable.

Els protagonistes de la Bíblia viuen encarnats en una cultura concreta. No podria ser d'una altra manera! Sovint sucumbeixen davant la inèrcia d'estils de vida acceptats pels seus coetanis. Estan immersos en una cosmovisió determinada i no la qüestionen; són fills de la seva època. Tot i això, en ocasions alcen la seva veu per assenyalar el que resulta intolerable. S'atreveixen a ser una veu discordant i, des del punt de vista de l'ètica, s'avancen al seu temps proclamant uns valors que encara la resta de la humanitat no havia descobert.

El creient no ha de ser un espectador passiu. Ha d'intervenir en la història. No tot

³ Ex 13,11-16,Nm 18,15 i 1S 1,24-27.

⁴ Lc 2,22ss.

Sacrifici d'Isaac de Ghiberti

és bo. Tampoc tot és dolent. Cal saber des- triar el gra de la palla, el blat del jull.⁵ La Pa- raula pren la realitat i la reorienta. Accepta la història i la reconduïx. Es reconcilia amb el món i el transforma.

El compromís amb la realitat resultaria es- tèril si no impliqués perfeccionar-la. L'objec- tiu principal és redireccionar la història. Els fets que configuren l'existència han de passar pel sedàs de l'ètica. L'ésser humà no pot ad- metre una neutralitat que tolera l'intolerable.

El relat del sacrifici d'Isaac posa de mani- fest una actitud profètica dels protagonistes de la Bíblia. No s'evadeixen del món ni re- nuncien al contacte amb la realitat –bé sigui la cultura del seu moment o bé els dinamis- mes psicològics que condicionen el com- portament humà–, però tampoc no l'accep- ten així com així: entren en diàleg amb els diversos elements que configuren la realitat. Un diàleg intel·ligent, gens ingenu, que va- lori tot el que resulta enriquidor sense re- nunciar a la crítica de tot el que degrada la condició humana, com el sacrifici d'infants.

Josep Oton

⁵ Mt 13,36-47.

L'ESPIRITUALITAT DE JACQUES I RAÏSSA MARITAIN:

Dos dels pensadors catòlics més innovadors del segle XX han estat Jacques i Raïssa Maritain. Ens en parla el doctor Jordi Giró, inspector d'educació, que és un profund coneixedor de la seva obra.

Qui són Jacques Maritain i Raïssa Oumançoff?

Jacques Maritain és un filòsof i pensador que va viure entre el 1882 i el 1973. Va ser, a més, el filòsof catòlic que, probablement, més influència ha tingut en la societat i la cultura del segle XX. Se'l considera sobretot un renovador del pensament social i polític catòlic i, entre d'altres raons, per això se'l coneix com el pensador cristià de la democràcia. I qui va ser Raïssa Oumançoff? La seva esposa. Va viure entre 1883 i 1960. Les obres completes de Jacques i Raïssa Maritain comprenen 16 volums d'unes 1.000 pàgines cadascun i d'entre elles cal destacar les més conegudes entre nosaltres: *Les grans amistats*, escrita per Raïssa i *Humanisme integral*, l'obra més emblemàtica del seu home. Ambdues les tenim traduïdes al català¹.

Sobre l'interès que avui pot tenir rellegir l'obra dels Maritain, diré el que vaig descobrir jo mateix fa uns anys: ambdós representen la millor tradició de l'Església posada al dia pel Concili Vaticà II. És a dir: el vincle amb la tradició multisecular del pensament

cristià, adequada als temps moderns, que permet dialogar amb el món actual amb plena llibertat de plantejaments. La millor herència que ens han deixat és la seva actitud desenfadada de lliure interpretació de la tradició, exemplificada concretament en l'estudi de Sant Tomàs d'Aquino.

Tanmateix hi ha un aspecte de la seva obra, i no pas només de la seva vida, que cal remarcar: és impossible referir-se a Jacques sense parlar de Raïssa, la seva esposa. Només cal recordar que un d'aquests 16 volums comprèn les obres que van escriure els dos junts. I és d'aquest aspecte, del seu model de matrimoni cristià compromès amb el món i de l'estil d'espiritualitat que van viure, del que voldria parlar en aquest petit article de presentació.

La crida a la contemplació

A l'arrel de la seva espiritualitat hi ha, simplement, l'anhel per desenvolupar una nova forma de santedat que tingui cura de fecundar el món secular, el món científic, social i polític, i transformar-lo a partir de l'experiència cristiana de l'alliberament i de la justícia pròpia del Regne de Déu. Escriu en la seva obra *Raó i raons*:

Amb un cristianisme decoratiu ja no n'hi ha prou. Un cristianisme vivent és el que li cal al món. La fe ha de ser una fe real, pràctica, existencial. Creure en Déu ha de significar viure de tal manera que hom no pugui viure de la mateixa manera si Déu no existia.

¹ Les *Oeuvres Complètes de Jacques et Raïssa Maritain* estan publicades per les "Éditions Universitaires Fribourg Suisse" i "Éditions Saint-Paul" de París. Existeixen dues associacions que s'encarreguen de donar a conèixer el llegat dels Maritain: el *Cercle d'Études Jacques et Raïssa Maritain* (que té la seu a Kolbsheim) i que publica la revista *Cahiers Jacques Maritain*, i l'*Institut International Jacques Maritain* (amb seu a Roma), que publica la revista *Notes et Documents*.

Pel creient pràctic una justícia evangèlica, una atenció evangèlica a totes les coses humanes ha d'inspirar no solament les accions dels sants, sinó les estructures i les institucions de la vida comuna, penetrar en les profunditats de l'existència social-terrestre [...] hom pot comprendre que un nou estil de santedat, una nova etapa en la santificació de la vida secular serà exigida per una nova edat de civilització. No solament l'esperit del Crist s'estendrà en la vida secular, i cercarà els seus testimonis entre aquells que treballen a les canteres o a les fàbriques, a les obres socials, a la política o a la poesia [...] sinó que una espècie de divina simplificació ajudarà els homes a comprendre que la perfecció de la vida humana consisteix [...] en un amor que creix sense parar entre el Jo increat i el jo creat [...] i que la santificació de l'home té la seva pedra de toc en l'amor

al pròxim, que li demana d'estar sempre disposat a donar tot el que té, i a donar-se ell mateix, i finalment a morir d'alguna manera per aquells que estima.

Un nou estil de santedat per a avui que es concreta en una crida a experimentar i desenvolupar noves vies místiques de contemplació; unes vies que no suposin una crida especial –només a l'abast d'unes minories, com són la vida en el claustre dels monjos, de les monges, o de les congregacions religioses, la vigència i solidesa de les quals no es posa en dubte– sinó que volen ser una guia per a la majoria dels batejats, els laics que vivim en el món. A aquesta nova ruta espiritual ells s'hi van referir amb l'expressió: *La contemplació pels camins del món.*

Jacques Maritain

Raïssa Oumançoff

Jordi Giró a la tomba del matrimoni Maritain

...Penso que el camí de la contemplació està cridat a assumir noves formes, a fer-se més flexible i lliure, a prendre les insígnies de l'amor al pròxim, en la mesura en què es difon en la vida de cada dia. Això vol dir que l'acció pot ser una transformació de la mística. J. Maritain: OEC XI.

Per concretar el significat d'aquesta expressió i l'abast de la proposta disposem sobretot de dues obres, escrites conjuntament per Raïssa i Jacques, en les quals apareix indicada la pista d'aquesta aposta espiritual: *Sobre la vida d'oració* i *Litúrgia i contemplació*. I moltes pàgines de reflexió sobre la recerca personal d'aquesta vocació contemplativa, en obres com: *El Diari de Raïssa*, el *Quadern de Notes* del propi Jacques, en el volum *La Gràcia i la humanitat de Jesús*, i finalment, en *El camperol del Garona*.

En elles destaca com a idea central que la unió amb Déu a través de la contemplació és una crida universal a totes les dones i els homes, sense distinció de vocacions o de formes de vida. Tots som cridats a ser contemplatius. Els uns des del « claustre », la majoria « des de casa », compromesos amb el món.

Pel que fa referència en particular a la vida espiritual, la veritable i autèntica necessitat de la nostra època és, d'una part, conèixer millor el misteri del Cos místic (que transcendeix fins a l'infinit el social natural i el comunitari humà)...

Sense perdre res ni negligir els ensenyaments dels mestres sobre la contemplació, comprendre que avui

la contemplació demana, no diguem pas d'abandonar els claustres o els convents, sinó de fer-la sortir d'allí i estendre-la cap a fora, i acabar amb la il·lusió, massa freqüent en tanta gent, que està reservada només a uns especialistes. "Quan un home està plenament disposat a estar sol amb Déu, està sol amb Déu allà on es trobi —al camp, al monestir, en els boscos o bé a la ciutat.

J. i R. Maritain: *Litúrgia i contemplació*.

La santificació del profà: signe dels temps moderns

El que vénen a dir Jacques i Raïssa, a partir de la inspiració dels mestres espirituals Sant Tomàs i Sant Joan de la Creu, és que cal deixar de banda el debat sobre la suposada incompatibilitat entre els diversos estats de vida, acció o contemplació, entre les vocacions, per concentrar-se a com fer possible la "santificació del profà", que és el signe dels temps moderns. De fet, aquesta santificació de les coses del món és el projecte que es troba a la base del plantejament del *Humanisme integral*: la caritat d'inspiració divina transferida a les activitats humanes més diverses i molt especialment a la lluita per la justícia social.

Les dones i els homes contemplatius en el món, que no poden dur una vida de pregària constant, sol·licitats i masegats per les activitats més diverses, desenvolupen el que ells anomenen formes "atípiques", "difuses" o bé "amagades" de contemplació.

Aquestes ànimes, l'estil de vida de les quals és actiu, tindran la gràcia de la contemplació, però d'una contemplació amagada, potser només seran capaces de recitar rosaris, i l'oració mental no els procurarà altra cosa que mal de cap o bé somnolència. La misteriosa contemplació no serà tan present en la pregària conscient, com en la mirada amb la qual miraran un pobre o s'acostaran al sofriment dels altres. J. i R. Maritain: *Litúrgia i contemplació*.

La vida contemplativa per a ells no consistiria tant en unes formes de vida pautaada, o en l'extensió de moltes hores destinades a la pregària, com en la qualitat dels moments

d'interioritat i en el grau d'unió de l'ànima amb Déu, i que al fons de l'ànima hi brilli aquella llumeta en la qual hi crema l'amor d'Aquest. És aquest ardor amb el qual cal atiar, incendiar o escalfar el món, tot santificant-lo.

Una realització sociotemporal de les veritats evangèliques, ¿no sembla ridícula, aquesta expressió quan hom contempla les estructures temporals dels segles moderns, en especial del segle XIX?

*Quan hom medita sobre tot plegat, es veu obligat a admetre que el món cristià dels temps moderns ha faltat al deure de què hem parlat. D'una forma general ha tancat la veritat i la vida divina en una part limitada de la seva existència —en el culte i la religió i, almenys en els millors, en la vida interior. Tot el relatiu a la vida econòmica i política ha estat abandonat a llur pròpia llei carnal, ho ha sostret a la llum del Crist. J. Maritain: *Humanisme Integral*.*

A l'inici de la seva recerca, tot just després de la conversió, per contagi i descoberta de la vida monacal, es van fer oblats i van voler convertir casa seva en una mena de monestir, que compartien amb Vera, la germana de Raïssa. Atrets per la radicalitat, després d'algunes vacil·lacions, varen prendre consciència que el seu estat de laics casats (estaven ja casats abans de la seva conversió) no tenia per què imitar les formes monacals, sinó que podia esdevenir tan radical i tan sencerament dedicat a Déu com la vida religiosa mateixa. Només els calia concentrar-se de ple en la descoberta de la missió dels laics dins l'Església: viure la unió amb Déu, però en les condicions ordinàries de la vida quotidiana.

Què importa que el nostre enteniment i els nostres sentits estiguin ocupats en mil coses diverses? El nostre cor està fixat en Déu, de tal manera que el que nosaltres fem i pensem, serà per ell, en ell i per a ell... Qui no és capaç de comprendre que això sigui possible, i molt possible? No veiem que, fins i tot en l'ordre natural, quan el cor està posseït per un gran amor, poc importa el que faci una persona, perquè la seva ànima i la seva vida són amb qui ella estima, i no tant amb el que ella fa, tot i que pugui aplicar al seu treball tot el seu

*enteniment i tota la seva atenció? Si l'amor natural fa això, quant més l'amor diví... J. i R. Maritain: *Litúrgia i contemplació*.*

Els models de santedat

Els models de santedat en els quals es van inspirar van ser Teresa de Lisieux, Benoît-Joseph Labre i, molt particularment, Charles de Foucauld, seguint de ben a prop els *Petits frères de Jesús*, fundats per René Voillaume, i en els quals varen reconèixer la novetat d'una congregació per als temps actuals: *contemplatius llançats al món, al bell mig de la misèria del món*. (*Au coeur des masses*, com expressa el títol de la cèlebre obra de R. Voillaume). Cal recordar que quan es va morir la seva esposa Raïssa, Maritain va ingressar a la Fraternitat dels Germanets de Jesús.

Aquesta espiritualitat insisteix en la simplicitat i en el valor de la vida quotidiana, la vida de Natzaret, en un amor místic per la raó natural i per l'obertura de la intel·ligència a la veritat, i en un respecte absolut per la consciència com antídoto vers tot tipus de conformisme i una generosa aversió contra tot allò que sigui "decorativament cristià".

A més, la constant atenció a la presència de Jesús i a la caritat fraterna estan cridades a desenvolupar aquí un paper més gran que en les vies de l'oració infusa; per això podem parlar d'una mística contemplativa centrada en l'evangeli i, a través d'ell, centrada en la descoberta de la persona i el misteri de Jesús. En l'Encarnació, en el moviment d'abaixament (*kènosi*) de Déu que ens ha volgut estimar, Ell, primer.

I després en el carisma de l'amistat fraterna, que vol dir un amor que s'emmiralla en l'amor que Jesús té per cadascú de nosaltres: "tal com jo us he estimat, estimeu-vos". El Crist s'ha identificat amb els pobres, per tant, estimar-los equival a estimar-lo en ells. I per això la unió amb Déu es realitza en l'amor, i la coneixença mística de Déu té

per mitjà aquest mateix amor. O sigui que l'amor fratern esdevé un mitjà intel·ligible per conèixer Déu millor que qualsevol concepte o idea, i que és en la pobresa de l'home que aprenem a conèixer Jesús.

En el cor del món

La contemplació pels camins del món està directament immersa en el cor del món, de la seva misèria i de la seva bellesa, sobretot en contacte amb els pecadors i els allunyats, i amb tots aquells que no coneixen Déu o bé que n'abominen. Es tracta d'un apropament evangèlic als altres homes, d'una dedicació contemplativa vers el pròxim que consisteix essencialment a "existir amb ells", enmig d'ells, a fer-se tot en tots, per compartir amb ells l'escalf de l'amor de Déu que experimentem precisament en aquest mateix moviment d'apropament.

En unes lliçons sobre els dons de l'Esperit Sant, que impartí Jacques l'any 1950 a Princeton, hi llegim aquestes indicacions, en forma de nota, que resumeixen força bé el més característic d'aquesta contemplació i que presento com a conclusió:

Quan ens esforcem per estimar els altres com el Crist els ha estimat i essent conduïts per la caritat mateixa, la compassió, el do de si que hi ha en el Crist, i en veure'ls amb la mateixa mirada del Crist, l'amor fratern esdevé, millor que qualsevol concepte o idea, un mitjà intel·ligible per conèixer Déu, obscurament i experimental, de conèixer Déu com a Ignor, en la inexhaurible infinitud d'aquest amor.

Això suposa un apropament evangèlic als altres homes:

No esperar rebre res d'ells, ni la seva gratitud, ni tan sols la seva conversió. No considerar allò que de justícia ens podrien deure.

Ni tampoc intentar de donar-los alguna cosa, sigui la que sigui.

Només estar atents a la seva ànima, i considerar-la com quelcom d'un valor infinit i estimat per Déu ara i aquí.

Estar disposat a servir-los.

Escoltar-los.

Ésser un instrument per transmetre l'amor que Déu té per ells.

Tot això: actitud contemplativa devers el pròxim.

I desposseïció de si mateix — despreniment veritable.

Un amor fratern tan exigent, tan dur, tan extrem com l'amor de Déu.

I una angoixa especial: la pena i el turment incessant de veure i de tocar el desemparament, la desgràcia física i moral, el tractament injust, els sofriments als quals no podem posar remei.

Això exigeix de nosaltres existir amb ells, amb els pobres.

Com a resultat: una vida mística en la qual, a fi d'ésser disponible del tot per a l'amor fratern, l'home demana constantment la inspiració dels dons especialment actius (amb l'exercici amagat de la Saviesa).

I en la qual s'entra en els estats i la vida íntima de Déu (especialment del Déu Encarnat) — la qual cosa representa una contemplació d'una espècie particular:

Menys conscient d'ella mateixa, més amagada.

Més lliure de tota tècnica.

Menys separada del món, que el menysprea menys, la immergeix en Déu.

Menys concentrada en llargs períodes regulars de repòs humà i en una forma de vida estable, protegit dels homes, com en una Trapa o una Cartoixa.

Més esquinçat pel dolor humà i el servei humà.

Sempre el repòs diví, però tan transcendent que pugui realitzar-se en el quadre general de la vida activa i en la multiplicitat dels petits moments irregulars del silenci i la solitud que hom pugui reservar-se en una condició de vida inestable i precària.

Menys preparat per una meditació intel·lectual, però preparat per les proves de l'amor.

Contemplació pels camins.

En la qual, en realitat, les característiques sobrenaturals de la contemplació, la necessitat d'una vida mística i el paper jugat pels dons apareixeran abans que res en un primer pla.

Jordi Giró

EL NOU ORGUE METZLER DE POBLET

Els visitants que ja coneixen el monestir de Poblet s'hauran sorprès en entrar a l'església abacial i veure, tot just passada la galilea, dues columnes al damunt de les quals s'alça un orgue nou de trinca. Ens parla d'aquest magnífic instrument musical fra Josep-Antoni Peramos, monjo de Poblet i expert organista.

Les vitraux magnifient la lumière, une des premières créations de Dieu, mais l'orgue apporte à l'église quelque chose qui est voisin de la lumière et qui la dépasse: la musique de l'Invisible. C'est l'ouverture merveilleuse sur l'au-delà!

Olivier Messiaen

Ens han demanat un escrit que, amb llenguatge entenedor, doni a conèixer el nou gran orgue de Poblet. Tasca difícil, aquesta, atesa la complexitat mateixa de l'anomenat "rei dels instruments" (W. A. Mozart) i el vast camp de temes a tractar. Per això ens limitarem a fer una descripció sumària del seu funcionament i a donar només un cop d'ull al seu desenvolupament històric, per comentar després breument quins orgues han sonat en la nostra basílica pobletana al llarg de la seva història i descriure finalment les particularitats de l'instrument actual.

1. Funcionament

L'orgue (del grec ὄργανον, *organon*, instrument en general i, en particular, instrument musical) pertany, des del punt de vista acústic, a la família dels aeròfons o ins-

1 Els vitralls magnifiquen la llum, una de les primeres creacions de Déu, però l'orgue aporta a l'església una cosa veïna de la llum i que la sobrepassa: la música de l'Invisible. És l'obertura meravellosa al més enllà.

truments de vent. Qualsevol orgue consta bàsicament de quatre parts, cadascuna de les quals comprèn una gran quantitat d'elements: la part sonora, els tubs; una manxa que subministra l'aire; un dispositiu que condueix l'aire als tubs; i una mecànica que transmet les "ordres" de l'organista.

Els tubs de l'orgue són tubs sonors; és a dir, contenen una columna d'aire la vibració de la qual produeix el so. Cada tub és diferent, segons:

- El material de fabricació: metall o fusta, principalment.
- La manera de posar en vibració la columna d'aire: tubs d'embocadura (també anomenats labials) o de llengüeta.
- El nombre i la forma de les obertures: tubs oberts, tancats i semitancats.
- Las diferents formes que poden adoptar: cilíndrica, cònica, prismàtica, piramidal, etc.
- La diferència de longitud relativa, segons l'altura del seu so en funció de la tecla que el produeix. Aquesta longitud s'especifica en peus: 16', 8', 4', etc.
- La diferència d'amplària en relació a la seva longitud. Aquesta proporció es diu "talla" i pot ser normal, ampla o estreta.
- Segons l'amplitud i amplària de la boca.
- Segons la quantitat d'aire que necessita per cantar.

- Segons la diversitat del seu timbre i força sonora.

Els tubs, "veu" de l'orgue, estan agrupats formant conjunts homogenis anomenats "jocs": fileres de tubs de diferent grandària, però d'igual forma, intensitat i timbre, que corresponen a la sèrie cromàtica de teclès. Alguns dels tubs es poden veure a la façana o "cara" de l'orgue, però la majoria se situa dins de la caixa, en diferents cotes o nivells.

També dins de la caixa o "cos" trobem les manxes, "pulmons" de l'orgue, i el salmer o "secret". Cada teclat i el pedal té el seu propi salmer, caixa de fusta rectangular i de poca altura la cara superior de la qual presenta unes fileres de forats on es col·loquen de diferents maneres els tubs. Cap al salmer convergeixen totes les teclès, registres i conductes de vent de les manxes. Perquè l'aire entri en un tub és necessària l'acció combinada de les teclès i els registres, que obstrueixen o faciliten el pas de l'aire als tubs segons es trobin tancats o oberts.

La tracció, "sistema nerviós" de l'orgue, és el mitjà de comunicació entre la consola i els salmers. Transmet els moviments de l'organista sobre les teclès fins a les vàlvules del salmer. Hi ha tres sistemes de transmissió:

- Mecànica: es realitza per mitjà de fines varetes de fusta que obren o tanquen les vàlvules del salmer. Va ser l'únic emprat fins a la meitat del s. XIX. És el sistema més idoni per la interpretació de la música antiga i barroca, i el més fiable i durador.

- Pneumàtica: es realitza per mitjà d'estrets tubs de plom farcits d'aire a pressió que permeten obrir les vàlvules. Aquest sistema va aparèixer a mitjan s. XIX i va estar molt en voga en el període romàntic.

- Elèctrica: es realitza per mitjà d'electroïmans que obren les vàlvules del salmer. Permet situar la consola a gran distància de la caixa o cos de l'orgue.

Les manxes recullen l'aire, el comprimeixen i l'insuflen en els tubs a través del salmer. Antigament s'utilitzaven unes manxes molt semblants a les de les forges dels ferrers. Aquestes manxes d'alimentació no garantien unes pressions constants. Actualment, l'emmagatzematge i equilibri de la pressió de l'aire s'aconsegueix mitjançant una altra manxa "de reserva". Amb el desenvolupament industrial del s. XIX, les manxes d'alimentació van ser substituïdes per turbines mogudes per un motor. L'aire comprimit i emmagatzemat en les manxes de reserva passa als salmers per mitjà d'uns canals de fusta anomenats "portavents".

La consola, "cervell" de l'instrument, registra i transmet els moviments de l'executant en la interpretació musical. Pot ser "de finestra", situada en el cos central de l'orgue, de manera que l'organista toca de cara a l'instrument; o pot tenir forma de pupitre, situada de cara, d'esquena, a prop o lluny de la caixa de l'orgue. Pot tenir d'un a sis teclats (manuals) de 56 o 61 notes (també n'hi ha de 49 o 51) disposats de forma escalonada, i un teclat que es toca amb els peus (pedaler) de 30 o 32 notes (també n'hi ha de 27). Antigament alguns orgues tenien l'octava curta (sense algunes notes de la primera octava) i un reduït nombre de pedals (uns botons anomenats "contres").

Cadascun dels teclats respon a una part de l'orgue i és, en síntesi, un orgue independent dins del conjunt que configura l'instrument. Així doncs, els teclats es diferencien entre si no únicament pel nombre i caràcter dels jocs que controlen, sinó que en gran mesura es tracta de plànols sonors, de contrast i de relleu.

Cada teclat rep un nom característic d'acord amb les seves propietats. L'"Orgue major" és el teclat principal on es reuneixen els jocs més importants que formen la base sonora de l'instrument. La "Cadireta" (si-

Consola del nou orgue

tuada a l'esquena de l'organista) o "Positiu" sol ser una rèplica en miniatura de l'"Orgue major", amb jocs de talla més petita. El teclat anomenat "Expressiu" o "Recitatiu" està recollit en una caixa amb una gelosia o persiana que l'organista obre o tanca a voluntat mitjançant un "pedal d'expressió", creant així variacions dinàmiques del so. El teclat anomenat d'"Eco" està situat de manera que les seves veus sonin llunyanes, i també pot estar tancat en una caixa expressiva. El teclat de "Bombardes" controla jocs de llengüeta de gran volum i presència sonora. El "Pedal", accionat pel pedaler, posseeix els jocs més profunds de l'instrument. Poden ser suaus i discrets, o de gran vigor sonor, depenent dels timbres que hagi triat l'orguener d'acord amb les dimensions de l'instrument.

L'organista selecciona els jocs que desitja fer sonar, per mitjà dels registres disposats normalment als laterals dels teclats. Els registres presenten diverses formes: tiradors, palanques, plaques, botons, etc., i porten escrit el nom del joc que accionen (p. ex. Trompeta 8', Flauta 4', etc.). En la consola

també trobem els acoblaments, que permeten unir els teclats entre si, o els teclats amb el pedaler; les combinacions, mecanismes destinats al canvi de registració; el pedal d'expressió, que permet obrir o tancar les persianes de la caixa expressiva; el pedal de crescendo, amb el qual es pot passar progressivament del pianíssim al fortíssim mitjançant l'addició de registres; i el trèmol, que crea una vibració en el so dels jocs.

2. Desenvolupament històric

L'orgue té més de dos mil anys d'existència. No és un instrument unificat, com el piano o el violí, que han arribat a un estàndard històric on les variacions són mínimes. La història de l'orgue ens revela la profunda riquesa de la seva naturalesa múltiple.

L'avantpassat més remot de l'orgue és la flauta primitiva o pastoril. Posteriorment, la siringa suggereix el principi d'un tub sonor independent per a cada nota musical, i la cornamusa, la idea de l'emmagatzematge de l'aire o manxa. Sembla ser que Ktesibi d'Alexandria inventa al s. III a. C. l'anomenat *hydraulos* o orgue hidràulic. L'aire, pres de l'atmosfera, se sotmet a pressió en un recipient que conté aigua i s'insufla als tubs per mitjà d'una bomba cilíndrica accionada per una palanca. Aquest orgue va tenir una àmplia difusió al món greco-romà. La seva poderosa sonoritat el feia apte per a grans espais i espectacles a l'aire lliure. Amb la decadència de l'Imperi Romà d'Occident, l'*hydraulos* corre la mateixa sort i ja al s. IV comença a desenvolupar-se l'orgue de manxes, amb gran èxit a la cort imperial de Bizanci.

Cap a l'any 900 l'orgue, fins ara construït amb finalitats merament profanes, entra a l'església de l'Europa occidental. L'orgue romànic consistia en un *Blockwerk*, és a dir, totes les fileres d'una mateixa tecla sonaven alhora, en bloc. El teclat tenia una extensió molt reduïda (dues o tres octaves).

El desenvolupament de l'Orde Benedictí afavoreix el conreu de la música en general i de l'orgue en particular. Entrat el s. X comencen a construir-se grans orgues a tot Europa, com el de l'abadia de Winchester (Anglaterra). Però l'orgue encara és lluny de l'instrument que coneixem avui dia. El sant abat cistercenc Elred de Rievall es queixa de "l'espantós rugit de les manxes, que s'assembla més al soroll d'una tempesta que a la dolcesa de la veu".²

L'època gòtica i el Renaixement (ss. XIII-XVI) són períodes històrics decisius en la història de l'orgue, que augmenta el seu volum i separa els components del primitiu *Blockwerk*, donant lloc als registres. Es construeixen fins a quatre teclats manuals i s'amplia la seva extensió cap al registre greu, però amb octava curta. Es redueix la mida de les tecles gràcies al sistema de reducció. Apareixen els primers pedals, diatònics. La tracció mecànica adquireix plena maduresa. A més dels grans instruments, es fabricaven altres tipus d'orgues més petits: portatius, positius i regalies.

En el Renaixement es van constituint les diferents escoles nacionals, que aconseguiran major personalitat a partir del s. XVII. Així doncs, la dimensió geogràfica s'afegeix a l'evolució històrica com a factor diferenciador.

En relació al període barroc (ss. XVII i XVIII), època daurada de l'orgue, es poden establir, simplificant, una sèrie d'àrees geogràfiques on es desenvolupen uns determinats models estilístics. Algunes de les més importants són aquestes:

- A Alemanya i Països Baixos el factor d'unitat més important és l'anomenat *Werkprinzip*, que estableix una relació de proporció entre els diferents cossos de l'orgue (cadascun amb la seva funció dins del

conjunt) segons l'altura dels seus jocs principals. Els cossos són disposats en forma ascendent (*Brustwerk / Hauptwerk / Oberwerk*) o adjacent (*Hauptwerk / Rückpositiv*). Es desenvolupa plenament el teclat i els registres del pedaler, i el seu ús virtuosístic com una línia més del contrapunt o com a solista.

Destaquen els orgueners Arp Schnitger, Gottfried Silbermann i Zacharias Hildebrandt, entre molts altres.

- A França l'unitat del seu orgue clàssic és paral·lela a la força cultural de la monarquia absoluta. S'introdueixen una sèrie de regles que afecten tant a la construcció i composició dels instruments, com a certs models convencionals de registració i formalització musical (*Plein-Jeu, Basse de Trompette, Tierce en taille*, etc.). Destaca la qualitat de la llengüeteria i l'abundància de jocs solistes (*Cornet, Tierce, Cromorne*, etc.). El pedal sol utilitzar-se per destacar el *cantus firmus* o executar la línia melòdica del baix.

Destaquen els instruments de François Thierry i François-Henri Clicquot.

- A la Península Ibèrica es generalitzen els registres partits (de mà esquerra i de mà dreta). El pedal es redueix a una octava diatònica de "contres". Un dels trets més característics és la llengüeteria horitzontal, anomenada "batalla".

Destaca l'orguener Jordi Bosch.

El gran desenvolupament aconseguit en l'art de l'orgueneria es veu correspost per la creativitat de grans músics que troben en el rei dels instruments un mitjà idoni per a les seves obres. La figura cim és, per descomptat, J. S. Bach.

El Classicisme suposa una etapa de decadència per a l'orgue, que és arraconat per les noves expressions musicals nascudes del pianoforte i l'orquestra simfònica. Precisament l'auge d'aquesta última en el període romàntic influeix especialment en la nova concepció de l'instrument, l'estructura del

² ELRED DE RIEVALL, *El mirall de la caritat*, II, 23.

J. S. Bach

qual pretén imitar els grups sonors orquestrals. Neix l'orgue romàntic-simfònic.

Les personalitats més importants en l'orgueneria de l'època són l'anglès Henri Willis, l'alemany Eberhard Friedrich Walcker i sobretot el francès Aristide Cavaillé-Coll. Entre les múltiples innovacions podem esmentar:

- Organització horitzontal dels cossos de l'orgue.

- Ampliació dels jocs de fons (principals, flautes, etc. de 8 peus).

- Nous timbres: clarinet, oboè, jocs harmònics, jocs de mutació usats per sintetitzar nous colors, etc. La llengüeteria orquestral i els jocs imitatius de les cordes assoleixen gran perfecció.

- Introducció de la tracció pneumàtica. La màquina Barker alleugereix l'enorme pes de la mecànica. A la segona meitat del s. XIX es comença a aplicar l'electricitat per a la tracció, per accionar els registres i per moure el motor-turbina del vent.

El s. XX està marcat pels grans avanços científics i tecnològics als quals no és indiferent

l'orgue, que ja surt més enllà de l'àmbit religiós per instal·lar-se en l'espai públic (sales de concerts, ajuntaments, grans magatzems...).

La idea d'unir en un sol instrument el potencial sonor de l'orgue romàntic alemany, el simfònic francès i el barroc, dona lloc a l'anomenat "orgue eclèctic". L'ús de la tracció elèctrica fa possible la fabricació d'instruments amb un gran nombre de tubs i cossos sonors distribuïts a gran distància els uns dels altres. Tot deriva en el colossalisme, especialment en la versió nord-americana.

A partir dels anys 20 es gesta a Alemanya un moviment anomenat *Orgelbewegung* ("renovació de l'orgue"). La genuïna naturalesa de l'instrument es considera "degenerada", i es tracta de promoure una tornada als principis històrics de construcció, prenent com a model l'art dels grans mestres orgueners del passat: Silbermann, Schnitger, Clicquot, etc., sense oblidar les aportacions de Cavaillé-Coll. Hi ha una major consciència històrica del fet musical i d'una interpretació d'acord amb l'estètica original.

En el moment present els coneixements referents a l'orgue en l'aspecte musical, històric i tecnològic sobrepassen en molt les tímides pautes de l'*Orgelbewegung*. Es comprèn millor la naturalesa autèntica i la finalitat de cada tipus d'orgue. La tendència cap a la imitació estilística estricta d'instruments històrics està actualment en auge i s'aplica també a l'orgue romàntic i simfònic.

3. Els orgues de Poblet

Sense comptar l'actual, el monestir cistercenc de Santa Maria de Poblet ha disposat, al llarg de la seva història, d'un total de cinc orgues:

- El primer fou construït al voltant de l'any 1423 per un orguener barceloní, en temps de l'abat Mengucho. Estava situat a la part alta del cor, al costat de l'epístola, sota l'arc immediatament anterior a les tom-

bes reials. Mentre el monjos dormien, una candela mal apagada després de Completes va originar un gran incendi que es propagà pel cor i destruï totalment l'orgue.

- El segon era un petit orgue portatiu comprat l'any 1576 a les monges de Sant Hilari de Lleida. Fou col·locat a la Sala Capítular, i emprat allí durant setze anys, mentre es feien obres a l'església major.

- El tercer, fet construir per l'abat Oliver de Boteller, fou realitzat per l'orguener Josep Bordons, de Solsona, en el transcurs dels anys 1589 a 1592. Estava situat al mateix lloc que el primer. Per l'escala de cargol del campanar s'accedia a la cambra del monjo organista, que quedava penjada. A la seva època fou considerat com un dels millors de Catalunya, i destacava per la bellesa dels seus relleus i escultures. L'any 1769 fou traslladat a una tribuna construïda expressament sobre la porta principal del temple, com l'orgue actual. Va ser cremat en l'exclaustració de l'any 1823.

- El quart fou construït entre 1824 i 1830, també a Solsona. Obra de gran qualitat artística, no inferior al desaparegut, i situat també al fons de l'església, la seva existència fou breu: durant la segona exclaustració (1835) fou reduït igualment a cendres.

- El cinquè fou construït per "Organería Española, S.A. - Alberdi" i inaugurat el 15 d'octubre de 1961. Es tractava d'un instrument de tracció elèctrica, amb 35 registres i un total de 2.389 tubs distribuïts en tres teclats manuals de 56 notes i pedaler de 30 notes. De composició sonora clàssica, es va fer una petita concessió romàntica al tercer teclat. Constava de dos cossos laterals situats darrere el cor: l'Orgue Major (teclat I) i el Pedal al costat de l'epístola; el Positiu (teclat II) i l'Expressiu (teclat III) al costat de l'Evangeli. Fou desmantellat el 2011 i entregat en donació a la Basílica de Santa Maria del Pi de Barcelona.

El nou orgue Metzler de Poblet

4. L'orgue Metzler

Metzler Orgelbau (Dietikon, Suïssa), fundada al 1890, és una de les més prestigioses firmes d'orgueneria a nivell mundial, coneguda pel seu "conservadurisme", ben entès: l'acurada preservació de l'art dels antics mestres orgueners, reflexada en la construcció d'instruments "tradicionals". Veurem més endavant què significa això.

Què fa del nostre orgue un instrument extraordinari? La unió de la seva concepció i la seva construcció.

Concepció.

L'estètica sonora del nou orgue de Poblet és barroca. El centre de la seva concepció és l'obra del més gran compositor del barroc: Johann Sebastian Bach. Però aquest orgue no és una imitació estilística d'un instrument històric concret, sinó un instrument veritablement interregional, que recull en una equilibrada síntesi el millor i més significatiu de les tradicions organístiques de què hem parlat més amunt (Alemanya i Països Baixos, França, Espanya), permetent d'aquesta manera interpretar amb autèntici-

tat els seus respectius repertoris musicals. Per il·lustrar amb un exemple senzill aquesta particularitat direm que aquest orgue disposa de tres tipus de trompetes de 8', com es pot veure per la seva nomenclatura: la suau i discreta *Trompète* alemanya de la Cadireta; la *Trompette* francesa de l'Orgue Major, més brillant i potent; i l'esclatant i poderosa *Trompeta* espanyola, disposada horitzontalment a la façana ("en batalla") i controlada des del tercer teclat.

Així doncs, la riquesa de la seva disposició sonora permet disposar dels elements necessaris per a l'execució no tan sols de l'obra bachiana sinó també del repertori antic, de la música barroca francesa, de la ibèrica, del barroc tardà, del romanticisme primerenc i de l'època moderna, tals com coloristes mutacions, brillants llengüetes, variats jocs de fons i característics jocs de talla estreta.

Hem considerat el constructor d'aquest orgue com el més òptimament qualificat per a la realització d'aquest tipus d'instrument interregional, atès que, com a orguener suís, no disposa d'una tradició pròpia de relle-

Trompetes del nou orgue

vància suficient, i s'ha vist abocat durant generacions a importar i adaptar influències foranes per desenvolupar el seu propi estil.

Construcció.

Aquest instrument es pot classificar com a "tradicional". Segons Metzler, un orgue tradicional ha de presentar els següents trets:

- Disseny clar en divisions (cossos sonors) d'acord a patrons comuns.
- Caixa tancada fabricada amb fusta sòlida.
- Tracció mecànica.
- Principis de construcció tradicionals, amb la major simplicitat possible.
- Estil tonal en concordància amb els principals punts focals del repertori orgànic.
- Materials naturals.
- Producció artesanal.
- Producció pròpia dels tubs.

Els orgues construïts d'acord a aquests principis són fiables, tenen una llarga vida i requereixen un manteniment mínim. El nostre disposa de 52 jocs repartits en tres teclats manuals (*Rückpositiv*, *Hauptwerk*, *Unterwerk*) de 56 notes, i pedaler de 30 notes. La transmissió és mecànica suspesa per a l'acció de notes, i mecànica per als registres, amb combinador electrònic. La caixa és de roure massís, dissenyada d'acord amb la sòbria estètica cistercenca de la nostra església abacial. Totes les seves parts (tubs, caixa, tècnica) han estat produïdes autònomament per l'orguener, fent servir els millors materials, de forma purament artesanal, seguint les antigues i venerables tradicions.

Podem dir amb satisfacció que la combinació de principis artesanals, dels millors materials i d'un art excepcional al servei d'un gran concepte, ha donat com a resultat un instrument que se situa al cim de l'orgueneria moderna i que suposa una fita al nostre país.

5. Agraïment.

Gràcies al P. Abat, al P. Prior i a la nostra comunitat de Poblet per haver entès la importància d'aquest projecte, i haver-lo impulsat amb entusiasme des de bon començament; i a tots els qui generosament han fet possible la seva realització.

Donem gràcies a Déu per poder gaudir d'aquest magnífic orgue que, sens dubte, obrirà nous horitzons musicals al nostre país, i amb el seu so embellirà admirablement la nostra litúrgia, i mourà, amb les emocions que pot suscitar l'art musical, el cor de tots aquells que l'escoltin, conduint-los, amb l'ajuda de la Gràcia, a les portes del Misteri, on, més enllà de tota música, regna el diví silenci.

Josep-Antoni Peramos

Composició sonora

I. Rückpositiv (C-g3)

Prestant 8'
Quintade 8'
Bourdon 8'
Octave 4'
Robrflöte 4'
Nasard 2 2/3'
Doublette 2'
Terz 1 3/5'
Larigot 1 1/3'
Sesquialter II
Scharf IV
Trompete 8'
Cromorne 8'
Trompette 8'
Tremulant
Zimbelstern

II. Hauptwerk (C-g3)

Prestant 16'
Bourdon 16'
Principal 8'
Viola 8'
Robrflöte 8'
Octave 4'
Holzflöte 4'
Quinte 2 2/3'
Superoctave 2'
Mixtur major IV
Mixtur minor III
Cornet V
Fagott 16'
Clairon 4'
Tremulant
I – II
III – II

III. Unterwerk (C-g3)

Gambe 8'
Unda maris 8'
Hoblflöte 8'
Holzgedackt 8'
Prestant 4'
Salicet 4'
Traversflöte 4'
Octave 2'
Waldflöte 2'
Siffflöte 1'
Cornett III
Zimbel III
Oboe 8'
Vox humana 8'
Fagott (HW) 16'
Tremulant
Rossignol
Batalla
Trompeta 8'
Clarin 4'

P. Pedalwerk (C-f1)

Untersatz 32'
Principalbass 16'
Subbass 16'
Octavbass 8'
Violabass (HW) 8'
Choralbass 4'
Bauernflöte 2'
Rauschpfeife V
Bombarde 16'
Trompete 8'
Trompette 4'
I – P
II – P
III – P
III 4' – P

MARIA JOSEPA GUIU RIUS, MESTRA

Avui entrevistem la Maria Josepa Guiu, membre de la Germandat, que va ser la mestra de l'Escola del Monestir de Poblet des de 1962 al 1976. Aquesta escola va sorgir per iniciativa de la comunitat monàstica de Poblet per facilitar l'escolarització dels fills de les famílies que treballaven al monestir i la dels qui vivien en les masies disperses pels boscos de Poblet. Hi parla Fra Octavi Vilà, monjo de Poblet.

On va néixer i com va viure la infància?

Vaig néixer a Vandellós, on el meu pare, en Cosme Guiu Amorós, era el veterinari. Vaig viure la infància fins a l'any 1936, estupenda. De Vandellós vam anar a viure a Constantí, i d'allí a l'Espluga, perquè el papa volia estar prop de l'Albi, d'on era originari.

Una infància molt bona fins al 1936, llavors es va truncar sobtadament.

Certament, un any on tot va canviar i va marcar per sempre la meua vida i la de la meua família, la mama i la meua germana Montserrat. Va ser al mes de juliol d'aquell any quan van detenir el meu pare i el van empresonar a l'ajuntament. Uns dies després el van matar junt amb altres persones de l'Espluga. Jo tenia 8 anys, la meua germana Montserrat 6 anys i la meua mare 33. La guerra civil espanyola havia començat.

Una guerra civil és la més cruel de totes les guerres. Quin és el primer record que té d'aquells mesos tràgics?

La guerra, un desastre! Si bé era petita, recordo amb claredat les eleccions del febrer; les van guanyar les esquerres, tot i que a l'Espluga van guanyar les dretes. Aquells mesos la vida familiar estava una mica alterada, ja que la meua mare havia tingut un acci-

dent i estava impossibilitada; l'havíem d'ajudar i el papa l'havia de pujar a coll per les escales sempre que havia de sortir. Recordo que la persona que ajudava el papa a pujar la mama a coll era el que posteriorment va ser alcalde durant la guerra. El meu pare, catòlic convençut i practicant, vivia intensament i de forma molt compromesa la política; era molt conscient de les conseqüències que li podia comportar el seu compromís. El papa abans de les eleccions ens havia preparat pel que podia passar-nos el mes de febrer. Ens deia, a la meua germana i a mi, que si guanyaven les esquerres, ens matarien a tots.

Recordo que, sorpresa per la contundència de les seves afirmacions, jo li vaig preguntar si a mi també em matarien, i em respongué: *també, també!* tot afegint: *Però, morir abans que pecar, i si cal, s'ha de donar la cara.* Jo em vaig quedar amb aquesta idea i amb el que ens podia passar.

En aquesta situació de perill, continuaren a l'Espluga?

En estar la meua mama amb dificultats de moviment, el papa ens va portar a l'Albi, a casa del avis, però ell, consegüent amb les seves obligacions com a veterinari, compaginava la feina a l'Espluga i tenir cura de nosaltres a l'Albi. Eren temps molt difícils; el meu

pare sabia que ell estava amenaçat de mort i que nosaltres podíem córrer la mateixa sort. Recordo que estant a l'Albi, en començar la guerra, la meva germana es va trencar el braç, va ser a casa dels avis. El papa va haver d'anar a Vimbodí, jo vaig dir-li que volia acompanyar-lo, ell em va dir *que no em mogués, sinó et tiraran un "tiro"*. Recordo que una vegada, quan la mama va estar millor, ella i jo vàrem baixar a l'Espluga i es van presentar uns homes a casa a fer-hi un registre; a casa el papa no hi era i, en no ser-hi, no li van fer res. Érem nosaltres soles a la casa, tinc gravada aquell escena; ens va ajudar la senyora Mullerat, l'àvia del Ramon Mullerat, que vivia al segon pis.

I llavors van tornar a l'Albi?

Sí, vam tornar a l'Albi, on vàrem passar tota la guerra, primer a casa de l'àvia; ella no va voler mai l'hereu a casa, el va fer marxar, perquè així era la casa de tots. I allà anàvem tots els cosins, que eren de l'Albi, menys els quatre d'aquí, de l'Espluga. Un temps després el papa va anar a acompanyar el seu germà capellà a amagar-se; l'últim record del papa és de la nit abans de morir. Es va passar tota la nit agenollat davant la Verge del Pilar, ja que veia venir la cosa. L'endemà va anar a l'Espluga a fer la inspecció del peix, el van agafar allà i uns dies després el van matar. De moment no ens van dir res ni a l'àvia, ni a la meva germana ni a mi, però, com que jo m'ho olorava tot, sabia tanta política com els grans. Vaig ser jo qui li vaig dir a la meva germana: *han mort el papa*. Recordo que ens varen vestir de negre, amb un vestit tot de cotó. Pots comptar! Vàrem quedar molt mones i ens van portar a casa la padrina. I ella ens va repetir que havien mort el papa. Llavors, en morir la padrina, als deu dies de la mort del papa, va morir l'àvia del disgust. Després ens va arrebregar un germà del papa.

Estàvem nosaltres tres soles, la mama, la Montserrat i jo. Ens va dir que no ens mo-

guéssim d'allí fins acabada la guerra. Durant la guerra no hi havia res, o millor dit no teníem dret a res, ni a col·legis, perquè érem feixistes: ni menjar, ni racionament, res. Jo pel carrer era com un xicotot, tirant pedres i emparrada pels arbres, i rebent amenaces que em matarien. Era descarada amb totes les dones que em deien alguna cosa, sempre guanyava jo; i me n'anava a buscar el racionament dels meus oncles, i si convenia passava per damunt de les saques de farina i al davant de tot. Vaig plantar cara a tothom. Recordo que una vegada em va agafar un xiquet i em diu: *ara anem cap a dalt, a la plaça, que hi ha els milicians que t'han de matar*. El vaig agafar per l'orella i li dic: *qui caurà primer dels dos?* Es posà a plorar i va marxar.

Van ser temps tristos, però que calia superar i mirar endavant sota la mirada i protecció de la mama. Acabada la guerra, la mama va voler baixar a l'Espluga.

Doncs fem un salt a la següent dècada, Què recorda del Poblet dels anys quaranta, quan van tornar els monjos?

Doncs mira, molt bons records. Quan van tornar el monjos a Poblet nosaltres tres estàvem vivint de nou a l'Espluga. Abans de la seva arribada, a l'Espluga hi havia els pares Paüls. Va ser la sort, ja que el pare superior dels Paüls va dir a la mama: *per què no cus per a nosaltres?* I la mama li va respondre: *no he fet mai cap sotana*. Li'n van donar una. I en haver-ne fet una de nova, li van dir que era molt ben feta. Pots comptar! *Ho devien dir per fer-me contenta*, va comentar. El cas és que va treballar fins que... durant la guerra mundial van marxar tots els Paüls cap a Bellpuig. I la mama es va quedar sense feina. Llavors havien arribat els monjos de Poblet; el pare Morgades, un esplugu, primera vocació de Poblet, va dir a la mama que treballés per a ells. I d'aquí s'inicià la relació amb Poblet i l'amistat amb els novicis que després van ser el pare Robert

Saladrigues, el pare Benet Farré, i un monjo que no sé com es deia i que ja és mort. A casa baixaven els novicis amb el mestre, el pare Martino. I si els convenia alguna cosa ens ho demanaven; penso que a l'Espluga no coneixien ningú més, ja que família del pare Morgades vivien a La Masia "del Menacho" (avui, de l'Oca). Amb els tres novicis sempre ens barallàvem, perquè ells sabien més llatí que jo, ells ja havien fet tres o quatre anys de llatí, i jo només un de sol. L'arribada d'ells va ser molt bona per nosaltres, ja que ens permetia sortir de l'Espluga; anàvem allà dalt (a Poblet) per emprovar-los la roba i ens acollien amb molt d'afecte.

I llavors ja devia estar estudiant, Com li va néixer la seva vocació de mestra?

Mai no l'havia sentida de joveneta, perquè els meus estudis van ser molt dificultosos. Durant la guerra no vam anar gens a col·legi. Acabada la guerra, vaig començar l'ingrés de batxiller, a les "teresianes" de Tarragona, que em van agafar de franc. Les carmelites, per les quals el papa hauria donat la vida, em van dir que no. A les "tresines", hi vaig fer el batxillerat fins a quart; però l'ingrés em va costar molt i amb tot vaig treure matrícula d'honor. Llavors em vaig posar malalta, tenia un problema pulmonar. Vaig haver d'interrompre els estudis i quedar-me a casa. Després, quan havia de fer cinquè, la mama no em va deixar marxar cap al col·legi. El metge estava furiós contra els col·legis, perquè hi havia altres casos com el meu. A una amiga meva també li va passar... Es passava fred i gana, perquè et donaven bocins de pa de moresc on hi havia més corcons que res. I així vaig perdre el cinquè curs. El meu desig era fer fins a setè, seguit de l'"examen d'Estat", i anar-me'n a Saragossa, treballar i fer veterinària, com el pare. Però a causa de la malaltia, em vaig trobar que tenia el quart aprovat, però molt justet; potser perquè els

convenia a les monges, més que a mi, perquè tot l'any havia anat cobrant la beca, i si em suspenien, perdia la beca. I, a més, un any sense estudiar, a casa. Durant aquell any, a l'estiu, va sortir un decret que aprovava la carrera de Magisteri, que fins llavors no existia: fent el batxillerat i unes assignatures et donaven el títol de mestra. I l'examen d'Estat. Se'm va plantejar: Maria-Josepa tens fet fins a quart, amb tres anys tindràs el batxillerat, i amb tres anys més, el Magisteri. Em vaig animar a començar. Fèiem italià, francès, alemany i anglès. A l'examen d'ingrés, ens van posar el francès. El curs no va començar fins al novembre, i no teníem ni llibres, ni professors preparats, tot i que alguns sí que ho estaven una mica més. Allò semblava com un "cuartel", i ens acompanyaven les monges "tresines". A mi em van dir "que tenia el cor ple de maldat". Estaven equivocades, però amb bona fe. La "madre" un dia em va renyar perquè havia anat a veure una companya que tenia el "xarampió". Mai no em va agradar estar al col·legi; hauria preferit anar a l'Institut, amb més llibertat. A la Normal ho vaig tenir pitjor perquè encara estàvem més controlades per les monges que quan estàvem estudiant al seu col·legi.

Quina va ser la seva primera destinació com a mestra?

La meva primera destinació –per culpa de les monges– no la vaig poder demanar. Amb una amiga meva vàrem anar a fer el Servei Social, per poder escapar del col·legi, a la tarda, una estona. Agafàvem el berenar i ens n'anàvem cap al seminari, a servir un menjador que hi havia d'Auxili Social. Podia demanar dispensa, com a òrfena de guerra, però no la vaig voler demanar; jo el que volia era sortir una estona del col·legi, tenir una mica més de llibertat. I quan feia un mes o dos que hi anàvem, les monges ens van dir que prou. Vàrem enviar una instància, dient que continuariem

després, però no sé què se'n va fer d'aquella instància. El fet és que cada dia que hi vàrem anar ens el van fer doblar. Tant la meva amiga com jo ens vàrem trobar amb un munt de temps de Servei Social. I si no tenies el Servei Social no podies fer res. A l'estiu, vàrem fer uns cursos al Mas d'Escac –com es deia– per poder fer oposicions. Ho vàrem fer tot alhora, en acabar el curs. Vàrem fer la sol·licitud però no en van voler saber res. Això vol dir que no vaig poder demanar la “interinitat”. I com que buscaven “substitutes” d'aquelles que anaven per mestres, vaig poder anar a Senan. Vaig anar a Tarragona i a la Delegació vaig preguntar si havien rebut la instància de “interinitat” de Maria Josepa Guiu i Rius i, en dir-me que sí, ja podia demanar-ho. Com que no hi havia places, vaig agafar la suplència de Rocallaura. *Agafi-la* –em van dir– *perquè de places no n'hi ha*, i així, al gener em van donar la primera plaça a Mont-ral, que estava tot en ruïnes. Només hi vivien 3-4 famílies, entre roques, que un roc entrava fins dins de l'habitació. Per fer les “feines”, calia anar a l'estable. L'escola estava bé, per ser un poble: era un quadrat, tot en ruïnes. I des de dalt es veia el riu on desembocava el riu Francolí. Jo pensava: “*i tant a prop de la civilització...*”. Voltaven les gallines mentre dinàvem, però jo era una “gitana”, i ja estava contenta. M'agafava al que fos, i fins i tot estudiava asseguda a terra. I sort de tenir la mare –que no vivia amb mi–, però que estava avesada a collir olives, a fer la bugada, a rentar la roba, a cercar aigua a la font... Quan es va casar, ella no va voler minyona i tot s'ho va fer ella, ja que estava acostumada a treballar, i per això vam tirar endavant. És que la mama va treballar com una “negra”. Pels monjos de Poblet ho faria tot, i ja tornen a estar en el cas. I, de moment, vénen els paüls. Així, doncs, veus com Nostre Senyor ens vigila. El papa havia dit a la mama: *Jo, des del Cel, no et deixaré*, i ell ho feia. I l'altre, el senyor Partisan, per qui jo reso cada dia, i no perquè siguin al Cel, sinó perquè m'ajudin

a mi, li va dir aquesta frase de Tertulià: *sang de màrtirs, llavor de cristians*. Hi penso més vegades! Si ho veiéssiu! La guerra va ser un desastre: descalços pel carrer, pel rostoll, competíem per veure qui aguantava més pel rostoll, caminant descalços anàvem a batre, i tot de palla pel damunt... però jo fruïa. Tenia 22 anys quan vaig anar a Mont-ral. L'inspector-jefe era un capellà, aquesta va ser la sort; jo era un terrabastall. Havia dit a la mestra anterior que fes classe el dissabte a la tarda, i no fes “recreo”, i ho compensés el dilluns. El dissabte a la tarda baixava pel mig del bosc fins a Alcover, i cap a casa a l'Espluga. Passàvem el diumenge aquí. Però, com que el dilluns no hi havia cotxe fins a la tarda, a la tarda marxava d'aquí. Hi havia un xicot, que segurament també devia dormir al carrer, i era mosso, i allí, al voltant del foc, fèiem cants, ja que tots érem joves i m'ho passava molt bé.

Així la seva vocació de mestra va anar sorgint amb l'exercici.

Em va sortir la vocació de mestra, fent de mestra. El primer poble que em va tocar per les oposicions va ser Sant Guim de la Plana; allí vaig descobrir plenament la grandesa de la docència. Allí hi estava com al Cel. Hi havia 200 habitants, un mossèn i jo. Tothom estava pel mossèn, mossèn Ramon, i per mi. Hi vaig ser quatre anys, només 4 anys; jo no n'hauria marxat. Ho vaig fer per la mama, per ella me'n vaig anar a Vinaixa, prop de l'Albi i de l'Espluga.

Vinaixa era ja un poble i em va costar molt adaptar-m'hi, sobretot venint de Sant Guim on tots érem com una gran família. A més, a molts els va costar acceptar una mestra com jo que era molt jove i amb molt de caràcter. Un parell d'anècdotes per explicitar situacions que incrementaven el meu malestar a Vinaixa. Un dia se'm presenta a l'escola el “cabo” i un número de la Guàrdia Civil perquè li havia castigat la xiqueta; m'hi

vaig quadrar i se'n tornaren ben esbandits i amb la cua entre cames. Un altre aspecte que trastocava l'inici diari de la classe era que no hi havia puntualitat, les nenes arribaven quan volien, la puntualitat no existia. Ho vaig explicar a la inspectora. Ella va venir un dia i es va quedar mentre entrava la canalla i els va dir que qui a les 9 en punt no fos a classe, com que es tancaria la porta, es quedaria al carrer. Tot van ser crítiques, ja que amb els petits, i una mestra nova i jove, no semblava que això de la puntualitat tingués tanta importància.

Com fa cap a l'escola de Poblet?

Va ser el doctor Bertran, el metge de l'Espluga, qui em va explicar que la gent que vivia a Poblet i a les masies i granges properes, havien demanat que es fes una escola, ja que hi havia molta quitxalla; els van respondre que sí, que la farien. Després de les explicacions, em va preguntar si m'agradaria d'anar a Poblet, de mestra. Em va sortir del cor: *Oi! Quina il·lusió em faria!*. Llavors es donaven dos fets. El primer: estava a Vinaixa on mai no hi vaig estar bé, trobava a faltar Sant Guim; i la segona i

més important: jo feia molt de temps que pensava en Poblet. La meva il·lusió era venir a Poblet, sempre em va agradar. Si no hi pujàvem més sovint era perquè no teníem cotxe; però, amb els amics de l'Espluga, caminant o amb bicicletes, cada diumenge anàvem cap a Poblet. I per dins, jugant pels claustres, per la sala capitular..., encara no s'havia definit la clausura. La meva decisió estava presa: volia ser la mestra de l'escola de Poblet. Els reptes i les penúries serien moltes ja que tot estava per fer. Però totes les dificultats em semblaven superables i a la mama també li va semblar bé. Estaríem més a prop de la Montserrat.

Després de parlar amb el Dr. Bertran, així que vaig poder, vaig pujar caminant a Poblet; vaig anar a veure el Pare Saladrigues, ja que li tenia confiança; li vaig preguntar si era veritat que s'obriria una escola. El pare Saladrigues em va mirar i va dir-me: *Sí, és veritat, i la comunitat volem que tu siguis la mestra*. Jo vaig dir-li que em feia molta il·lusió però que era propietària a Vinaixa i que potser em farien esperar un any; llavors ell va dir-me: *doncs haurem d'arreglar-ho ja que no volem esperar un any i tenir una interina, volem que siguis tu qui obri l'escola el primer dia*.

Escola de Poblet. 6 desembre 1976

Quin any era?

Va ser a principis de 1962 quan vam parlar amb el Dr. Bertran primer i amb el Pare Saladrigues després. Ara bé, a l'estiu, quasi a les portes de l'inici de curs, jo seguia a Vinaixa, ja que, si bé el Patronat de Poblet havia fet les obres de l'edifici provisional i dotat els diners per l'acabament de l'edifici nou, no havia fet res en l'aspecte administratiu. Al setembre, des de Poblet em van dir que havia d'incorporar-me a la nova plaça. Però jo com a "propietària" de la plaça de Vinaixa no podia marxar, tal com ja he explicat.

El curs, no podia començar a Poblet?

Cert, jo estava compromesa amb Poblet,

però no podia deixar l'escola de Vinaixa. Llavors el Pare Edmon, l'abat d'aquell temps, se'n va anar a Madrid i es va entrevistar amb el ministre d'Educació, al qual li va explicar tot el que passava. Aquest ho va comprendre i ho va explicar als seus ajudants i els va dir que s'havia d'analitzar amb celeritat la Llei per veure com fer possible la meva incorporació a Poblet i que l'escola del Monestir comencés a funcionar.

A més del tema administratiu, un dels temes que va dificultar la meva incorporació amb més rapidesa a Poblet va ser que a Poblet hi treballava un xicot que era de Vinaixa, i aquest va escampar la notícia allà, i la inspectora no volia que deixés l'escola; per aquest motiu va anar a veure l'alcalde —amb el qual ens les havíem tingut—, i aquest, en lloc d'oposar-se, va dir que sí, que marxés.

Definitivament l'escola de Poblet obre les seves portes.

Bé, encara van haver de passar uns dies. Quedava l'aspecte administratiu amb Lleida. El monestir va enviar una comissió per accelerar els tràmits; hi van posar pegues atès que hi havia una llei que ho vetava, pel fet de ser propietària i no haver-se convocat un nou concurs de substitució. Però com a conseqüència de les actuacions del Pare Abat a Madrid, es solucionà la cosa i vaig poder anar cap a Poblet, encara que sense la meva adscripció administrativa a Tarragona. Així es va poder iniciar el curs oficialment. Com que tot es demorava, vam decidir començar les classes sense nomenament i sense tenir-ho tot en regla. Llavors jo tenia 35 anys. No podíem tenir la canalla esperant més.

Tornem a la gènesi de l'escola de Poblet: de qui va sortir la idea? On comencen les activitats?

Dels treballadors del monestir i veïns; i uns dels que ho volien més eren els germans Vidal

que eren guies del Monestir i tenien 6 fills; i els Sagués, un matrimoni amb 2 filles. També es van sumar a la petició el conserge del Monestir, l'Antoni Cabrol, i el guarda, el Raimundo que el recordo vigilant amb una disfressa molt llampanant i escopeta. Els dos matrimonis tenien 2 fills cadascun. Les classes les vam començar sobre la Porta Daurada, al pis del que avui s'anomena "cau" (o refugi de transeïnts); per arribar-hi es pujava per unes escales a la meitat de les quals hi havia un replà gran amb una habitació i un bany; els primers temps aquesta habitació era l'habitatge de la mestra. No teníem ni pis on viure; el pis el vàrem tenir uns anys després, sobre la botiga actual, amb unes vistes precioses a la plaça. Cinc anys després vàrem tenir el nou local amb bones instal·lacions i un gran menjador i menjar cuinat per la Cinteta, que feia de cuinera i també netejava l'escola. El Ministeri va subvencionar l'aula; i el Patronat, el menjador, al darrera de la capella de Sant Jordi. Aquests primers anys, el "recreo" es feia a la plaça, on els turistes anaven i venien, mentre la canalla jugava. La plaça s'omplia dels crits i rialles dels nens.

Amb quants alumnes es va iniciar l'escola i de quines edats?

Els primers mesos teníem uns 20 alumnes entre nois i noies. El més petit tenia 3 anys i el més gran 14. A poc a poc el nombre d'alumnes va créixer. Vàrem sobrepassar els 40 alumnes. Un dels aspectes claus va ser l'entrada en funcionament del "transport escolar". El feia un dels dos germans Vidal amb el seu 4L. Recollia els nens a casa seva, des de Milmanda fins al Castell de Riudabella. Segurament va ser el primer de la província. Un temps després vàrem poder posar en marxa el "menjador escolar" que permetia dinar calent al migdia. Vàrem avançar molt en poc temps, gràcies a la dedicació del Pare Tulla, que com a subprior feia d'enllaç amb la Delegació i la Inspecció de Tarragona.

Ho va fer sempre, a excepció dels dos anys que ell va anar a estudiar a Madrid. Durant aquell temps se'n ocupà el pare Guiu. Quina gran ajuda que era el Pare Tulla!

Una escola amb una sola mestra?

Sí. L'escola era unitària i tenia nens i nenes, petits i grans. A l'aula convivíem petits de 3 anys amb adolescents de 14; aquests últims feien el batxillerat i s'examinaven lliures a l'Institut de Reus. Si volien seguir estudiant el batxillerat superior, obligatori per entrar a la Universitat, havien d'anar a una altra escola, la més propera era a Montblanc. Estava sola, però jo podia. L'única ajuda, quant a docència, la tenia de la mama, que m'ajudava amb els més petits. Potser era molta feina però ho feia amb il·lusió, era feliç. A més fèiem moltes activitats a més de les classes com ballets, teatre, cants, excursions al bosc i a l'ermita dels Torrens, el "Domund", plantar arbres per la reforestació, etc. El dia del "sant" d'algun alumne el celebràvem al Monestir. A aquests actes extraordinaris convidàvem les famílies, que s'ho passaven "pipa".

També la comunitat ens ajudava amb alguna activitat; per exemple, el Pare Antoni feia cant, alguns monjos ensenyaven llatí als que estudiaven batxillerat, i el Pare Reinal i fra Enric, que eren els sagristans, donaven alguns cursos i xerrades sobre temes de fe. Ah!, i per reforestar Poblet plantàvem arbres. Quina festassa! Els arbres els plantàvem amb el Pare Tulla.

Com es va acabar l'escola de Poblet?

Amb el temps van anar minvant els alumnes i al final ja eren pocs a l'escola. Quasi tan pocs com quan vàrem començar. Llavors, a l'escola de l'Espluga, va morir una mestra i calia suplir-la. I va semblar que el millor, i així ho vaig fer, era anar cap allà amb els pocs alumnes que aquí em quedaven. Així

Abraçada del P. Abat en el lliurament de la medalla el 2005

va quedar clausurada l'escola de Poblet: era el dia 1 de setembre de 1976. Havia durat uns quants anys i havia donat servei als fills dels treballadors del monestir i veïns. En algun moment vam arribar a ser entre 42-45 alumnes.

Una vida llarga i de servei

Una vida molt feliç. Les meves activitats preferides eren la família, la mama, la Montserrat, el Josep Maria i els seus quatre fills, l'escola i el monestir. Sempre m'he estimat molt Poblet.

Va ser la segona dona que fou admesa a la Germandat de Poblet. Què va representar per vostè ser membre de la Germandat?

En un primer moment em feia una mica de vergonya. Un dia em vas cridar per a dir-m'ho, però jo hauria preferit que la imposició de la medalla s'hagués fet privadament per a mi sola. El dia de la festa, però, estava contenta com unes pasqües. Tenia un vestit vermell per estrenar, la modista no me l'havia pogut fer abans, i aquell dia el vaig estrenar. L'Antoni –el meu nebot– em va clavar un "rapapolvo", ja que em feien de la Germandat i vestia de vermell. No ho havia dit ni a la meva cosina, ni a les amistats, ni a casa, perquè ho havia portat com una mica d'amagat. Ho havia dit només al Pare Robert. I quan em van cridar, la gent em va dedicar uns grans aplaudiments. Després vaig anar cap el pare Antoni per a donar-li la mà, perquè la meva satisfacció va ser que el Pare Antoni ho arribés a veure.

Quin creu que hauria de ser el paper de la Germandat? Com veu el que ha fet la Germandat, els darrers anys?

Penso que ja està bé el que fa. Jo, per a mi, sí. Ja fan de tot.

Una creient com vostè que ha tingut tanta relació amb Poblet, què li ha aportat a la vida de creient la relació amb els monjos?

Gairebé tot. La mateixa litúrgia me l'ha feta conèixer millor perquè en els pobles, on sempre he estat al costat del senyor rector, només m'assabentava de les coses del Bisbat. A Poblet és l'únic lloc on trobo bé la missa. Amb tot m'agrada dir que ara, cada dia, segueixo la missa de Madrid per la TV13 i és estupenda. Com a presentació diuen el "sant" del dia i saluden la gent que ho segueixen per televisió. I m'agrada més perquè jo sempre m'havia agenollat a l'hora de la consagració. I ara permeteu-me que digui que amb el Pare Antoni sempre vam estar ben avinguts, ja que pensàvem igual: quant a la política i a la religió i amb tot allò que passava amb els capellans.

I per acabar, quin és el record més important que li queda dels anys de mestra de l'escola de Poblet?

Molts, encara que molts d'ells ja difuminats en la memòria. Sento, però, una enorme gratitud amb Poblet; em varen fer confiança per posar en marxa una escola per atendre els fills de la gent que vivia a Poblet i als voltants del Monestir. Em sento una privilegiada per haver pogut treballar amb el que m'agradava, i en un lloc que m'agradava des de la joventut. Un lloc que m'omplia d'espiritualitat i de la pau de Crist. A Poblet vaig créixer com a mestra, com a persona, i a la tardor de la meua vida Poblet em reconforta quan puc anar-hi per apropar-me a Déu escoltant el cant dels monjos i el silenci dels seus murs.

Octavi Vilà

Maria Josepa Guiu Rius va néixer el 22 de novembre 1927. A l'edat de 8 anys la seva infància feliç es va truncar sobtadament per la mort del seu pare, —un jove veterinari de 34 anys compromès amb la societat, la política i la fe amb Crist—, un fet que juntament amb els tres anys de guerra posteriors li va conformar un caràcter fort, independent i lliure. Un caràcter que, en les etapes d'adolescència i de joventut va ser afaïçonat al servei de les persones gràcies a la seva mare, na Maria Rius Vives, una dona compromesa i conscient que els coneixements de cada persona són el capital que ningú no pot manllevar.

Una dona que s'esforça per tal que les seves filles, seguint l'estela del seu pare, adquirissin els valors inspirats en l'humanisme cristià i els coneixements requerits per afrontar els desafiaments que la vida presenta. Aquestes són les arrels de la persona que va exercir de mestra de "l'Escola mixta Patronat Monestir Santa Maria de Poblet", des de la seva constitució el 1962 fins el dia del seu tancament al setembre de 1976.

L'entrevista amb la Srta. Guiu ens permet descobrir la seva trajectòria vital i, a la vegada, recordar l'Escola de Poblet, la qual —sorgida per iniciativa de la comunitat de Monjos de Poblet amb els suports del Patronat del Monestir i de membres de la Germandat— va fer possible l'escolarització dels fills de les famílies que treballaven al Monestir i també les dels qui vivien a les masies disperses pel boscos de Poblet. Va ser una escola mixta i unitària, amb alumnes d'edats compreses entre els 3 i els 14 anys, i en la qual, com expliquen els seus alumnes, se'ls formava en coneixements i alhora se'ls educava en els valors associats a l'esforç, la constància, el respecte a la natura i el compromís amb el pròxim i la societat.

NOTA ESPIRITUAL

L'objectiu de la Comèdia i d'aquest càntic és allunyar els vius de l'estat de misèria espiritual en aquesta vida per conduir-los a la salvació (DANTE, Epístola a Cangrande I della Scala).

Les paraules de l'autor de la "Divina Comèdia" expressen molt bé la més alta comesa de tota obra artística, que coincideix amb el desig de tot ésser humà: atènyer la felicitat. La bellesa de l'art en general, i de la música en particular, ofereix misteriosos recursos que ajuden a realitzar aquest desig.

Per al cristià la Felicitat, amb majúscules, només es troba en el Déu, revelat en Jesús de Natzaret. *La música té una única tasca primordial: elevar la raó a la veritat immutable, a l'únic Déu i Senyor de totes les coses (SANT AGUSTÍ, Sobre la música).* Crist és la música del Pare. El savi

jesuïta Athanasius Kircher (1602 - 1680), en la seva *Musurgia universalis*, presenta Déu com constructor d'orgues i organista, establint un paral·lelisme entre els sis primers dies de la creació i els sis jocs d'un orgue universal. Al principi era l'abisme silenciós. Però "Déu digué", digué la Paraula, i el no-res es va poblar de ressonàncies, de música, d'harmonia. *El cel parla de la glòria de Déu (Sl 18,2).*

La música és l'art més allunyat de la corporeïtat, ja que representa el moviment en tota la seva força i és transportada per ales quasi espirituals (SCHELLING, Philosophie der Kunst). La música del nostre nou orgue, creada pel vent de les seves entranyes, ja sona per a la glorificació de Déu i la santificació dels homes, com diu el ritual de benedicció. La seva imponent façana és la imatge visible, material, d'una realitat invisible, pneumàtica. Si escoltem atentament, la grandiositat i dolçor dels seus sons ens poden elevar, amb les ales de l'esperit, per damunt de les misèries d'aquest món, arribant al regne de la felicitat, ni que sigui per uns moments. Les portes del Misteri es poden entreobrir, donant-nos la possibilitat d'albirar algunes de les meravelles que Déu ens té preparades. Més enllà del soroll de les nostres paraules podem escoltar la música de la Paraula.

Josep-Antoni Peramos

NOTA HISTÒRICA

Aquests dies veiem un nou orgue que, majestuós, omple el mur occidental de la nau de l'església abacial. La imatge que proposem ens estalvia molts comentaris. No dubtem que el so del que s'anomena el rei dels instruments serà el que correspongui a la bellesa i grandària del nou orgue que ve a continuar la sèrie dels que varen acompanyar amb la seva música la pregària dels monjos i que van omplir la nau amb la seva presència imposant.

Tenim notícia d'un gran orgue construït a mitjans del segle XV per l'abat Miquel Roures, el 1436, i que estava situat entre els pilars de la nau més a prop dels sepulcres reials i que, segons sembla, havia substituït un altre orgue del qual no en sabem res. Malauradament la nit del 19 de novembre de 1575 un ciri mal apagat al cor del prior ho cremà tot en un terrible incendi que destruí també una gran part del cor; encara avui podem veure als murs i a la volta de la nau els seus senyals.

L'abat Francesc Oliver de Boteller encarregà el 1591 un nou orgue que es va instal·lar al mateix lloc; encara a l'escala de pujada al cimbori hi podem veure la porta de sortida per al monjo organista. Al segle XVII, potser per les reformes de l'església propiciades per la Casa de Cardona-Sogorb, l'orgue fou traslladat als peus de la nau en un petit cor alt que va arribar fins a mitjans del segle XX. Això va anar bé fins al 9 de gener de 1823, en l'anomenat Trienni Liberal, durant el qual el monestir fou exclaustrat i saquejat amb la conseqüència de l'incendi del cor, altars i orgue, fet que també va quedar ben marcat als murs i a la rosassa.

A la tornada dels monjos al setembre del mateix 1823 es van trobar amb un panorama desolador, es van dedicar a reparar els danys i van comprar a Solsona un nou orgue que es va inaugurar el 1830. Pocs anys en van poder gaudir perquè l'agost de 1835, amb motiu de la segona i definitiva exclaustració, el foc altra vegada el feu desaparèixer. Així arribem al 1960, restaurada ja la comunitat monàstica. La Germandat va voler oferir-li un nou orgue situat aquesta vegada entre els arcs de la nau de darrere del cor; llavors el cor alt ja havia desaparegut en les obres de neteja de l'església. El 15 d'octubre de 1961 amb un concert del caputxí P. Robert de la Riba es va inaugurar el nou orgue. Aquest darrer ha acompanyat la comunitat fins al desembre de 2011. El nou orgue que ocupa la portada ha recuperat l'antic lloc damunt la porta de l'església.

Jesús M. Oliver

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De maig a l'octubre de 2012

Maig

Dia 1, dimarts: Després de Laudes a la sala capitular F. David Renart ha renovat la professió temporal per un any

Dia 13, diumenge: Ha tingut lloc la IX Trekorientació Bosc de Poblet, cursa de regularitat amb diversos itineraris pels voltants de Poblet.

Dia 16, dimecres: El P. Abat i el P. Prior han anat a Barcelona per assistir a una reunió de la Junta de la Fundació Poblet.

Dia 17, dijous: Al matí s'ha fet la recepció d'obres de la restauració del claustre major de Poblet.

A la tarda Mn. Joan Torra ha dictat una conferència dins del cicle sobre sant Joan Crisòstom.

Dia 22, dimarts: El P. Abat ha anat a Sant Martí de Sesgueioles, a la residència dels Germans de la Salle, per participar en una reunió dels Abats i Provincials de Catalunya.

Dia 25, divendres: El P. Prior ha anat a Barcelona als estudis de TV3 per participar en una emissió del programa "Signes del temps".

Dia 26, dissabte: Els integrants del màster d'estudis històrics del Departament d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona, amb el seu catedràtic Jaume Dantí, han visitat el monestir.

Dia 28, dilluns: El P. Abat ha anat a Barcelona al monestir de Valldonzella per presidir la missa de professió solemne de Sor M. Àngels Cornellà Palou.

Juny

Dia 1, divendres: A la tarda, un grup de secretaris generals de les Universitats espanyoles han visitat el monestir. També ha arribat Mons. Joan Enric Vives, arquebisbe d'Urgell, per fer uns dies de recés a Poblet.

Dia 3, diumenge: Mons. Joan Enric Vives ha presidit la missa conventual en la Solemnitat de la Santíssima Trinitat. Ha tingut lloc a Poblet una trobada organitzada per la Delegació de Pastoral Social de l'Arquebisbat de Barcelona. S'hi han aplegat uns 300 immigrants catòlics sota el lema "Caminem junts en la diversitat". A la tarda el P. Prior ha anat al convent de les Carmelites Descalces de Tarragona on ha fet una xerrada sobre "la vida en Crist".

Dia 10, diumenge: S'ha celebrat la quarta edició dels "Missatgers del Cister", una pedalada en bicicleta que passa per Poblet i Vallbona organitzada pel Club de BTT Francolí. El P. Abat ha beneït les bicicletes a la plaça del monestir al matí. Al migdia hi ha hagut a l'hostatgeria externa la inauguració de l'exposició de la suite de la litografia de Francesc Artigau dedicada al rei Martí I l'Humà.

Dia 11, dilluns: El P. Prior ha anat a Barcelona per participar en una trobada del grup Theosciences de la Facultat de Teologia de Catalunya.

Dia 13, dimecres: El P. Prior ha anat a la Pena on ha presidit la reunió de la Junta Rectora del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet.

Dia 14, dijous: Integrants de la Coordinadora Catalana de Fundacions han visitat el monestir.

Dia 19, dimarts: El P. Abat ha anat a Barcelona, al saló de plens de la Diputació, per assistir a la presentació del llibre "Josep Tarradellas. Dels orígens a la República (1899-1936)". Tècnics de TV3 han enregistrat una edició del programa "Medi ambient" centrada en el tractament de residus, l'hort ecològic i el bosc de Poblet. Al vespre el P. Prior ha anat a l'Observatori Fabra de Barcelona per assistir al "Sopar amb estrelles" organitzat per l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. Hi ha fet una xerrada sobre la conversió ecològica del monestir de Poblet.

Dia 20, dimecres: El P. Abat ha anat a Barcelona a la llibreria Claret per assistir a la presentació del llibre que recull les intervencions en la trobada de professionals i intel·lectuals catòlics que va tenir lloc a Poblet el passat mes d'octubre sobre la intel·ligibilitat de la fe. Han començat a l'hostatgeria externa unes "Jornades sobre religiositat i justícia" destinades a magistrats i jutges.

Dia 21, dijous: A la tarda Mn. Joan Torra ha dictat la darrera conferència del cicle sobre sant Joan Crisòstom.

Dia 24, diumenge: Aquesta tarda han arribat els participants a l'escola d'estiu sobre el llenguatge que amb el títol "Llenguatge humà: aspectes evolutius i anatòmico-cognitius" tindrà lloc durant la setmana que avui comença a l'hostatgeria externa. És organitzada en col·laboració amb l'especialització "Ciència i filosofia" de la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma. Els ponents seran Gennaro Auletta (de la Pontifícia Universitat Gregoriana), Fiorenzo Facchini (de la Università degli studi di Bologna), Massimo Stanzione (de la Università degli studi di Cassino) i Ivan Colagè (de la Pontifícia Universitat Gregoriana). A la tarda ha arribat Mons. Xavier Salinas, bisbe de Tortosa, per passar uns dies a l'hostatgeria externa de Poblet, on es reunirà el Secretariat Interdiocesà de Catequesi.

Dia 27, dimecres: Mons. Xavier Salinas ha presidit la missa conventual.

Dia 28, dijous: El P. Prior ha estat entrevistat per al programa Eureka de COMRàdio.

Dia 30, dissabte: Ha tingut lloc la Diada de la Germandat de Poblet. Aquesta ha començat amb la processó des de la capella de Santa Caterina i la missa conventual presidida pel P. Abat. Després hi ha hagut l'Assemblea Plenària anual a la sala capitular i una conferència de Joan Rigol i Roig sobre "L'espiritualitat avui". Tot seguit hi ha hagut la pregària del migdia a la mateixa sala capitular i el dinar de germanor al refetor de conversos. Finalment hi ha hagut un concert de piano a l'església a càrrec de Joan Manau Valor amb peces de compositors russos.

Al vespre el P. Abat, acompanyat de F. Marc Vallès i F. Josep Aliaga, ha anat a Vimbodí on ha presidit una missa d'acció de gràcies en commemoració del 25è aniversari de la dedicació de l'altar major del temple parroquial.

Juliol

Dia 1, diumenge: El P. Abat i el P. Prior han marxat cap a Roma per participar a la reunió del Sínode de l'Orde. Els ha acompanyat F. Ricard Salelles per assistir durant un mes i mig a les classes de piano del germà Christian Almada, monjo benedictí.

Dia 10, dimarts: El P. Maties Prades ha començat a predicar un recés espiritual a un grup d'escolapis que s'estaran a l'hostatgeria fins al proper dia 13.

Dia 14, dissabte: A la nit, ha tingut lloc al refetor de conversos un concert dins del cicle organitzat per la Ruta del Cister. Ha actuat el Duo Satz, format per Ricard Rovirosa al piano i Òscar Alabau al violoncel. Han tocat peces de J.S. Bach, R. Schumann i D. Xostakóvitx.

Dia 16, dilluns: Ha començat el curs d'icones impartit per Juan Echenique. F. Lluís Solà ha marxat a Valladolid (Finca de Monteclaro, del monestir de las Huelgas Reales) per a donar-hi dues conferències sobre litúrgia a les Jornades de Formació de la Congregació de Castella. El seu títol és: "El oficio divino, expresión de una identidad" i "La eucaristía, pan para nuestro camino". Mons. Juan María Uriarte, bisbe emèrit de Sant Sebastià, ha arribat a Poblet per predicar un recés a un grup de preveres i diaques de la diòcesi de Tarragona.

Dia 20, divendres: Enregistrament del programa "Grans rutes" del Canal 33 dedicat al GR175. Al migdia ha vingut l'arquebisbe de Tarragona Mons. Jaume Pujol per a l'admissió als ordes d'un dels participants al recés.

Dia 28, dissabte: Al matí, el conseller de Cultura de la Generalitat, Ferran Mascarell, i la delegada general de "la Caixa" a Tarragona, Empar Martínez, han inaugurat les obres de restauració del claustre major.

Agost

Dia 15, dimecres: A la nit hi ha hagut un concert a la basílica de Poblet de Jordi Savall amb el grup *Hespèrion XXI*. Amb aquest concert s'ha commemorat el 40è aniversari de la Convenció sobre la protecció del patrimoni mundial, natural i cultural, de la UNESCO. Hi han assistit

550 persones, entre elles Ferran Mascarell, conseller de Cultura de la Generalitat i Joaquim Nin, delegat del Govern de la Generalitat a Tarragona.

Dia 20, dilluns: Aquest matí després de Laudes a la sala capitular, F. Bernat Folcrà i F. Borja Peyra han renovat la professió temporal per un any.

Dia 21, dimarts: F. Josep M. Cabañes ha anat a Roma per assistir al curs de formació monàstica organitzat per la Casa General de l'Orde.

Dia 22, dimecres: El P. Abat ha anat a Morella on ha presidit la celebració de l'eucaristia dins les festes del Sexenni, en el dia organitzat per la colònia morellano-catalana.

Dia 24, divendres: El P. Prior ha anat a Roma per donar unes classes en el curs de formació monàstica.

Dia 25, dissabte: El P. Abat ha anat al monestir de Rueda, a l'Aragó, per presidir la missa en honor de sant Bernat, en la festa organitzada per l'Associació d'Amics del monestir de Rueda.

Dia 31, divendres: El P. Abat ha presidit al monestir de Vallbona les exèquies de Sor Dolors Esqué, que va morir ahir a l'edat de 90 anys.

Setembre

Dia 1, dissabte: Al vespre s'ha celebrat a Poblet un acte en commemoració de la Marxa de la Llibertat de l'any 1976. Un miler de persones han vingut a peu des de Montblanc, i a l'entrada del monestir hi ha hagut parlaments a càrrec d'Àngel Colom, Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau, Enric Mercadé, coordinador de Conca per la Independència, i Carme Forcadell, presidenta de l'Assemblea Nacional Catalana.

Dia 2, diumenge: Al matí, joves de la parròquia de Sant Joan de Tarragona han visitat el monestir.

Dia 3, dilluns: Avui s'ha començat la construcció del nou orgue, a càrrec de l'empresa suïssa Metzler Orgelbau.

Dia 4, dimarts: Al matí, la directora de l'àrea de cultura de la Fundació Catalunya Caixa s'ha reunit amb el P. Abat per comprovar l'evolució del muntatge de l'orgue

Dia 7, divendres: Salvador Esteve, president de la Diputació de Barcelona, i Mercè Conesa, vicepresidenta, han visitat el monestir, les obres dels lavabos nous i la botiga, i s'han quedat a dinar a l'hostatgeria.

Dia 9, diumenge: El P. Prior, acompanyat de F. Salvador Batet, ha anat a Sant Joan de les Abadesses per presidir l'eucaristia i les Vespres en la festa del Santíssim Misteri.

Dia 13, dijous: A la tarda els membres de l'àrea d'habitatge i sostenibilitat de l'Ajuntament de Barcelona, que estaven reunits a l'hostatgeria, han visitat el monestir.

Dia 15, dissabte: Els membres del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de la Generalitat de Catalunya, que estaven reunits a l'hostatgeria, han visitat el monestir i les seves instal·lacions mediambientals.

Dia 18, dimarts: Al matí, la junta directiva del Col·legi d'Economistes de Catalunya ha visitat el monestir i l'arxiu Tarradellas.

Dia 21, divendres: Al matí, Josep Escorihuela, director general de Medi Natural i Diversitat de la Generalitat, ha presidit, a l'hostatgeria, una reunió amb la junta rectora del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet. Posteriorment, Josep M. Pelegrí, conseller d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat, ha presidit, al palau de l'abat, l'acte de presentació de l'autorització de recollida de bolets dins del PNIN.

Dia 22, dissabte: El P. Francesc Martínez-Sòria ha presidit la missa conventual en celebrar el 50 aniversari de la seva ordenació sacerdotal.

Dia 23, diumenge: El P. Prior, junt amb el professor Gennaro Auletta, s'ha reunit amb Mn. Armand Puig i Sor Margarita Bofarull per parlar sobre el tema del millorament humà i posar les bases per crear un grup de reflexió sobre l'ètica d'aquest problema.

Dia 25, dimarts: El P. Abat ha anat a Barcelona per assistir al lliurament del Premi Godó al cardenal Tarsicio Bertone, secretari d'estat del Vaticà.

Dia 29, dissabte: El Maharana de Mewar, de l'Índia, ha visitat l'hostatgeria i el monestir.

Dia 30, diumenge: Al matí han visitat el monestir membres del grup d'esplai Acis, de Gràcia, per commemorar els 50 anys de la seva fundació.

Octubre

Dia 5, divendres: Un grup dels amics dels Porsches han visitat el monestir.

Dia 7, diumenge: Al matí hi ha hagut una reunió de la Junta de la Germandat de Poblet.

Dia 11, dijous: A la tarda, ha començat un cicle de conferències de Mn. Joan Torra dedicades a sant Basili el Gran. Com altres anys, la comunitat de Solius i de Valldonzella les escolten a través d'Internet. També hi són presents algunes monges de Vallbona i els ermitans del Tallat.

Dia 14, diumenge: El P. Prior junt amb Josep M. Mallarach han anat al monestir de monges cistercenques de Kismaros, a Hongria, per explicar la conversió ecològica del monestir de Poblet.

Dia 15, dilluns: Ha arribat al monestir Mons. Xavier Novell, bisbe de Solsona.

Dia 19, divendres: Mons. Xavier Novell ha presidit la missa conventual i ha marxat durant el matí.

A la tarda ha començat la Segona Trobada d'intel·lectuals i professionals catòlics, organitzada per Tòfol Trepat, Mar Galceran i Francesc Torralba i que ha de continuar tot l'endemà dissabte. Enguany han reflexionat sobre el tema "Creure en Déu" i els ponents del matí han estat Pere Lluís Font i Francesc Grané. A la tarda han fet sengles comunicacions Eduard Sala, Clara Gomis i Marta Nin. Els participants han estat allotjats a l'hostatgeria externa de Poblet i han fet les reunions al palau de l'abat.

Dia 21, diumenge: El P. Rafel Barruè ha anat al monestir de monges cistercenques de Casarubios per fer-hi unes xerrades durant 10 dies.

Dia 22, dilluns: El P. Josep M. Recasens, junt amb Josep M. Mallarach, assessor ambiental del monestir de Poblet, han anat a Santiago de Compostel·la per participar al "VI Encuentro de gestores del patrimonio mundial" que tractarà sobre el tema "Patrimonio mundial y desarrollo sostenible: el papel de las comunidades locales". Josep M. Mallarach hi tindrà una ponència sobre: "El patrimonio cultural y natural como motor de desarrollo sostenible: el ejemplo del monasterio de Poblet".

Dia 23, dimarts: F. Roberto Sánchez, profés temporal de la Congregació de Sant Bernat a Itàlia, ha arribat a Poblet per fer-hi una prova d'un any. Té 32 anys i és fill de Guadalajara (Mèxic).

Dia 24, dimecres: El P. Abat ha anat al monestir de Sixena, a l'Aragó, on ha presidit la missa de professió solemne de dues monges de la Congregació de Germanes de Betlem.

Dia 25, dijous: El P. Prior ha anat a Tarragona a la roda de premsa de presentació del I Congrés Mediterrani d'Eficiència Energètica i Smart Green Cities. Després ha anat al Museu del Port de Tarragona a la II Jornada de la Xarxa de Museus Marítims on ha tingut una ponència sobre la conversió ecològica de Poblet.

Dia 26, divendres: Al vespre s'ha fet la presentació dels membres del patronat de la Fundació Populus Alba als treballadors del monestir, i se'ls ha comunicat que el nou director de l'hostatgeria és David López Muyo i el nou responsable de la botiga i dels guies és Lluís Marcel Espasa.

Dia 27, dissabte: Reunió del Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 31, dimecres: Un cop acabada l'harmonització del nou orgue, l'orguener suís Andreas Metzler ha ofert un concert per a la comunitat per mostrar la sonoritat dels seus registres.

IN MEMORIAM DR. JOAN BASSEGODA NONELL

El 30 de juliol passat va morir a Barcelona, a l'edat de 82 anys i després d'una greu malaltia, l'arquitecte Joan Bassegoda i Nonell. Director de la Reial Càtedra Gaudí, va ser un eminent especialista, reconegut a escala mundial, en l'obra i la persona d'Antoni Gaudí, sobre el qual va escriure nombroses publicacions i estudis. Havia nascut dins d'una família de reconeguts arquitectes (el seu pare, l'avi i un oncle seu ho eren), nissaga que avui encara continua.

Va ser especialista també en la restauració de monuments i va treballar activament, entre d'altres monuments, en les catedrals de Barcelona –de la qual va ser durant molts anys arquitecte conservador–, de Tarragona, Tortosa i Urgell; també va actuar en llocs tan significats com la basílica de Santa Maria del Mar o el monestir de Pedralbes.

Cal fer un esment especial de la seva relació amb Poblet. Membre de la Germandat i també de la seva Junta, va treballar amb dedicació i gran estima en la recuperació del monument pobletà. Els llocs on va deixar la seva petjada professional són prou significatius: el cimbori, les torres de les Armes i de sant Esteve, la sala de l'abat Mengucho, els murs perimetrals del sobreclaustre, la Sagristia Nova i les muralles. Va col·laborar amb assiduitat en la nostra revista *Poblet* i també va deixar diversos escrits sobre la recuperació del monestir. En aquest sentit cal fer esment de dos llibres singulars: *El cimbori de Poblet* i *la Història de la restauració de Poblet*. Que aquest gran amic de Poblet reposi en la pau de Crist!

Jesús M. Oliver

Foto Bedmar.

CLAUSTRE MAJOR I RETAULE DE POBLET

El conseller de Cultura, l'Honorable Sr. Ferran Mascarell, acompanyat de la delegada general de "la Caixa" a Tarragona, Empar Martínez, van inaugurar el 28 de juliol d'enguany, les obres de restauració de les voltes i elements de suport del Claustre Major i del Retaul de l'Abadia de Poblet. A l'acte hi va assistir l'abat del Monestir de Poblet, Josep Alegre i Vilas; l'alcalde de Vimbodí i Poblet, Lluís Grau, el delegat del Govern de la Generalitat a Tarragona, Joaquim Nin, el prior del Monestir, P. Lluç Torcal i Sirera, el president del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, Ramon Borràs, i el director general del Patrimoni Cultural, Joan Pluma. Les obres s'emmarquen en el programa *Romànic Obert* impulsat conjuntament per l'Obra Social "la Caixa" i el Departament de Cultura, que en signaren conveni. La inversió en aquesta actuació ha estat de 800.000 euros que ha aportat en la seva totalitat l'entitat financera.

Restauració del Claustre Major de Poblet.

La restauració ha consistit en la consolidació d'elements estructurals de les galeries del claustre i el lavatori, la preservació de revestiments i pintures i una millora del sistema de recollida d'aigües. El claustre presentava diverses problemàtiques que afectaven els materials de construcció provocades per tres factors: la presència continuada d'humitat causada per uns sistemes de coberta, canalització i evacuació d'aigua de pluja molt limitats i l'envelliment natural dels materials i restauracions anteriors amb materials poc adequats.

En la restauració s'han dut a terme també actuacions per consolidar i sanejar elements

Nau de llevant del Claustre de Poblet

de pedra amb problemes estructurals com esquerdes, fissures i erosió. L'obra original s'ha respectat al màxim i s'han substituït exclusivament els elements més degradats. Pel que fa a la restauració de revestiments i pintures, la intervenció s'ha centrat a netejar tota la superfície per eliminar les restes de pols i de calç procedents de morters perjudicials per a la pedra, així com restes d'organismes biològics. En el cas del jardí, la intervenció ha suposat un nou redisseny dels parterres, de la vegetació i del sistema de rec, amb l'objectiu de millorar l'aprofitament de l'aigua i evitar humitats. El nou projecte de jardineria inclou espècies autòctones que asseguruen el manteniment de vegetació en qualsevol estació de l'any.

Retaule Major d'alabastre de l'Església.

A banda del Claustre, també s'ha realitzat una intervenció al retaule major de l'església que ha consistit en una neteja de la pols superficial, la consolidació de fragments que no estaven ben fixats, l'estabilització de les escultures i la reintegració d'algunes parts perdudes com la cornisa de l'estructura arquitectònica i els dits de la mà de la Verge. Aquesta actuació i l'estudi previ per portar-la a terme, han tingut un cost de 90.000 euros i també s'emmarca dins del programa *Romànic Obert*; ha estat dirigida pel Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, de la Direcció General del Patrimoni Cultural.

Francesc Tulla

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE: ÉS INTEL·LIGIBLE LA NOSTRA FE AL SEGLE XXI?

El dimecres dia 20 de juny, a la sala Pere Casaldàliga de la llibreria Claret de Barcelona, es va fer la presentació del llibre *És intel·ligible la nostra fe en el segle XXI*, editat pel monestir de Poblet dins de la seva col·lecció *Scriptorium Poblet* (núm. 21). El llibre recull les ponències i comunicacions de la primera trobada de professionals i intel·lectuals catòlics que va tenir lloc al monestir els dies 20 i 21 d'octubre de 2011 encapçalades per un pròleg del P. Abat i una presentació de l'espirit de la trobada a càrrec del director de la nostra revista.

Després de la introducció del P. Abat, va parlar Cristòfol-A. Trepat, coordinador de la publicació, que va exposar el marc i l'espirit de la trobada. A continuació el filòsof

Presentació del llibre a càrrec de Francesc Torralba

i teòleg Francesc Torralba, un dels ponents, va fer una síntesi del contingut dels textos així com del sentit sobre la reflexió de la nostra fe en el món d'avui.

**PER
SOMRIURE**

per FER

II TROBADA DE PROFESSIONALS I INTEL·LECTUALS CATÒLICS

Els dies 19 i 20 d'octubre va tenir lloc a Poblet la segona trobada de professionals i intel·lectuals catòlics. Es tracta d'una trobada de laics i laiques que es reuneixen des de les Vespres de divendres fins a les Vespres de dissabte per pregar, escoltar i parlar sobre algun aspecte de la fe catòlica que professen. En aquesta ocasió es va triar el tema de la fe en Déu com a fonament inexcusable de l'experiència religiosa. Com en la sessió de l'any anterior el lema es va formular com a pregunta: *què vol dir creure en Déu en el segle XXI?* Hi van participar més d'una cinquantena de persones.

Al matí del dissabte, després de l'acolliment del P. Abat i del president de la Fundació Poblet, senyor Antoni Garrell, els assistents van escoltar dues ponències. La primera sobre les imatges de Déu a la història d'Occident a càrrec del doctor Pere Lluís Font, llicenciat en teologia i catedràtic emèrit de filosofia de la universitat autònoma de Barcelona. Després d'una pausa el doctor Francesc Grané, diplomad en teologia i professor de la universitat Ramon Llull, va dissertar sobre la confiança en el Déu revelat per Jesús. Després de la pregària del migdia a l'església de Santa Caterina, els assistents van dinar a l'hostatgeria externa.

A la tarda ens van explicar les seves vivències de fe el senyor Eduard Sala, la doctora Clara Gomis i la periodista Marta Nin. El primer ens va parlar de la seva vida al servei dels més desnonats; la segona sobre com la fe en Jesús li va proporcionar la idea de dedicar-se a l'acompanyament dels moribunds i del dol de les persones que perden un ésser estimat i, finalment, Marta Nin va exposar la seva vivència personal de fe en la

vida quotidiana com a periodista acreditada al Vaticà. La jornada va concloure amb una animada taula rodona amb participació activa dels assistents i amb la participació a les Vespres monàstiques.

CURSOS DE ICONOGRAFÍA EN EL MONASTERIO DE POBLET

Desde hace ya unos ocho años que estoy impartiendo cursos de iconografía en el monasterio de Poblet. Los monjes de Poblet han querido que la enseñanza de la iconografía, esta rica tradición del arte sacro común al oriente y al occidente cristiano, sea transmitida en el entorno del monasterio.

Fue mi amistad con mossèn Joan Roig, surgida en los años en que viví en Francia y en Catalunya, la que me llevó a Poblet; fue por encargo del mismo mossèn que pinté en Ulldemolins el Santuario de Loreto y los retablos de la iglesia parroquial de Vilanova de Prades. Posteriormente decoré un oratorio en el noviciado del mismo monasterio de Poblet.

Un monasterio es, sin duda, el lugar ideal para impartir estos cursos ya que el trabajo de este arte pictural sagrado transcurre como una oración a través de su aprendizaje. La oración de los monjes y su presencia de vida consagrada al Señor ayudan espiritualmente al alumno a entrar en este arte eclesial que tiene sus dificultades y esfuerzos. También el ritmo litúrgico de los monjes acompaña al alumno y complementa el trabajo al ritmo de la oración comunitaria.

Es enriquecedor para una comunidad monástica —y contribuye de este modo a dar testimonio del evangelio— acoger este tipo de actividades, ya que el icono es simplemente el evangelio traducido en imagen. Más aún, el icono testifica la fe fundamental del cristiano: Dios viene a los hombres enviando a su propio hijo en Jesús Cristo. A Dios Padre nadie le ha visto pero Jesús nos dice: *el que me ve a mí, ve aquel que me ha enviado* (Jn 12,45). Dios, pues, se hace visible a

Foto Bednar.

Foto Bednar.

Pinturas de la capella del Noviciat de Poblet

los hombres a través de nuestro Señor Jesús Cristo. Dios se hace carne en el Verbo encarnado: éste es el testimonio fundamental de la iconografía cristiana.

En el mundo de hoy el icono viene a dar un testimonio y una respuesta a una cultura secularizada en todos los ámbitos. Leonidas Ouspensky, iconógrafo y teólogo de origen ruso, dice al respecto:

El renacimiento del arte cristiano en el icono, es un testimonio de la vuelta a la plenitud, a la integridad de la doctrina de la vida y de la creación, es decir a la unidad tan indispensable para el mundo de hoy. Expresión de la verdad eterna, el estilo del icono, sea antiguo o moderno, da testimonio de la salvación preparada a todos los pueblos. La imagen de la revelación que muestra a este mundo, es la del cuerpo glorioso de Cristo, imagen misma de la iglesia; del testimonio de su fe y santidad. Revela al hombre el sentido de su existencia en la historia, su destino y las vías que lo conducen a un fin supremo.

El alumno de estos cursos se inicia en la pintura del icono, primero a través de un icono reducido a una sola cabeza. En el transcurso de los ocho días de trabajo se abarcan todas las etapas, desde la preparación de la plancha pasando por el dibujo y las distintas etapas de la pintura misma hasta terminar con las inscripciones correspondientes.

El icono debe ser la transmisión de una tradición y al mismo tiempo la acción del Es-

píritu Santo a través del iconógrafo, el icono no puede ser un arte entregado a la libertad subjetiva del artista, pero tampoco debe ser un arte sin creatividad. Es por esto por lo que se procura que el alumno no copie, no calque una imagen de otro icono, sino que aborde su elaboración desde el dibujo. Sin duda los alumnos que no tienen experiencia tienen dificultad en ello pero el maestro les va ayudando y guiando en todas las etapas. Con los sucesivos cursos, el alumno va avanzado y adquiriendo una mayor independencia y progresivamente va abordando iconos de mayor complejidad.

Se agradece al monasterio de Poblet que en este magnífico lugar de belleza, de silencio y de oración se hayan podido realizar a lo largo de estos ocho años los cursos de iconografía.

Juan Echenique

Iconógrafo y profesor de iconografía.

Foto Arxiu Poblet

Assistents al curs d'iconografia que tingué lloc al monestir del 16 al 24 de juliol de 2012

INVITACIÓ A LA LECTURA

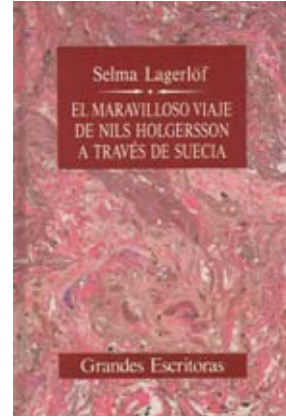
Títol: EL MERAVELLÓS VIATGE DE NILS HOLGERSSON A TRAVÉS DE SUÈCIA. .

Autora: Selma Lagerlöfs

Editorial: Edicions Orbis

Premi Nobel de Literatura 1909

Selma Lagerlöfs fou la primera dona que va aconseguir el Premi Nobel de Literatura el 1909 i deu anys després, el 1914, va ser elegida membre de l'Acadèmia Sueca. Mestre de professió, Selma Lagerlöfs fonamentà la seva obra en la narració del folklore del seu país. La seva mestria en la plasmació de la realitat, combinant la fantasia amb la quotidianitat, va ser la causa perquè el govern li proposés escriure una narració en la qual expliqués la geografia, l'etnografia i la història de Suècia. Fruit d'aquest treball va néixer *El meravellós viatge de Nils Holgersson*.

Actualment a totes les escoles de Suècia es continua llegint aquesta novel·la. Aquest llibre és el text que introdueix els alumnes suecs en el coneixement del seu medi i de les seves tradicions ancestrals; i el que és més important: tots els infants gaudeixen del viatge de Nils al llarg de la geografia sueca.

El meravellós viatge de Nils Holgersson és la història d'un adolescent que, per la seva mala conducta envers els seus pares i els animals, és convertit per un follet en un lil·liputenc. D'aleshores ençà podrà comunicar-se amb el regne animal. A partir d'aquest punt començarà el viatge amb l'ànec Martin i les oques salvatges; elles seran les seves companyes durant el temps que dura la migració de les costes del Mar Bàltic fins a Lapònia. Aquesta circumnavegació durarà des del 21 de març fins al 9 de novembre.

El temps de l'encanteri transformarà l'adolescent egoista, apàtic i cruel envers els animals en un jove generós, comprensiu i cooperatiu. La convivència amb les oques li farà comprendre el valor de la lleialtat, el respecte per la natura i la importància de l'amistat. A cada poble suec o lapó Nils escoltarà les seves llegendes i coneixerà també la lluita per la supervivència.

El viatge de Nils Holgersson és un llibre meravellós. Nils és la representació dels valors més valuosos que podem sentir: la generositat, la lleialtat i l'amor. Aquests són els sentiments que el jove va descobrir tot vivint en comunitat amb la natura i establint-hi relacions de fraternitat. El pas de l'adolescència a la maduresa és un gran pas que en aquest cas ha esdevingut un èxit en la falla. Per a nosaltres aquest llibre és una autèntica joia literària.

(Lina Zulueta)

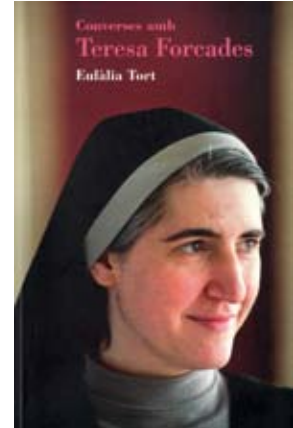
Títol: CONVERSES AMB TERESA FORCADES

Autora: Eulàlia Tort

Editorial: Edicions Dau (2012)

Eulàlia Tort, llicenciada en Humanitats i Ciències de la Comunicació (Universitat Ramon Llull) i diplomada en Ciències Religioses, treballa com a periodista especialitzada en les relacions entre cultura i religió tant en el món editorial com en diversos mitjans.

Al llarg d'un any l'Eulàlia ha pujat diverses vegades al monestir de Sant Benet de Montserrat per mantenir una seguit de converses amb la germana Teresa Forcades i Vila (1966). A hores d'ara a la germana Teresa no li cal gaire presentació. És doctora en medicina i també en teologia. Va adquirir notorietat mediàtica com a conseqüència d'un vídeo casolà on denunciava el rerefons de negoci i manipulació que hi havia al darrera de la campanya per la vacuna de la grip A i el fals risc de pandèmia. Els fets posteriors li van donar la raó. Abans d'obtenir cap mena de ressò mediàtic ja havia publicat a "Cristianisme i Justícia" un al·legat sòlid i clar contra el que no va dubtar de qualificar com "els crims de les companyies farmacèutiques". La seva anomenada es va veure incrementada en ser parodiada, sovint amb desencert, en un programa satíric de la televisió catalana. D'aleshores ençà les seves intervencions públiques en diversos àmbits són ràpidament conegudes. No cal estar d'acord amb tot el que diu per reconèixer que som davant d'una persona molt intel·ligent, humanament preparada i intensament religiosa que argumenta amb riquesa de matisos, subtilitat i rigor les seves tesis i opinions, tesis i opinions que se situen sempre en posicions d'avantguarda.

L'Eulàlia Tort sap extreure i recollir de les llargues entrevistes amb la germana Teresa Forcades allò que depassa l'anècdota periodística i s'enfila a la categoria de pensament dens i ric. De la mà de les seves preguntes ens assabentem de les principals fites de la biografia d'aquesta monja contemplativa i de les seves posicions en una gran diversitat de temes: la vivència religiosa, la indústria farmacèutica, la necessària renovació de l'Església, el paper de les dones en el món d'avui en general i en la institució eclesiàstica en particular i una crítica, des del cristianisme, al model de societat actual.

Ens trobem davant d'un llibre que, tot i el format d'entrevista, no defuig l'amplitud de les respostes. Tant el que es pregunta com sobretot el que es respon manifesta el coratge d'aquestes dues dones que ens inviten a canviar el nostre món afectiu, espiritual i material a partir de la justícia del Regne de Déu que s'ha de començar a edificar ara i aquí.

Insisteixo: no cal estar d'acord amb tot el que diu. Però tant de bo tinguéssim avui desenes de religioses les paraules de les quals, parlant des de la fe, tinguessin l'impacte social de les manifestacions de la germana Teresa.

(Cristòfol-A. Trepal)

Títol: ESCLAVAS DEL PODER

Autora: Lydia Cacho

Editorial: Debate

Premi Ginetta Sagan d'Amnistia Internacional, 2007

Lydia Cacho és una de les periodistes mexicanes més valentes i compromeses: s'ha enfrontat als poders corruptes del seu país. Després de denunciar l'existència d'una trama de pederàstia a l'estat de Cancún en el llibre *Los demonios del Edén* (2010), va ser segrestada, torturada i finalment alliberada per la pressió d'Amnistia Internacional. Actualment, des del mes d'agost, la periodista s'ha vist obligada a abandonar Mèxic a causa de les amenaçadores trucades i cartes que ha rebut.

Totes les obres literàries de Lydia Cacho tenen com a base la denúncia de la injustícia, l'abús de poder d'alguns dirigents i la terrible desprotecció en què es troben els menors, encara més patent en el països en vies de desenvolupament. Aquesta autora ha fet de la seva professió una croada per destapar les infàmies que pateixen els més dèbils i el silenci que cobreix la indignitat infligida a una part innocent de la societat.

Esclavas del poder és un estudi d'investigació sobre les trames de la tracta sexual de dones i nenes en el món. Per poder escriure aquesta documentada obra la periodista hi va dedicar 5 anys en els quals va preparar, visitar i conèixer tots els llocs on sabia que existien xarxes de prostitució. El resultat del seu treball és aquest profund reportatge.

El llibre ofereix un mapa complet de l'esclavitud contemporània i respon amb claredat les preguntes essencials del periodisme: qui, com, quan, on i per què es venen cada vegada més persones, més armes i més drogues en el planeta. Amb un llenguatge planer, exempt d'adjectius alarmistes, i amb una concisió adequada, els lectors coneixerem una realitat que estremeix, però que també ofereix esperança. Al llarg d'aquest viatge tindrem la fortuna de conèixer persones bones que fan tot el possible per ajudar, guarir i prevenir el mal que pateixen aquests desafortunats de la Terra.

(Lina Zulueta)

LES MONGES TRINITÀRIES CONTEMPLATIVES DE SUESA (CANTÀBRIA)

<http://www.montrinisuesa.com>

En un bell indret de Cantàbria, a la vora del poble de Suesa, s'alça un monestir contemplatiu de monges Trinitàries. L'orde dels Trinitaris va néixer al segle XII i el seu fundador va ser el francès sant Joan de Mata (1150-1213), nascut a Faucon (Provença). L'orde dels Trinitaris tenia com a objectiu assolir una doble dimensió: l'amor i la

identitat amb el Déu trinitari com a font de l'amor i la redempció de captius com a conseqüència d'aquest amor. Els segles medievals eren segles de guerres santes i una de les seves conseqüències era la captura de persones d'una altra religió que eren venudes com a esclaves. Els trinitaris tenien per missió recaptar diners per redimir esclaus cristians captius al nord d'Àfrica. En alguns casos els pares trinitaris s'oferien com a canvi del captiu i així esdevien esclaus.

En els temps actuals no deixa d'haver-hi guerres. Tampoc no han desaparegut els esclavatges de moltes menes. La gran família trinitària s'ha adaptat als nous temps i ha renovat el seu carisma. Dins d'aquesta família es troben les monges trinitàries contemplatives. En són un exemple la comunitat que es troba a Suesa, la web de la qual us convidem a visitar.

És una web senzilla però intensa. Se'ns hi descriu la seva espiritualitat actual i el seu dinamisme. Hi podeu observar l'horari, les activitats d'irradiació a l'entorn, en especial en vistes a la joventut, la seva escola de pregària, les celebracions, l'hostatgeria... i tot sense renunciar a la seva vocació de silenci, treball i oració.

Si teniu ocasió de passar algun dia per la comunitat autònoma de Cantàbria no deixeu de participar en alguna de les activitats litúrgiques del seu horari. Hi descobrireu joventut i obertura al món actual. El símbol més preciós de la comunitat el trobareu en el vitrall de la seva església on dansen tres persones esbossades en tres colors (blanc, blau i vermell). Un llenguatge plàstic magnífic per acostar-se al misteri de la Santíssima Trinitat!

Cristòfol-A. Trepal

INFORMACIÓ DEL MONESTIR DE POBLET

HORARI DE CULTES

FESTES DE PRECEPTE

5,15 h. MATINES
7,30 h. LAUDES
10 h. MISSA CONVENTUAL
13 h. MISSA PER AL POBLE
18 h. MISSA VESPERTINA
19 h. VESPRES I EXPOSICIÓ
21 h. COMPLETES I SALVE

DIES FEINERS

5,15 h. MATINES
7 h. LAUDES
8 h. MISSA CONVENTUAL
18,30 h. VESPRES (15/9 al 14/6)
19 h. VESPRES (15/6 al 14/9)
20,30 h. COMPLETES I SALVE (15/9 al 14/6)
21 h. COMPLETES I SALVE (15/6 al 14/9)

HORARIS DE VISITA AL MONESTIR (Les visites són sempre guiades)

- **Hivern (del 13 d'octubre al 15 de març):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 17:30
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Primavera (del 16 de març al 14 de juny):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30
- **Estiu (del 15 de juny al 14 de setembre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 18:00
- **Tardor (del 15 de setembre al 12 d'octubre):**
Dies feiners: 10:00 – 12:45 / 15:00 – 18:00
Diumenges i festius: 10:00 – 12:30 / 15:00 – 17:30

*EL MONESTIR NO ES VISITA ELS DIES DE NADAL, SANT ESTEVE I CAP D'ANY.
REIS, DIJOUS I DIVENDRES SANT I DILLUNS DE PASQUA, TANCAT A LA TARDA.*

TELÈFONS, FAX I CORREUS ELECTRÒNICS:

MONESTIR-COMUNITAT: Tel. 977 870 089 – Fax: 977 871 762

WEB MONESTIR DE POBLET: www.poblet.cat

MONESTIR: info@poblet.cat

ADMINISTRACIÓ: admin@poblet.cat

HOSTATGERIA: hostatgeriadepoblet@gmail.com

ARXIU TARRADELLAS: atarradellas@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 234)

HOSTATGERIA EXTERNA: Tel. 977 871 201 – Fax: 977 870 537

hostatgeria@poblet.cat // gerencia@poblet.cat // comptes@poblet.cat

CONSERGERIA (GUIES MONESTIR): Tel. i Fax: 977 870 254

visita@poblet.cat

TRESORERIA GERMANDAT: jjosepdeharo@yahoo.es

WEB FUNDACIÓ DE POBLET. www.fundaciopoblet.org – secretaria@fundaciopoblet.org

